

संस्कृत परम प्रकाशमणी भाष्य

पुस्तक - ४

॥ श्रीपरमगुरुमहाराजश्रीकुबेरस्वामीकृत
श्रीसक्रतपरमप्रकाशमणीभाषाग्रंथप्रारं
भते ॥ अथे श्रीकरुणासागरनामः ॥ ते अत
तबुल्लाडमेकोइतिनाहोय ॥ नेपोतातुपणकरुणा
सागरनाप्ररथसेहेवुतमानपरमाणीकहो
यतो ॥ तेहेमनुबोलवुपणपरमाणीकजहोय
तेमाटेकरुणासागरतेकंमजाणीये ॥ हावे
तेतोअरथकहीयेथीयेजे ॥ प्रथमकरुणा
सागरकेहेताते ॥ जेमेअकरुणानमले ॥ ते
करुणानोअरथ ॥ सागरतेघणीककरुणा
योनोसमोहतेनेसागरकहीये ॥ जेमसमुध
रनेवीशेघणीकनदीयोनोसमोहजणायछे
तेमाटेतेनेसमोहदरकेहेवायछे ॥ तेमसा
गरतेपणघणीककरुणायोएकवीथाय ॥ ता
हारेतेनेसागरकेहेवाय ॥ हावेतेघणीकक
रुणाते ॥ केहेनीकेहेनीमलातेसागरथयो
हावेतेकहीयेथीयेजे ॥ जाहारेसमुधरमथं
नकरतां ॥ वीषनीकलुंतेहेणेअष्टीपरले
जातीती ॥ तेशीवजीसबजीवांउपरकरुणा
करीनेतेवीषनेपीगया ॥ तेमाटेशीवपण
करुणामयेछे ॥ वीष्पणसरवेजीवनुपाय
णकरवानाहंकममेछे ॥ तेपणकरुणामये

भा
४०

जांणवा। बुंसापणसकलजीवांतातंनवधिक
रवानाहकमसांछे॥ तेहीपणकरुणामयेजां
णवा॥ सैक्रीपणसरवेजीवनेवीषेहेतुवधा
रवानाहकममेरहीछे॥ तेमाटेतेहीपणकरु
णामयेछे अनेचौवीशअवतारधारणकरी
ते॥ दुष्टदुष्टनेसंघारीने॥ ओरसरवजीवउपर
करुणाकरीने॥ अनेदुष्टनुपणदुष्टपणसंघा
रीने॥ तेहीनेपणनीरमसकस्या॥ तेमाटेसर
वअवतारपणकरुणामयेजांणवा॥ अनेरां
मानुजनीमानुज॥ माधवाचारवीक्षुसांमनी
आद्यलेईनेआचारजजेतेहीपणअनेकजी
वांनेचोशसीतापातामेथीछोडावीनेहरीभ
णीवात्यातेमाटेतेहीपणकरुणामयेजांणवा
हावेअवनीअपतेजवायुनेआकाशतेहीपण
सर्वनेसुखदेजछे॥ अनेजेअवनीसरवनेध
रीरहीछे॥ अनेसौउनीप्रोषदीउपजावेछे॥ अ
नेअपतेजअवनीस्वांतीकरेछे॥ अनेअगती
प्रकाशकरीनेसरवनेपकवकरेछे॥ अनेवा
युसपरसकरीनेसरवनीअकलाबोमेटेछे॥
अनेआकासतेसर्वनेहरवाफरवाअविका
शआपीरहुंछे॥ तेमाटेपंचमाहाभुततेहीप
णकरुणामयेछे॥ अनेचंडमासुरजसर्वने

प्रकाशकरीने अंधकारमे देखे ॥ तेही पराक
रुणामये जेथे ॥ अने हावे ए सरवनी प्राद्ये
नीज करतारे सरवे जीवपोताना अंशने
उतपंत करीने सुषीया करवा सारु करुणा
करवानो हुकमते पोते नीज करतारे जप्रा
पोथे ॥ ते माटे सरव करुणा ना अधीपतीते
माहाय करुणामयेते ॥ नीज केवल करतार
जजांणवा ॥ अने बीजा अंन देव करुणामये
कहाते तो पोताना हुकमथकी ज करुणाम
येजांणवा ॥ अने होवे ते देवनी करुणाते क्यां
हांलगे पोचेते ॥ ते करुणाये कुणकुण सुषयां
मे ॥ हावे ते कही येछीयेजे ॥ पंचमाहाभुतनी कर
रुणाते पंचतत्वना देह सुधी पोचेते ते करु
णाये पंचभुतनो देह सुषयांमे ॥ अने बीजा अ
न देवनी करुणाते ईडी अंत सक्रण प्राणने
सुक्ष्म देह सुधी पोचेते ते ज सुषीयां रेहे ॥ अ
ने त्रण गुणनी करुणायेते पंडना त्रण गुण सु
षीयां रेहे ॥ अने सक्रीनी करुणाते सरीरनी
सक्री सुधी जपोचे ॥ अने अवतारादी क प्राचा
रजनी करुणाते जीवांतां जपतपसाधंन सुध
रमचला वा सुधी जपोचे ए प्रकारे ए सरवनी
करुणाते ॥ युल सुक्ष्म कारण माहाकारण ॥ ई

दीयो अंत सक्र एने ज पत पसा धनने सुभ
कर मकरा वा सुधी जपोचे पण नीज करत
तो अंत सजे करता थकी ज वी छडो थको । ते हे
ने । दर समान करीने करता ते मेलवे ॥ ते
करुणा ते कोई परम पुरस करी सके ॥ ते
माटे ते सरव देव करुणा मये पण सागर
नही ॥ अने नीज करता ते माहाद्य करुणा सं
क्षप कहीये पण सागर नही ॥ सा माटे जे स
गरनां मते अने कन दीयो नास मोहने स
मावीने पुष्टी पांम्यो छे ॥ ते माटे घणी कन दीयो
नास मोहनु घर माटे सागर कहीये ॥ वली
कोई केहे से जे नदीयो तो समुधर थकी छे
अने ते नदीयो थी समुधर की मपुष्टी को हो
छे ॥ ते कहीये छीये जे समुधर तो परी वत
रा जाना कसा थका प्रथम जल वीना नाहता
ते प्राकास मेथी माहा अज्ञानी वृषा अर्बनी
उपर थीये करीने ॥ प्रथमी तर पत पमाडीने
उगरतु अंबु अने कसली तायो जेने सप्त
सागर भराये छे ॥ ते घणा कदीने भरईने छ
लाता ॥ जाहारे ताहारे प्रथमी बोलावा लागी त
हारे नयंताई श्वरे बडवानल अज्ञी मही सु
क्यों तेणे करीने जे नवीन जल आवतु शोशे

न करीले ईने समाधान राषेछे। ताहारे भव
नी रिलाती रहीछे। तेमाटे सागर ते वष्याय
की ज भर ई रहोछे। तेमाटे पर जल नी नदीयो
ना समोहनुग्रहण करीने पुष्टी पांमेछे। ते
माटे तेहेने सागर कहीये। पण नीज करता
ते कुण ईश्वरीये ना समोह मलीने थयाछे
तेतेहेने सागर कहीये। अनेकेहेनी करु
णायो मलीने नीज करता थयाछे तेहेने सा
गर कहीये। तेमाटे नीज करता ते सागर नी
उपमाता घटे। अनेजेटला भर देव ईश्वरीयेछे
तेहेने पण सागर नी उपमाता घटे। सामाटे
जे सब देव नी करुणा तो एक एक देशीछे।
अने एक एक अंगने लागेछे। तेमाटे ते सर
व करुणा मयेषण पण सागर नही। हावेए
पुकारे नीज करता तेने देव ते सागर नी उ
पमाता घटे। तारे करुणा सागर तेकेहेने सं
भवे। हावेते कहीये छीये जे संभलो। जे सरव
देव नी करुणा थोये करीने सरव देहनांत
त्वजे ईडीयो अंत सक्रण गुण प्राणने थुलसु
स्पनी प्राये परम कारण सुधी पंचदेह तेनी
ज करता नाहु कमी सर्व देव तेहोनी करुणा
योये तुष्टी पुष्टी रेहेछे। ते तुष्टी पुष्टी थकी सर
व देहनांत तुनी चा समणी उत पंतथायछे

तेचा समीकरता ना अंशने पोचे छे ॥ तेके ई
 रीते पोचे छे ॥ तेहावे कही ये छी येजे ॥ पंच सुत
 नीचा समीतो इडियो ते पोचे छे ॥ अने इडियो
 नीचा सणीते मंतने पोचे छे ॥ अने मंतनीचा
 सणीते गुणने पोचे छे ॥ अने गुणनीचा स
 णीते प्रकृतीने पोचे छे ॥ अने प्रकृतीनीचा
 सणीते पुरसने पोचे छे ॥ अने पुरसनीचा
 सणीते आत्माने पोचे छे ॥ आत्मानीचा सणी
 ते परमात्माने पोचे छे ॥ परमात्मानीचा सणी
 ते नीज करताना अंसने पोचे छे ॥ ते अंसते
 नीज करताथ कीत्रण प्रकारे उतपन्न थया
 छे ॥ ते कही ये छी येजे एक सांमान अंश ॥ अ
 ने बीजा विशेष अंस ॥ अने त्रीजा परमवीशे
 श अंश ॥ ते हे मे सांमान अंसते पोते पोताने
 पण जाणतानथी ॥ अने ईश्वरीये प्राक्रम पण
 नही ॥ अने वीशेशते सरव अष्टीता तत्वना
 करुणामये जदेव छे ॥ जे आगल कहा छे ते वी
 शेश अंस जाणवा ॥ पण ते हे मने आपणा नी
 जस्वरुपनी जाणस्वे पोते पोताथी नही पण
 नीज करताना परमवीशेश अंसजे ॥ परम
 गुरु मले तो पोताने स्वरुपे थतां वारनाला

गे॥ तेकीमजाणीयेजेबुंलानेआदीनारायणे
उपदेशकर्योतेविशेषअंसमाटेसमजतां
वारनाद्यागी॥ तेआदीनारायणतेनीजकर
तानापरमवीशेशअंशजांणवा॥ तेपरमवी
शेशअंसतेपरमगुरुतेहेनाउपदेशथीवी
शेशअंशनेसरूपेथतांवारनालागे॥ अने
सांमांनअंसनेसरूपेकरतांबुहसरमपोचे
छे॥ एप्रकारेसांमांनवीशेशनेपरमवीशेश
जांणवा॥ पणसांमांनअंसमेईश्वरीयेपणुन
मले॥ अनेवीशेशअंशनेतोवीस्वतुनयंता
पणुराष्यानुईश्वरतापरु॥ तेईश्वरीयेकरी
नेसरवतनुनातत्वउपकरुणाकरीनेआ
नंदमेराषेछे॥ तेसरवनीकरुणाथकीआ
नंदपांमेलोतत्वनीचासणीकरतानाअंश
नेपोचेछेतेत्रैणेइप्रकारनाअंसनेपोचेछे॥
पणवीशेशनेसांमांनपोतानासरूपनीस
सरतीनथीतेमाटेतेहोतेचासमीनीपण
जांणनथी॥ अनेपरमवीशेशजेपरमगुरु
तेतोपोतानेसरूपेजछे॥ तेमाटेसर्वतत्वां
नीअनेसर्वदेवनीचासणीहीरणग्रभथई
नेपोतेपरमवीशेषअंशस्वेथकालेछेते

जोणीजरहाछे। तेमाटेतेपरमवीशेशजे॥ प
 रमगुरुतेसदायकालपरमवीशेषअंश
 रूपेजछे। तेअषंडायमांनरेहेछे। तेस्वरु
 पेअषंडायमांनकरीनेरहे। अनेकदेवव
 रुणायोनीअनेतत्वनीचासणीपोतामेला
 नपांमानीमाटेसमरतीछे। तेहंगहनीज
 करतानोपरमवीशेषअंसछुं। तेमाहार
 वीशेसर्वदेवनीकरुणायोनीनेसर्वतत्व
 नीचासमी। नीवेदनथायछे। तेसर्वदेवक
 रुणायोनीचासमीनासमोहनोग्रहणक
 रनारोहंजछुं। तेघणीककरुणायोनीचा
 सणीनासमोहनोसाहाग्रेहेनारोतेमाटे
 नीजकरतानापरमवीशेशअंसनेसाग
 रसंगतासंभवेछे। तेसागरसरूपयोते
 थईने। औरबीजावीशेशनेसांमांनअंश
 नीउपरकरुणाकरीनेतेहेमनासरूप
 तेहेमनेदरसावीने। नीजकरतानेसन
 मुषकरे। तेअसंषकालनोजेथीउपजोह
 तोतेहेमेलावे। तेपदार्थरहीतछेवटनीजअ
 सउपरकरुणाकरीनेकरतानेमेलावे। ते
 परमकरुणावंतकहीये। तेसामाटेजेस

वेदवनी करुणा यो तो पदारथ्यं सुधी पोची
सके ॥ परां सने पोची न वसके ॥ अने परं
मवी शेष जे परम गुरु ते होनी करुणा तो
अं सने पोची ने सस रूपे करताने पोचावे
माटे परम गुरु ते परम करुणा मये जांणवा
हावे जे परकारे सागर परं परम गुरु ने
संभवा डतु ते ज प्रकारे परम करुणा साग
र परं ते ही परा परम गुरु ने जला गे छे ॥ ते
ज माटे परम करुणा ने सागर उभये मली
ने करुणा सागर नां म परम गुरु छे ॥ अ
ने नी ज करतानु नां म ते ॥ आद्य सक्रत स्वरा
ज करुणेश केवल छे ॥ आद्य सक्रत के हेतां जे
पुथं म आद्ये पोते एकी लाज हुता ॥ ते पोताने सु
ध संकल्पे ॥ सर वजी व अं सने उत्तपंत करुणा
ते कपो हां सुधी जे कीट पतंग था वर जंगम
देव दनुज मनुज जस्य कीट रं बं ला वी सुमा
हेश्वर पुरस प्रकृती नी आद्ये सर्व जीव अं
सां ना उपजावना रा पोते जे छे ॥ ते उपरांत
कोई बीजा करतान थ्यी ॥ माटे सक्रता कही
ये ॥ अने स्वराज के हेतां जे अनंत बं लांड नाई
सनाई स पोते जे छे ॥ अने ते सर्व पोताना हुक
म थकी ज वर ते छे ॥ अने पोताना करुणा थकी

पदार्थमेजवरतेछे॥पणकोइथिकीनवां
 पदार्थनाबनेतेमाटेसर्वपोतानाहकममे
 जवरतेछे॥जेपोतानाकरतमेबीजाकोइ
 नोअमलनथी॥माटिनांमरुपगुणनीआ
 येअनंतबुंहांडनेवीषेपोतानुजराजछे
 अनेकोइनुआपुथकुनथी॥पोतेस्वेथक
 जस्वेराजछे॥तेमाटेस्वेराजकहीयेअनेहा
 वेकरुगेशतेजेपोतानासक्रतसंकल्पनाज
 वउतपंतकरेखाजेअंसतेहोनाउपरकरु
 णाकरीतेतेसरवनेदेहरुपीयामेहेलर
 चीनेवसाव्या॥तेमेहेलांमेतेचौदेचौदेरत
 नसभराथकामेवसाव्याछे॥पालीमेहेलां
 मेनथीवसाव्याहावेतेचौदेरतनतेकीयां
 कीयां॥तेकहीयेछीयेजेदशइडीनेचतुष्ट
 तहकरणतेतेउपरांतषट्प्रविगतचंतक
 पारससेहेवृत्तमांत॥प्रकृतीरुपीभोमक
 नेआधारेपंचभुतनारचेलामेहेलमेअष्ट
 दशसमरधीभरीनेपोतानाअंशानेव
 सबानेआप्याछे॥हावेअष्टअवीगतचंतक
 पारसतेकुणजेतेकहीयेछीयेजे॥त्रैणगु
 णतेत्रैणघणतेकीयाकीया॥जेएकरजोगु
 णअनेबीजोतमोगुणअनेत्रीजोसत्वगुण

अनेचोथोतेअहंकारगुण॥अनेपांचमोते
अचंतघण॥अवेष्टोतेस्वकाशघण॥एषट
गुणघणतेअवीगतचंतकपारसकहीये
हावितेअविगतचंतकपारसकंपमकहीये
जेसुणो॥तेहेनीकीमतकहीयेछीयेजे॥कोई
सजातीचैतंनपदारथनीसाथेहेतुषेमनी
वारताकरवीहोयतो॥चौदेईडीयोनंरजो
गुणअवीगतचंतकपारसनोपरसकरे
तोसरवेईडीयोरजोगुणरूपहेतुथेजाय॥ते
णकरनेतेवारतायोथाय॥तेजाहांसुधीहे
तुनोवेगयोचेतांहांसुधीपारसनोपरसरे
पछेतेपारसनोपरसउतरीजायेतेईडीयो
ईडीयोनेपदारथरूपेरेहे॥हावेतारपीछेको
ईचैतंनपदारथनीसाथेलडाइकेजुधकेवी
शेधकरवोहोयतो॥चौदेईडीयोनेतमोगु
णअवीगतचंतकपारसनोपरसकरेता
सर्वेईडीयोतमोगुणरूपथाय॥ताहारतेच
तुर्दशईडीयो लडीसके॥तेलडेनोवेगयोच
तासुधीअविगतचंतकपारसनोपरसरे
हेतेपाछोउतरीजाय॥अनेईडीयोईडीयो
नेरूपेरेहे॥हावेकोईशांतिसभावनापुरस
नीसाथेसतसंघनीमणताअस्तुतीकरवी

व.भा.
२४५

होयतो सतोगुण प्रवीगत चंतक पारस चौदे
ईडियो स्वांती वत थई जाय। ताहार सत संघ
स्वांतीने प्रस्तुती ती वातो थाय। हावे एत्रैण प्र
विगत चंतक पारस ते सजाती चैतं न पदा र
थांती साथे कांम पडे ताहारे षट् चौदे ईडियो
ने परस करवो। अने हावे वीजाती जड पदार
थांती साथे चौदे ईडियो ते कांम पडे ती त्र
ण घण प्रविगत चंतक पारस नो परस कर
वो ते हावे ते कुण कुण प्रकारे परस करवो। ते
कही ये छी ये जे कोई मसागत मजुरी के पांन
पांननी प्राद्य लेई ने रस्ते चाल बुहायती चौदे
ईडियो ते अहंकार घण पारस नो परस क
रे तो सर्वे ईडियो ते अकड पण आविते अक
ड पणे करीते। पांन पांन धंधोने पंथ चलाय
ते जांहां सुधी धंधा पंथ तो वेगयो चैतांहां सु
धी अहंकार घण पारस नो पट ईडियो ने रहे
अने वेग समता पारस नो पट उतरी जाय
पछे ईडियो ईडियो ते जस्वरूपे रहे। अने हा
वे कोई समे धंधा धारी वीना ईडियो ईडियो स
जाती मलीने एकांतरूपी जडनी साथे स्वका
शरे हेवु होयतो। स्वकाश घण पारस नो पर
स करे रहे वा ते जांहां सुधी ईडियो ना स्वका

सनीवेगपोचतासुधीस्वकाशघणपारसनी
पट रहे ॥ अनेवेगमसापीछेतेअवीगतचंत
कपारसनीपटउतरीजाय ॥ अनेईडीयोईडी
योनेजस्वरूपेरेहे ॥ अनेहावेईडीयोनेस्वार्ता
संकोचंतथईनेजडनीडानीसाथेभडबुहाय
तोअचंतघणपारसनीपरसकरेतोअचंत
रूपवंतथेनेनीडासाथेभडीसकेअनेतेनी
डाजडनोवेगपोचतासुधीतेपारसनीपरस
रेहे ॥ अनेनीडानावेगनीअवधीपांमेताहा
रेअचंतघणपारसनीपटउतरीजाय ॥ अने
ईडीयोईडीयोनेजस्वरूपेरेहे ॥ हावेएषटपा
रसतेअवीगतकीमकहीयेजेअवीगतके
हेतांतेनीसपदारथे ॥ अनेचंतकतेजेची
तवंनकरतांईडीयोनासभावपलटईजाई
अनेपथरनीपारसनीपदारथानेअंगोअंग
परसकरावेताहारजेधातुपलटायथे ॥ अनेवे
उलोपटपाथेउतरेनहीतेमाटेतेहेनेगतपा
रसकहीये ॥ अनेवलीगततेजेगतनेपांमेलो
पदारथनेपाथेअवगतकरीनांथे ॥ हावेएप्रका
रेचौदेईडीयोकोईकारीयेनेआचरेतोषट ॥
अवीगतपारसनेएकतायेकरीआचरेपण
अवीगतचंतकपारसनाएकतावीना ॥ एक
हीईडीयोयेतरणहालीनवसके ॥ पणईडी

१. भा.
१४६

योजने कार्य करे छे ते असनी मत लवे करे छे
पण ते अवी गत चंत कने ईछा नथी एतो अस
नी ईछा थकी अस करवे छे। अने वली अवी
गत चंत क पार सनी एकता करवी ते अस
असनी मत लव साधे छे। ते माटे ईडीयो नां क
रम असने भुक्त मांन करवां पडे छे। ते कए
प्रकारे जांणी येजे कोई पुरुष सत्रुने गोली मा
रे छे पण अगनी नो एकता करीने मारे छे। प
ण दारु गोली बंधु कने ते अगनी ते मत लव
नथी। ते माटे मारानु वेर पेला मारनाराने ज
भोग वुपडे छे तम ईडीयो नां करम असने ज
भुगत मांन करवां पडे छे। अने षट अवी गत
चंत क पार सनी एकता ते करता ना असनी
वेवरती योजे एक अंतर वरतीने एक बाहु व
रती। अने बाहु वरती ते ते त्रे करीने देषाय
अने अंतर वरती ते ध्यांने करीने देषाय। ते हे
मे अवी गत चंत क पार सनी एकता ते बाहु व
रती साथे छे ते की मजांणी येजे रजो गुण उप
जे छे। ते बाहु वरती ये देषीने उपजे छे। अने त
मो गुण ते पण देषीने उपजे छे। अने सतो गुण
ते पण देषीने उपजे छे। अने अहंकार घण पण
धंधोर जगार चाल बुकेषां नयांन ते देषीने उ
पजे छे। अने सरव ईडीयोने स्वकास पण प

एनी रवरती देषीने उपजे छै अने अचंत पणं
उपजे छे ते पण घणी क कष्टी के सरम पोचेते
हेते देषीने ज उपजे छे। ते माटे षडेई अवीगत
चेत क पारसनो एकताते बाऊ वरती साथे छे
अने ते बाऊ वरती योते सर्व जीवां जो जंन बुंदा
कीट पुजंत पुरुष प्रकृती समेत नी वरती यो
नो एकताते नी ज करता नी प्रकाश बुंदा वर
ती जे व्यापक विभुते हेनी साथे छे। अने करता
नी प्रकाश बुंदा वरती नो एकताते करता नी
अलोकी क बाऊ वरती नादी व्यचसुते वीषे
छे। ते एो करीने सर्व अंसां नां करम वी क्रमता
दरस जु वे छे। ते माटे करताते अनंत बुंदा डना
अंसां नी क्रीया यो अजांणी नथी। अने जो अजां
णी होयतो अनंत बुंदा डना अंसांने भरण पो
षण अने करम वी करमनां फल की म प्रापी
सके अने जांणे नही तो उपजाव्या नी सीमत ल
बुंछे जे ते जंम कुलाल भंडने घडे छे। ते हे जानां
मरुप गुणने मुलने जो जांणे नही तो सांने का
जे घाट घडे। वली सर्व जीवरो जगार उद्यं सक
रे छे ते हेने जांणे नही तो सुकरवा करे। अने
करानो सो आनंदते वुथा सरम करे एमक
रतां कीट महूरनो पाव चलवले तो जांणेते

सामादेजेकीटमहरनोपावतेषट्प्रवीगत
 चंतकपारसनाएकेतावीनातोनाहाले॥ अ
 नेएकतायेहालेतोतेहेनोएकताकरतानी
 प्रकाशबुंदवरतीसाथेथे॥ अनेप्रकाशबुंद
 वृतीनोएकतोकरतानांबाऊदीव्यचक्षुते
 वीषेथे॥ तेमाटेकरतासर्वदेथेथे॥ वलीबीजु
 दृष्टांतकहीयेथीयेजेकोईभरवाडगायोम
 हीसीअजानीआछेराषेथे॥ अनेराजालस
 करराषेथे॥ अनेक्रषीलोककरसंणकरेथे
 अनेसुहुकारलोकवेहेपारकरेथे॥ तेसर्वे
 ईपोतपोतानीदृष्टीपोचीसकेनेसंभालरा
 षीसकायतेटलोजसंघेकरेथे॥ पराजास्ती
 नथीकरतातोकरतारेपणपालणपोसुण
 उतपतपरलेकरीसुकेएटलाजजीवअ
 नंतबुंहाडमेउपजाव्याथे॥ जेपोतानाकरे
 लाजथे॥ तेमाटेकरतारजतजअणुतीआ
 येसर्वेतेदेथेथे॥ हावेएथुकारेदेषनाराकर
 ताथेतेकेहेवाहशे॥ हावेतेकहीयेथीयेजे
 करतातोसर्वशरीरेद्वगरूपेजथे॥ तेजंम
 कोईमाहाप्रकाशीकमणीहोयतेहेनेएके
 ईगमापुठनहोयतेसबलेप्रकाशकरेथेतेम
 करतानुसरूपपणद्वगरूपथेतोआगेपी

छेदाहनेवांमनेनीचेउचेसरवेईदेवेछे॥ ते
करतानीबाऊअलोकीकवरतीनाचसुयेदे
वेछे॥ जैलोकीकचसुयेतोएकदेशीदेवायअ
नेअलोकीकचसुयेतोसघलेईदेवाय॥ तेमा
टेकरतानाबाऊअलोकीकचसुकहीये॥ हा
वेतेबाऊअलोकीकचसुतेसर्वअंसानाउत्स
ममध्यमकरमजोवानांछेअनेकरतानीछे
तरअलोकीकवतीनेसंक्रुपेतोसरवअं
सांतेउत्पन्नकराछे॥ तेअंशांतेअनेकर
तानेएकत्वपएनथी॥ अनेअंसनाउत्तमम
ध्यमकरमजोवानेकरतानेबाऊअलोकीक
दृष्टीनोएकताछे॥ अनेअंसांतेकरतानास
रीरसाथेएकतानथी॥ तेकीमजांणीयेजेको
ईपुरुषनेपुत्रथायछेतेपुरसतोसारीबुधी
वंतछेअनेपुत्रतोकबुधीवालोतीपजेछे॥ प
णतेपुत्रतेपीतानीअंतरवृतीनासंकल्प
नोअंशछे॥ पणतेपुत्रनेअनेपीतानेएकता
नथीअनेपुत्रनाकरतजोवानेपीतानीबा
ऊदृष्टीनोएकताछेतेएकतायेकरीनेपीता
पुत्रनेशीक्षादेछे॥ पणपीतापुत्रनासरीर
नोएकतानथीतेकीमजांणीयेजेएकताहो
यतोपीतानेनथीगमतुतेपुत्रकीमकरी

सकेछे ॥ माटे एकता नथी ॥ अने हावे पीताना
एकता तु कही ये छी ये जे पीतानो एकता ते पी
ताना हाथ पावनी आछे सर्व ईडीयो नो छे ॥ ते
माटे जे पीताने नथी गमतु ते हाथ पाव ईडी
यो पण नथी करतीयो ॥ ते पीताने एकता ये
नथी करतीयो ॥ अने पुत्र तो पीताने नथी ग
मतु ते ही पण करे छे ॥ सामाटे जे पीतानो ते
हेनी साथे एकता नथी माटे करे छे ॥ बलीची
जुद्धांत कही ये छी ये जे ॥ सुरजक्रांती ये अज्ञ
उत्पन्न पण थाय छे ॥ ते सुरजनी अंतरदृष्टी
यकी थाय छे ॥ तेकी मजाणी ये जे सुरजनी अं
तरदृष्टी तेच समांते वीशे मसुरनी दारु
जेठ लुपती बीब पडे ताहारे अज्ञी पडे छे ॥ ते
सुरजनी अंतरदृष्टी जांणवी ते माटे अज्ञी ते
सुरजनी अंतरदृष्टी नो अं स छे ॥ पण ते अ
ज्ञीने अने सुरजने एकता नथी अने सुरज
नी बाण दृष्टी ते जे सुरजने व्यापक प्रकाश ते
प्रकाश नो एकता ते अगनी तात न नो एकता
नथी सामाटे जे सुरजनु बीब अषंडरे हेतां
अज्ञी तु तं न अषंडन थार हेतुं ते माटे केता
नथी अने सुरजने एकता सुरजनी की र
ण साथे छे ते सुरज छे ते अज्ञीनी पेठेकं मव

जीनथीजतीयो॥ तेसुरजनेएकतायेनथी
बुजातीयो॥ एप्रकारेकरतातेतेअंसांनेए
कतानथीअनेजोएकताहोयतोकरतने
सर्वज्ञंपणुछेएहेवुंअंसांनेपणजोइये॥ अ
नेजोएकतापणुहोयतोआपणानेअज्ञानते
करतानेजांणवु॥ अनेवलीजोएकताहोय
तोजीवनांकरमजीवनेभोगवांनपडेअ
नेकेहेसोजेकुणभोगवेछे॥ हेवुकेहेतांतो
जपतपसाधनजोगक्रीयायानेपटदरसं
नगुरुशीशनीआद्युत्तेइनेवेदपुरांणसर्वे
जुगांपडीजाय॥ अनेतेतोजुगांपडेतापडेप
णकरतानेतांहांअंन्यायेकेहेवाय॥ तेमा
टेकरतानेअंन्यायाकहीयेतेकरतांएक
तानुकेहेवुमीथ्याकरीयेतेसारु॥ जेकेणो
करीनेजपतपसाधनयोगध्यांननेपटद
रसंनगुरुशीशनीउपासनासर्वसाचीर
हे॥ अनेकरतापणान्यायवंतगरेमाटेकरता
नेन्यायवतेराषतां॥ जोजीवनेनेकरताने
एकतानही॥ अनेजोवलीएकताहोयतो
जीवअनेकप्रकारनांकुंकर्मकरेछे॥ अनेक
रतानेतोएहेवोभावनथी॥ अनेकरताने
एहेवोभावहोयतो॥ जीवकुंकर्मनिहोयतो

२४६
करमनाभुगतापणनहोय। अनेकरमतोजी
वभुगतेछेतेदेखीयेछीयेएप्रकारेएकताक
रतानीसाथेनहीमाटेजीवजीवनांकरम
भोगवेछे। अनेहोवेएहेवाअनंतबुंसांडना
थावरजंगमजीवांनाकरतातेअरूपहसे
कैसरूपहसेहावेतेकहीयेछीयेजेतेकरता
तेरूपअरूपवीनानाछे। हावेतेकीमजाणी
येजेआपणसुपनतेवीषेकहीतीरथवुतके
देशपरदेशजईएछीये। तेसर्वईडीयोसही
तमुरतीमांनदेखाईयेछीयेएजोदेखाया
प्रमाणेपदारथरूपेसुरतीमांनहईयेतोक
पाटदेईनेसुतातातेजोरूपहोयतोघरमांथी
कीमतीकलाय। अनेजोकोईबाघचोरवटप
डनीआघेघावकरेछेतेरूपहोयतोतेघावला
गेनही। माटेरूपपणनकेहेवाय। अनेरूपजे
कहीयेतोप्रतक्षमुरतीमांनदेखाईयेछीये॥
एप्रकारेकरतापणअरूपसरूपवीनामुरती
मांनछे। अनेहोवेएवाकरताअरूपसरूप
थीरहीतते। जाग्रतनोउदेकीमकरीसक
ताहशे। अनेपंचभुतगुणईडीयोअंतसक
रणरूपवालांकांहांथीलावीनेकीमरचता
हशे। हावेतेकहीयेछीयेजेजंमआपणसुप॥

नाबुस्वरूपजेरुपन्नरुपरहीतथकुनेपोता
तेसंकल्पेकरीने। अनेककलाहोवेलसक
रहशीघोडानीआघलेईनेउपजावेछे। तिअ
रुपस्वरूपवीनाथकुजउपजावेछेकेतही
एप्रकारेकरतापणअरुपस्वरूपवीनास
वेनेउपजावेछे। पणकरतानाउपजावेला
घाटवीलेजातांअंसउगरेछे। तीमआपणा
सुपनानासंकल्पनाघाटजागतांवीलायते
काहांगयाहशे। हावेतेकहीयेछीयेजेआप
णासुपननाघाटतेआपणासंकल्पनाथया
तातेहेनेवीशेआपणाअंसतेआपणीअंस
वर्तीनाहतातेआपणीअंशववितिअल्प
नेजहती। तेहेनांअंशतेपणअल्पनेज
हता। अनेतेसुपनानाघाटनाआरवतेप
णअल्पनेजहतांतेजाहारेआपणजाग्र
तनेवीशेसुपनानाघाटवीलायाताहारेआ
पणीअल्पनेअंसवरतीनाअंसतेआप
णेवीशेजलीनथायछे। तेकीमजांणीयेजेआ
पनासुपननावेगनीअवधीआवतांतेघा
टांनीअवधीपणआवेछे। तेअवधीआवेघा
टलीनयांमेताहारेआपणीअंसवतीनाजे
अंसहता। तेआपणेवीयेजेलीनयांमेछे। ते

कुणप्रकारेखीनपांमीनेकेहेनीसाथेआप
 णेवीशेआवेछेतेकहीयेछीयेजेसुपनाना
 घाटनाअंशघाटवीलेपांमतांअंसवृतीमे
 एकताथेतेवृतीआपणेवीषेआवेछे।तेघा
 टांनअंसानेपोतामेहीरणग्रभकरीनेआ
 वेछे।तेवृतीमेसर्वघाटांनअंसहीरणग्रभ
 थयाथकावृतीनेसंघेजअंतमेआवीनेवृ
 तीमेएकतारहाथकाजेघाटनाजेअंशछे
 तेघाटनीसंमतीतेवृतीमेरहीनेतेतेहेना
 अंसजेकेहेछे।तेमाटेघाटवीलायेअंसआ
 पणेवीशेआवाछेतेजांणवा।हावेतेसुपन
 नाघाटमेतेसमेवृतीथीन्याराकीमजांणी
 ये।जेघाटवीलातांपाछावरतीमेआव्याता
 रेन्याराहोयतोआवेहावेतेकहीयेछीयेजे
 वृतीतेसुअनेघाटांनअंसतेसुं।हावेजेवृ
 तीनुरूपतेआवेपणतीजकरतानाअंस
 मेमलीथकीपोतानारचेलंघाटांनेदेवेछे
 तेवृतीनुरूपजांणवा।अनेअंसजेवृतीथ
 कीभीनपडीनेपेलाघाटांनेहलनचलनक
 रावेछेएप्रकारेवृतीथकीवरतीनाअंस
 भीनजांणवा।तेमाटेतेघाटवीलातोवृतीन
 अंसतेवरतीमहीसमायएजप्रकारेकर

तांस्वराजकरुणेशकैवल्यपणपोतानीअंस
वृतीनेसंक्रुपेअनंतबंसाडनीआद्यलेईने
वीश्वचराचरउतपनकरुछे।हावेजंमआप
णीअंसवृतीनासंक्रुपनाघाटवीलातांअं
सवृतीनाअंसजेघाटांमेहतातेपाशाअंस
वृतीमेमलीनेआपणाओपनीजकरताना
अंसमेमलैछेतेप्रकारेसकरतास्वराजक
रुणेशकैवल्यनीअंसवरतीनासंकल्पना
घाटांनाअंसतेपाशातीजकरतानेवीशेकु
णप्रकारेसमाथा।।हावेतेकहीयेछीयेजेआ
पणअंसवृतीनासंकल्पनोवेगसमतो
घाटवीलायताहारितेघाटांनाअंश।।अंसव
तीमेमलीनेआपणेवीशेआवेछे।तेप्रका
रेतीजकरतानीअंसवृतीनेसंकल्पेअंस
तअंसनेअनंतघाटउपजेछेतेजाहांसुधी
नीजकरतानीअंसवृतीनासंकल्पेनेवे
गपोहीचेतांहांसुधी।युलसुक्ष्मकारणमा
हाकारणनेपरमकारणदेहनेकरताना
अंशकरताथकीभीनरेहेनेसरवेअंस
पोतानांकरमकरेलांभुगतमांतकरांज
जायछे।जेउत्तमकरेतोउत्तमभुगते।अने
मध्यमकरेतोमध्यमभुगते।अनेहावेते

नीजकरतानीअंसवृतीनासंकल्पनोवेग
तेकांहांसुधीपोहोचेअनेअंसअंसनांकर
मभुगताकरे॥हावेतेकहीयेछीयेजेउभेस
तनेअगवीसीजुगेएकमनुथाय॥अनेए
हेवामनुचतुर्दशोवीरंचीनोएकदीवस
थाय॥एहेवावीरंचीसेहेस्त्रथायताहारेवी
सुनीघटीकाथाय॥अनेएहेवावीसुसेहेस्त्र
चलीजायताहारेसीवनीरंचकहीजे॥एहे
वाशीवहजारचलीजायताहारेईश्वरनी
नीमसकहीजे॥एहेवाईश्वरसेहेस्त्रजाय
ताहारेसक्कीसणगारसजीजेएहेवीशक्की
सेहेस्त्रचलीजायताहारेएककल्पपलहीजे
एहेवाकल्पसेहेस्त्रचलीजायताहारेनी
रंजेनकीनीमसकहोवतेनीमसपरमां
णेनीरंजेनसेहेस्त्रवरसरहीनेलीनपां
मेताहारेनीजकरतानीअंसवृतीनासं
कल्पनोवेगलीनपांमेताहारेसर्वअंसाना
परमकारणदेहलीनपांमेतारपीछेतेस
र्वअंसकरतानीअंशवृतीमेमलीजेनेनी
जकेवलकरतानेवीषेअंशवृतीनेसंगे
लीनपांमीनेएकअपंडाकारअदंतकेव
लरूपजथेरहेताहारेकोईपतीवादीज्ञानी

एसकेहेसेजेकोईपापीनेअणपापीधरमीने
अधरमीअनेवलीभजनीनेअनभजनीए
सर्वेइनीएकसमेकरतानेवीधेमेलापया
यताहारेभजनसुमरननेसुक्रीतनेइक्रीत
नाफलनोअदकारशोरहो॥ हावतेकहीए
छीयेजेसर्वअंसांनापरमकारणदेहनाआ
रबलकलयांतकालपोचतासुधीसर्वअं
सपोतपोतानासुक्रीतइक्रीतभुक्तमान
करीनेसर्वेइनीरमालथेरेहेछे॥ अनेनीज
करतानीअंसवतीनेक्रीयावरतीनासंक
ल्यनावेगनोअंतपणताहारेजेआवीरेहेछे
हावतेअंशनापंचदेहमेकीयाकीयादेहसु
धीकीयांकीयांसुक्रीतइक्रीतथायतेभुक्त
मानकरवांपडेछे॥ हावतेकहीयेछीयेजे॥ ५
थंसयुलदेहेकरीनेतोपुगटक्रीयेमानसु
क्रीतइक्रीतथाय॥ अनेसुसमदेहतोमंनव
छीतसुक्रीतइक्रीतथाय॥ अनेकारणदेहे
तोअहंकारधरामेसुक्रीतइक्रीतथायअ
नेमाहाकारणदेहेतोसुवतीकुवतीयेसुक्री
तइक्रीतथाय॥ हावेएचारदेहसुधीसुक्रीत
इक्रीतथाय॥ अनेतेहेनांफलेइपणचारदेहे

व. भा.
१५२.

पोचता सुधी सुक्तमान करी रे हे वाय हावे
तारपीछे परमकारण देहे ते सुक्रीत उक्रीत
रहीतनी शलंबनी रलेप करताना अंसने
खपटोय को अंसवृत्त अंसना आभुस्यण
बांतरहे अंसने हावे ते अंस परमकारण देह
से हे वृत्तमान कुण भोमकाने वीषे परमका
रण देह पोचता सुधी करतायी भीन रे हे छे ॥
हावे ते कही ये छी ये जे नीरंजन रूपी नुरनी भो
मीका परम अमरते भरीयकी ॥ ते हे ने वीषे
करताना सर्वे ई अंस परमकारण देह से हे
वृत्तमान रहिने ॥ असंषकल्प सुधी परम
आनंद सुषलीया करे ते परम आनंद ते प
रम अवीगत अमरतना भोजननी त्रपती व
त सदाय काल रे हे वाय ॥ ते असंष परम सु
षने स्वाद ते परमकारण देहे करीने ते भोम
कामे जईये ताहारे जाणीये ॥ ते आंहां मलीन
देहने वीषे मलीन वाणीये सुमहीमा कही
सके ॥ ते भोमकाने वीषे जसोताहारे जाणासो
ते प्रे हे वु सुषकांहां सुधी मांणीने तीज कर
ताने वीषे जवाय ॥ होवते कही ये छी ये जे ॥ जंहां
सुधी नीरंजन तो आरबल रे हे तांहां सुधी ते
सुषने सर्वे ई अंस भोगवे ॥ अने तारपीछे क

रतानी अंसवरतीनी साथे सरवे इंस
नीज करताने वीषे जई मले ॥ ए प्रकारे पण
करता मे सर्व अंस साथे जयां मे ॥ ताहारे भ
जन समरणाने सुधी क्रीतनु अदकु फल रहं
हाविते कही ये छी ये जे ॥ भजन समरणानु
फलते जे चार प्रकारना देहनी आद्ये ले ई न
परमकारण देह सुधी नरु एकलु सुषज भु
क्तमांन कर्या करे ॥ अने इ क्रीतनु फलते थु
ल सुस्पती आद्ये ले ई ने माहाकारण देह सु
धी नरु एकलु इषज भुक्तमांन करे ॥ अने ए
कीला परमकारण देषने वीषे सरषुज सु
षभोगवे ए सुक्रीत इक्रीतना फलनी फर
क देषाई ॥ ते मोट सर्वे अंसांने सारांज करम आ
चरवां ॥ सामाटे जे पोतानां करम पोताने ज
भुक्तमांन करवां छे ते सारु सारां करम कर
वां जे सर्व पाणीने सारु सुषभुक्तमांन करवा
नु भावि छे ॥ पण नरता उपर कोईने भावनथी
थतो ते सरवे इंसारां करम करी जे सारु सुष
भोगवो ते जांहां सुधी नीज करता थी भी नर
हो ॥ तांहां सुधी सुषनु सुषभोगमा करे अने
जांहां सुधी चार प्रकारना देह रे हे तांहां सुधी

ह

पण सुषभोग व्याकरो अने परम कारण शरी
 रे तो ती रंजन रूपी तुरती भोमी कामे तो घ
 णाक काल सुधी सुषना समोह भोग ववातु
 जछे ॥ अने तारपी छे नीज करताना परम
 धांमने पांमशो ॥ ताहारे तांहां तो अगणीत प
 रम सुषनो अवधी जछे ॥ तेजे सुषनु वांणीये
 करीने वरण वकरीनास्य काय ॥ ते हेवुतां हं
 सुषछे ॥ हावे ए प्रकारे नीज करताना घरनी
 रुढी तो छे ॥ पण ते करताने ते करतानी मत
 लबने कोई जांणतु नथी ॥ सामाटेजे सगुण
 उपासनावाला तो नीज करताना कस्याथ
 का ईश्वरने जांणो छे ॥ पण मुल करताने तथी जां
 णता ॥ अने हावे नीरगुण ता जांणनारा ते तो
 बुद्ध अकरता जके हे छे ॥ माटे ते ही पण नीज क
 रताने जांणतानथी ॥ सामाटेजे करताना क्र
 तनी जे हेने की मत नथी ॥ तो ते नीज करता
 ने सुजांणी सके ॥ हावे करतानां करत जे चौ
 राशी लक्ष्य प्रकारना घाटर चीने ते हे ते वीषे
 कल्प परजंतनां आरबल पोषीने रचां छे
 तो से प्रकारे रचां छे ते कही ये छीये जे प्रथम
 सुस्म देहथी से हे स्त्रघणो कारण देह नो आर

बलछे ॥ अनेकारण देहथी से हे स्त्रघणो माहा
कारण देह नो आरबलछे ॥ अने माहा कारण
देहथी से हे स्त्रघणो परम कारण देह नो आर
बलछे ॥ ए चार प्रकारना देह नो ए प्रकारे आ
रबलछे ॥ ते नीज करतानी क्रीया वृतीने अंस
वृतीना संकल्प नो वेग पोचता सुधी रहे ॥ अ
ने पंचमो देह सुलते तो चार प्रकारना देह
सुक्ष्म कारण माहा कारण अने परम कारण
ए चार देहनां आभुक्षण से हे वृत्तमांन अंस
ने भाडुतनी दोकांन वतरे हे वानो छे ॥ ते पदा
रथरूपी सुक्रीत डक्रीतना फल भुक्तमांन
करवानो छे ॥ पण अल्प आयुषने परमांण
वीनानो छे ॥ सामाटे जे भाडुतनी पेहे छी ते पो
ताना सरीरथी वीलक्षण छे ॥ ते जाहारे मुकीने
जायताहारे जवायपण ते हेनु परमांण नही
जे कोई मुकावे तो होय मुकीने जवाय अने
आपि आपपण मुकीने जवाय ॥ ए प्रकारे थुल दे
हना आरबलनुपण एक सरषु परमांण नथी
ते माटे थुल देह अप्रमांण कहिये छी ये जे ते भा
डुत सरषो जछे अने चार देह तो करतारे व
जे रमये घणक आरबलनारचीने पोताना
अंसोने मही परवे सकराछे ॥ सामाटे जे कोई

व. भा. १५४

मनुसंधनवंतपोतानापुत्रनेहवेलीकरीने
प्रोपछे॥ तेहीपणपांचदशपेढीसुधीपोचेछे
जेअलपअसनापुत्रनेहेवाएटलाआरब
लनीहवेलीकरीनेवसावेछे॥ अनेनीजक
रतातोअनंतशक्तीनेअनंतबुद्ध्यांडनाश्चन
राछेतेपोतानाअंसांतेसुअलफआरबलत
नुरुपीमेहेलकरीनेवसाव्याछेजेअनंतशक्ती
मांनअनेअनंतईश्वरीयेनाकरतातेअल
पआरबलनातनुनीसारूपोतानाअंसांते
पोताथकीभीनकरीतेकुणमतलवसारुव
सावे॥ माटेहेवाअलपआरबलसारूपोता
नाअंसांतेतथीभीनपाडा॥ तेमाटेअशंषकु
लआरबलनांतनुकरीनेजवसाव्याछे॥ हावे
एप्रकारनाअमरअजरअव्यक्तवीभुनादेह
रचीतेपोतानाअंसांतेप्रवेशकराछे॥ तेहेवा
जदेहनीआस्वरिचताछे॥ अनेबुद्ध्यांती
येतोअलपआयुसतोखुलदेहनेवीलसेमो
समांनोछे॥ अनेआवीश्वचराचरनेतोआंती
वंतजगणेछे॥ तेकेहेनीपेठेजेकोईचक्रवर
तीराजायेकोईदीवसेकोटावीधीसर्वफो
जनेहस्तीघोडासणगारीनेपोतानीरहीत
तेदेघाडवासारुअसवारीकाठीनेमेदांन

मेजेनेषेदक रावेधेअनेपोतानुइश्वर्येदे
षाडेधेतेसमेएकपरवतउपरबपुरसह
तातेहेमेथीएकपुरुसेबीजापुरुसनेपुछु
जेहेभाईआतेसुदीसेधे। ताहारेतेपुरुस
केहेजेएतोतुहुनेजांहांजुवांबलेधे। अने
एतोमगत्रस्यानुतोयतुनेभासेधेपरासाचु
नथीजाहारेएहेवुकेहेतांतोएकेहेनारापु
णमगत्रस्यानुतोईजजांणवा। अनेजाहारे
केहेनारामगत्रस्यानुतोयठरेताहारेतोबे
हमीथ्यावसाअनेजाहारेबेहमीथ्याहोयते
मीथ्यामीथ्यानेसुभासेएप्रकारेजेवरीनेछी
पवीषेसरपनेरजतभासेतेपरामीथ्याधे
अनेतेहेनाजोनारापणमीथ्याठरे। तेमाटेमी
थ्यातेमीथ्यानेसुजुवे। अनेजेआजेवरीपे
लीजेवरीमेसरपकीमदेषसे। अनेप्राणी
पपेलीछीपमेरजतकीमजोईसकसे। व
लीजोएहेवुकेसोजेएतोसाक्षीनेदरसेधे
ताहारेतमारकहामेतोसाक्षीमेपोताना
कर्यावीनानुमीथ्याभासमानथयुतोतेसा
क्षीपणअज्ञांतीठसोअनेजाहारेसाक्षीअ
ज्ञांतीठरेताहारेतेसाक्षीनेबीजोकुणधेते
तेहेनुमीथ्याभाषणमटाडशेबोधकरीने

भा.
२५५

तेमाटेएप्रकारेजोतांतोतमाहारुबोलवुज
मीथाछेपणनीजकरतातोसत्यछे। अनेते
हेनोकरतापणजांहांसुधीरेहेतांहांसुधीसा
चांजछे। अनेएसर्वकरतनोअवधीकाले
करतामेलीतपांमेतोहोयपणसतछे जेस
तछेताहारेसतमेसमायछे अनेहमणेपण
सतजछे। पणयुलदेहनेवीलेपांमेतेमेअस
तकोहोछेमाटेतमनेनीजकरतानीअने
करतानाकरतनीजांणजनथीतेकेहेना
सरषीतमारीसमऊणछेजेएकसेषस
लीआगलओलीयाहतातेमणेकेईजो
सीनेपुष्टुजेमाहारुमृतीयुक्यारेथसे। ताहारे
तेजोशीयेहासकरुजेभुषेपेटेकाचासुत
रनोतारबोधीतेउपवासीपेटेतरपतयता
सुधीराबडीपीजेतेराबपीतांसुतरनोतार
तुटीजायतारेताहारुमृतीयुजांणजे। पछे
तेणेतेप्रकारेकरु। ताहारेतेहेनोपेटउप
रनोतारतुटीगयेपोतामृतीयुमांतीनेपो
तेजमीनमेजेनेगडाया। माटेसुसुतरनोता
रतुटेमरीगर्योछे। अनेसुपाछेनहीउवेएप्र
कारेयुलदेहपणकाचासुतरनातारवत
जछेतेहेनेवीषेगयेतमेपंचभुतनापंचभा

ग पंचमाहाभुतमेमेलवीने। अनेष्टगाचे
तंतनेचेतनमेमेलवीनेएकताकरीनेमो
समांतोष्टो। माटेतमारीगतीपणसेषस
लीनाकरतांअदकीनथीअनेकरताना
अकलीतकरतनीगतीपणतथीजांण
तातेणेकरीनेतमारुमुदारहीतिसुसक
जांतष्टेजेजेहेनेश्रवणकरतांसर्वेईजीव
करमवहीतथईजाय जेभजंनसुमरण
नेगुरुगोवींदउपरथीपणआस्ताउषडीजा
य अनेकरतानास्वरूपनेपणपांमेनही
अनेउतमकरमनोअभावथाय। अनेम
ध्यमकरमतोसररीरनेवीषेथईजाय ते
णेकरीनेजीवनीचजातीनेपांमताजाय
अनेउंचकरमनेअभावेउचुकीमथचा
यमाटेतमारुजांततेकरताथकीवीसुष
थवानुजष्टेजेउतमकरमनोअभावक
रवो। अनेएकलेखुलदेहेष्टुटेमोसनव
थायअनेवलीकेहेसोतेअमेतोसुस्मका
रणनेमाहाकारणनेपरमकारणदेहने
जांनेएकदेभनाशकरीनेमोसपांमीच
ष्टीये। एहेवुजोकेहेसोतोकोहोकराजांने
करीनेनाशपमाडोष्टो जेयथंमखुलदे

स.भा.

॥१५६

हेजेहेवोअवधीकालेताशयांमेछेतेप्रकारे
सुस्पंदेहेतेतमोकुणज्ञाननेअवधीयेक
रीनेताशकरोछेअनेतारपीछेकारणदे
हतेकुणज्ञानेकरीनेताशकरोछे। अनेता
उपरंतमाहाकारणदेहतेकुणज्ञानेक
रीनेतासकरोछे। अनेकरताताअशतो
अंगीक्रतजेछेलोपरमकारणदेहजेतेहे
नेकुणज्ञानेताशयमाडोछे। होवेजेप्रका
रेजेदेहतेजेज्ञानेताशथायतेज्ञानकरी
देषाडोजेखुलदेहतेअवधीकालेताश
थायछेतेसोकोईजांरोछे। अनेसुस्पंदेह
तेपंचमात्रनेचतुष्टयंतसककरणोछेते
कुणप्रकारेपंचमात्रानोताशकरोछेअ
नेकुणप्रकारेचतुष्टयंतसकरणोताश
करोछे। अनेकारणदेहतेजेवीभुतीना
तीनगुणउपजाछेतेवीभुतीनोआपणोदे
हपणछे। अनेतेहेनोतत्वपणत्रणजछे। जे
रजोतमोनेसात्वीकतेहेमेकोणज्ञानेर
जोगुणनोताशकरसोअनेकांणज्ञानेत
मोनेतासकरसोअनेकांणज्ञानेसात्वी
कनोताशकरवोअनेहावेमाहाकारणदेह
तेजेवीभुतीनीप्रकृतीछेतेजेवीभुतीतो

आपणो देहपण छे ते प्रकृतीरूपी एकमा
त्रीकानो जे छे ॥ जे समकभावे अंसनीस
त्यापायके सर्व ईदीयोने अंतसकरणे
चलायमान करे छे ॥ एहेवा जे त्रेण प्रकार
ना देहनु कारण जे माहा कारण देह ॥ ते हे
ने कुण प्रकारे करीने नाश करे छे ॥ अने
हावे पंचमो परम कारण देह ते जे बीभु
तीनाती रंजनपुरस छे ॥ ते जे बीभुतीना
आपणो देहपण छे ॥ हावे एहेवा अचंत अ
वीगत देहने ते तमो कुण प्रकारे ने कुण
ज्ञाने करीने भांगी सकसो ॥ जे शीवसुन
कादीकनी आदले ईने समाधीवाला योगी
समाधीये करीने ते देहने पुणवनो परस
करीने पाछे खुल देहमे आवे छे ॥ तो ते खुल
देहघणाक कालपोहाचे छे एटलो तो ते दे
हना परसनो परताप छे तो तमे ते नीज
देहने कीम भांगी सकसो अने भांगसो ते
कांहांथी तुमने तो ते देहनी गती येई नथी
सामाटे जो गती होय तो भांगानी वाते ई
ना करे जे दीव देह माहा कारणने पर
म कारणते कस परंजंत आखलनानी
जकरताना कस्यक दिहते हेनी तुम

स.भा.

॥१५७

निसामादेगतीनथीजेनीजकरतानेजन
थीजांगातातोककरतानेसुजांगोतेमादेत
मेअकलवीभुतीनाचतुरदेहनथीजांग
तामादेतमेअजांगाभांग्यानीवातक
रोछोपणउंडीवीचारकरतानीमतल
बनोतुमनेमालमनथी॥अनेजेज्ञानेभा
गत्यागकरीनेमुक्तपणुमातुछे।तेतोनी
जकरताताअंसनीसत्यायेअंतसक
रणनोधरमछेतेअंतसकरणतोसुस्म
देहनोनाशकरतांताशथाय॥अनेअंत
सकरणतोनाशथतांतोससोपतीया
यताहारेतांहांतमारुभागत्यागलसण
नुसुज्ञानपोचेंछेजेत्रणप्रकारनादेहने
नाशकरणे।माठेतमेअंतररचनानी
गतीनथीजांगाता।वलीकेहेसोजेअंत
सकरणनाशथतोससोपतीतोककरता
नाअंसनेपदार्थदृष्टपणानात्रपतीनस्वां
तीगतीछे।तेस्वातीगतीनीत्रपतीनेअ
वधीकालेपाणुस्वकाशदृष्टीयेजाग्रतथ
वायतोसर्वइदेहपाछातंमनातंमजछे
तेमादेससोपतीअवस्थायेकोईदेहनो
परीणांमेनाशनथी।वलीकोईपुरुसह

वेलीनीवारीयेवेगेथकोजंमकोईराजा
नीलाषोफोजजातीदेवीनेपोतानाने
त्रमुदीनेजोतांफोजनादीशेअनेपोत
नाभोवंननेपोतानासरीरनेपणना
देवेअनेआंषमुदीनेएहेणेनादीबुमाटे
सुराजानीफोजनेपोतानुशरीरनेभोव
नसुंतास्तीथयुछेजोआंषपोलीनेजुवे
तोतीमनुतीमसरवदेषायएप्रकारेनी
जकरतानाअंशनीदृष्टीअंतसकरणउ
परस्वांतीरुपेअभावधरेछे। ताहारेते
लोहोचंबुकनीत्यायेअंतःकरणजडता
पांमेछेतेअंतसकरणजडतापांमेससो
पतीथायछे। पणपाष्ठीअंसनीदृष्टीअंत
सकरणउपरभावधरेतीसरवअंतः
करणचैतंनथयेजाग्रतफुरेतो। एकेईव
स्तुनोनाशवथीनेसर्वेइछेतंमनीतंम
देषायछे। वलीतमेएहेबुकेदेशोजेकर
तानाअंसनीदृष्टीनेअभावेअंतःकरण
जडतानेपांमेछेतोतेप्रकारेअमेसर्वेई
देहउपरअभावधरीसु। ताहारेसर्वेई
देहजडवतनास्तीजेहेवाजछे। एहेबु
जोकेहेसोतोकरतानाअंशनेतोएके

स.भा.
॥१५८

इदेहप्रलयांमरणोजनथी। तेकीमजाणाप
जेकोईसहकारेपोतानापुत्रनेपंचमाल
नीहवेलीकरिनेवसावेतोतेपुत्रनेहवे
लीनापंचमालमेएकेईमालसुधमलयां
मणोलागेछेजेनथीलागतोतेप्रकारेक
रतानाअंसनेपणकरतानीकरेलीपं
चदेहनीहवेलीप्रलयांमणीनथीतेव
लीकीमजाणीयेजेछेलोखुलदेहतुछे
पणपरमहंसनीआद्यलेईनेदेहीकोई
नेप्रलयांमरणोनथीलागतो। अनेजोक
दाचीकनेलागतोहोयतोमोरामोराप
रमहंससीवसुनकादीकनकयोगीनी
आद्यलेईनेसरीरनीतुष्टीपुष्टीकरिने
घणाककालराषीकीमरंहेछेअनेतेक
रतांतोपेलाचतुरदेहघणाकउमदाछे
तेप्रलयांमणाकीमलागे। अनेवलीके
हेसोजेअमेतोज्ञांतपांमीनेप्रलयांम
णाजकरीसु। एहेचुजोकेहेसोतोशीव
सुनकादीकनामतनोअभावगरुशे। अ
नेवलीतमाहारेअभावेनेतमारेज्ञानेए
देहेभागेएहेवानथी। स्वामाटेजेतमोतो
पदारथांनाअलपज्ञेजछे। अनेबीजाते

सर्वपदार्थांनी गती नथी जाणता तो
पदार्थांने सुजाणे। हावेजे अंगी क्र
तके हेतां जे प्रथम सुलदेहते हेने वीषेकां
इवाधी उतपंनथाय छे ते हेनी पणतम
नेमालम नथी पडती॥ अनेवली तमा
रेभागत्या गलक्षणाने ज्ञाने अने तमारे
अभावे सुलदेहनी वृधी नथी मठी स
कती। तो सुलदेहनी गती पणतमारा
हाथमे नथी॥ अने तेथी सुस्पदेहतो ह
जारो घणो वजरमयेने आरबलवालो छे
तो तांहां तमारु सुचाली सके। अनेवली
तेकरतां तो कारण देहसे हे स्त्रघणो व
जरमयेने आरबलवालो छे॥ तांहां तमा
रा अभाव नुने तमारा ज्ञान नु सुचाले
छे जेतमे ते देहनेना सकरी सकसो। अ
नेवली तारपी छे तेकरतां माहाकरण
देहतो से हे स्त्रघणो वजरमयेने आर
बलवालो छे हां तो तुम्हारी गती येन
थी तो ते देहने तमो भागी सुसकशा।
अने हावेवली तेकरतां छे लो परमकार
ण देहतो से हे स्त्रघणो वजरमयेने आ
रबलवालो छे जेकरतां तां अंसनी नीकं

॥ स. भा.

॥ १५६

टकथकोरहोछे तेदेहनीतोआदीनारा
यणमलतापहेलीबुंसादीकनेगमनु
तीतोतुमनेगंमकांहांथीहोयएप्रका
रेतुमनेतोपंचदेहनुअलपगनेपएछे
नेकरतानेतोअंततबुंसांडनुनेअंस
सेहेवृत्तमांतसर्वतत्वनुसर्वज्ञेपएछे
तेसरवज्ञेकरतानाकरुथायकापंचेई
देहतेतमेअलपगनेतेतमारेअलपज्ञे
ज्ञानेकीमभागीसकसोतेमाटेतमेक
रतानेपएनथीजांणताअनेकरता
नीमांहांनवीभुतीनांकरततेहेनेपए
नथीतेहेतांहावेएप्रकारेहमेकतीअ
नेकरतानाक्रतनांवीशेशणनेत्याये
देषाह्यातेप्रकारेजीतोतोतमारुबोखुबु
ज्ञानेजेप्रकारेमोक्षमांनोछेतेसर्वेईमी
थ्याजछेतेसामाटेजेनीजकरतानीमत
लवनामुदानोत्यावतमारज्ञानमेनेत
मारामोक्षमांनोमेनाआद्योतेमाटेतमा
शेबोधनेतमाहारुज्ञानतेकरतानाअं
सनेकरताथकीवीमुषकरवानुछेते
कीमजांणीयेजेएहेवावहीतज्ञाननेसुणी
नेगुरुसंतनेसुभकरमउपरथीअंतर

अभावथैजायछे। अनेअसुभकरमदेहनां
तेतोथयांजायसामाटेजेएहेवुवहीतज्ञान
सांभलीनेकेहेसेजेआपणेकांहांमरवुछे
अनेअवतरवुछे। एहेवुजांणीनेउतमकर
मनीत्यागथायजेआपणेकांहांपांसवुछे
तेमाटेउतमकरमनेअभावेमध्यमकर
मनेफलेनीचजोनीप्रापतीथायतेनीच
जोनीप्रापतीथयाथकीबुधीनोनाशयते
जायअनेबुधीनोनाशयकीकरतार्याय
णोकवीजोगाययांजायएप्रकारेतमाहारु
ज्ञानतोजीवनांअकारजकरवानुजछे।
माटेजोतमाहारेजीवनांकर्मणजकरवा
होयतोगुरुसंतसुभकरमनेकरतानी
उपासनासंजुक्तज्ञानहोयतेकरवु। अ
नेवहीतज्ञानेतोघणकजीवअधोगतीने
जाय॥ अनेकरतानाकरवापणानामाहा
तमनेईजांणेनहीजेअहोकरतारेआप
णीसारूसीरचनाकरीछे॥ एहेवांदीम
करतजोईनेकरतानेमोटाकरीतथी
जांणतोजेअल्पज्ञेथेनेअहंबुंहाअसमी
केहेछे। जेकरतानाकरतेयमालंमनथी
तो॥ अरेअल्पज्ञेहेएहेवुबोलतांतुनेला

स. भा.

॥ १६० ॥

जे इतिथी प्रावती। ते माटे एहे वो अघाद घणो
बकसी करवो होय तो। करता संमंधी ज्ञान
वैरागते भक्ती आराधन करे जे प्रथम ज्ञा
नते पंच देहने वीषे आपणु आप ज्ञाणु।
अने करतानां क्रतसे हे वृत्त मांन करताने
ज्ञाणवा। अने वैरागके हेतां जे पदारथां वी
षेथी वृत्ती लेईने एक करता मे राषवी। अ
ने भक्तीके हेतां ते करतानु भजन समरण
ने उपासना राषवी। हावे ज्ञान नुरुपते
आपनु आपने करतानां करतसे हे वृत्त
मांन करताने ज्ञाणवा। अने वैराग नुरु
पते जे सकल पदारथां नावीसे उपस्थी
दृष्टी वछोडीने नीज करताने वीशे राषवी
अने पदारथांने वीषेतो देह रथा धरम ज
जे टली वरती राषवी। अने अती वीशेष
वरती ते करता मे ज राषवी। ए प्रकारे भक्ती
नुरुप भजन समरणने उपासनाते कु
ण प्रकारे भजन समरणते कुण प्रकारे
उपासना करीये। हावे ते कहीये छीये जे
उपासनाते जे नीज करतानां करतनी
माहादता जोईने अंतरने वीशे अथाह
पणु मांने गदगद कंठेथे जब जे अथा

हपएकेहेतांजेथावरजंगमाटीकनीआ
एलेइनेचौराशीलस्यपुकारनोबीजग
रचीनेअकेकांबीजगनेवीषेकल्पक
वपपरजंतसुधीनीकल्पांजायएटलासं
चएकएकनेवीषेपोषीनेकरतारेलाग
लीअष्टीएकदंमकरीछेजेफरीकोईने
करवीपडेनही॥तेकरतानाअंशवरजी
तनस्यांबीबांनघाटजएपुकारेरचाछे
पणतारपीछेपोतानाअंशतेबीबांनेवी
षेपेरककरेताहारेतेबीबांमांथीअनंत
अनंतनीकल्पांजाय॥तेकेहेनीपेठेजेको
ईकोगरनेवीषेअनेकरकंमभरीहो
यतोयआपोआपरकंमनीकलेनही॥
अनेतेहेनेवीषेकोईआदमीपेशीनेनी
कालेतोनीकसेएपुकारेसर्वनांबीजग
रूपीयामवनेवीषेकरतारेघणांकबी
बांभरीराषांछेपणकरतानाअंसरूपी
याआदमीजेबीजगमेप्रवेशकरेतोअ
नेकघाटनीकल्पांजाय॥अनेजेपुकारेन
वानवाघाटप्रसवथताजायतेपुकारेक
रतानाअंसपणपोतानासुकीतडकीत
प्रमाणतेहेमेप्रवेशकरताजायएपुका

स.भा.

॥१६१॥

रतो अनुभव जो तो क्रता वी ना वी जाओत
देवतु सुकरे लुछे ए प्रकारे क्रता अद्वैत छे
जे नीज करता वी ना वी जो को ई करता ज
नथी ते सामा देजे करताना करुपाथ काज
सर्वे ई वी स्तार पां म्या जाय छे ए प्रकारे अ
संघ वी भुती नार च नारा एक करता ज छे
ते वी भुती ना डा हा पण लु अथा ह प ए जे
ई ते अस्ती ती कर वी जे अ हो करता त मा
रो को ई पार पां मे न ही ॥ तो मा हारी अ ल प
म ती ये त म्मो ने सु जां ए ॥ हा वे ए प्रकारे नी
तारी प ना करता जां ए नी अ हो ती स.
ची त वं न कर वु ते ची त वं न रूपी चं द
न जां ए वु ॥ अ ने तार पी छे ते करतानु ध्या
न कर वु ॥ ते पंचायण धु प जां ए वु ॥ अ ने
तार पी छे ते करताने वी वी अ नंत आर
त पणे रे हे वु ते आर ती जां ए वी अ ने ता
र पी छे करताना क्रत नां वी शि शाण जो ई ते
अ हो धं न त मा रा डा हा पण व वे क ने च तु
रै नु अथा ह प ए ते सु क हुं ए हे वा अ नंत
उप मै नु अ नी स्ये स प ए करताने आ रो
पण करी ये ॥ ते करताने अनु प आ सु स
ए जां ए वां अ ने करताने वी धे करताना

अनंतपणाना अनुभवनुज्ञान उच्चारण
करीने प्रस्तव न करीयेने करताने अंगी
क्रत अलंकार घरे एजाण वुहावेते कर
ताना अनंतपणाना अनुभवतो उच्चा
रते कुण प्रकारे थायते की मजाणीये
हावेते कहीये छीये जे करतानां करेलां
जडपदारथां नुदृष्टांत देईने बोलीयेते
जडपदारथां नुदृष्टांत ते जे पारसना दु
वना अंतनु जे हे वुवरण व अने चं त्या
मणीना चीत व नना अंतनु जे हे वुव
रण व अने सरवे बी जना परभापणा
ना अंतनु जे हे वुवरण व ते ज प्रकारे क
रताना अनंतपणाना अनुभवनु वरण
वजां एवु पण ए चतुरदृष्टांत तो क र
ताना क र्थाथ का पदा रथां नु अलपज्ञे
एक एक देशी छे अने करताना अंश
थकी ज सफुरे नी करतो एक एक रक
मे जडना जड जर हे अने करता ती चेत
नने जे हे नु ईश्वरी ये सर्व देशी छे अने हा
वे ए हे वां जडपदारथते करतारे सासा
रुकरां हरीते कहीये छीये जे पोताना
अंशांने अंश पघोलवा अने मोजकरवा

सारुकरांघे। हावेतेमोजकरवाचुतो ज
 णायछे पणआंषुषोलवानुतेकीमजांणी
 ये। तेकहीयेष्टीयेजेअंसांनेआंषुउघाड
 वानुतेजेजेहेनांकरेलांपदारथांनीविभु
 तीनोजोतांअंतनथीआवतो। तोनेहेना
 करतातेअहोकेहेवाहशेअनेअरेआ
 पणतोतेहेनांकरेलांपदारथांनीउपास
 नामेस्वांतीपांमीनेतेहेनेतोभुलीजग
 याष्टीये। ताहारेएहेवुउपजेजेअरेहाय
 हायत्राहेत्राहेवांनतेकरतानेआपण
 जांणताजनथी। एहेवुअंतरमेउपजा
 वीनेतेकरतानेआलषावे। एहेवासत
 गुरुषोजकरवालागेएप्रकरेयोताना
 अंसनीआंषुषोलावीनेअनेकरतारे
 करतानेआलषवासारुतेपदार्थकरं
 छेहावेतेपदारथांनीवीभुतीनाअंतनु
 अनेतपणुजोईनेतेप्रमाणेतेहेवाकरता
 तेहेवासतगुरुथकीआलषीनेअलोकी
 कअनेतप्रेमउपजावीनेरोमरोमरग
 रगनेवीषेचकचुरथेनेअमीरुंधंनकं
 वेथकोअस्तवंनकरेतेकरतानेकंठेअ
 मीतसुकरंदकुस्मतीमालाजांणवीहा

वेणुप्रकारनाम्नाभुक्षणकरताप्रमाणेक
रतानेधरावेलोजोतांमोहउपजावीनेस
र्वप्रंगेसमरपणथईनेरेहेवुतेअतंत
वीशेशमोहनाअवधीसुधीतदाकार
थईनेरहीये। अनेपाथुसमरसमाहेस
चेतंतनथेनेसमरणकरवालागवु। हावे
समरसमोहतेजेअतीसेपेमअचेतन
पणथयुतेपाथुसावधानसचेतंतनथेने
करतानासुषनुसंमोदनकरवालागे।
अनेहावेसमरणतेजेअनांमीअथाह
षणाताकरतानुकेईरीतेथायअनेक
रतानेअंगीकृतलागेतेकीमजाणीये
हावेतेकहीयेछीयेजेअनंतबुझांडने
अनंतवीस्तारअणथीतेप्रकृतीपुरुस
तीआद्यलेईनेकरतासमेतसर्वईनेवी
षेउभयेजहंगरहाछे। अनेत्रीजुहंगज
नथी। तेहेमेअनंतबुझांडनेप्रकृतीपु
रसनिआद्यलेईनेसर्ववीस्तारनेवी
षेमलीनेएकजहंगरहुछेतेअलपगनेस
र्वअंसांनुहंगजांणवु। अनेवीजुसरव
लेमाहादहंगतेनीजकरतानेवीषेरुह
छेतेजेहेनेहंगेकरीनेअनंतबुझांडने

स. भा.
॥ १६३

अतंतघाटश्रुतिनाप्रचान्तकउपजावेछे
अनेआपणेअलपज्ञेहंगेतोकरतानांक
रेलांसुष्मकरियाजवरतायछे। पणआ
पणअलपज्ञेहंगेअचान्तकनवांपदारथ
नतीपज्ञेअनेकरतानुसर्वज्ञेमाहदहं
गनांकरेलांपदांरथांनेवीशेतोआपण
अलपज्ञेहंगवुतमानकरांजायपणन
वांनथाय। अनेतेकेहेतीपेरेजेजंमसुर
जकांतीयेसुरजनीअंसजाणवो। पणसु
रजनाजेदलीदाहशक्तीअज्ञीनेवीषेन
थीआवती। अनेवरतमानपणसुरजनी
कीरणनाजलनीपोस्यणकरेलीवंनस
पतीतेहेनाकाएतेवीषेजकरेछे। पणक
रतानांकरेलांबीजगतेहेनेजलसीची
नेनवांकाएउपजावीनेभक्षणातवथा
यतेसामाटेजेसुरजनीअंसअज्ञीतेअल
पज्ञेदाहशक्तीमानछेतेणेकरनेतेथीन
वीनकांईतनीपज्ञेअनेपतीनांसीचेलं
पदाथेमिंवरतमानकरांजाय। हावेजेप्र
कारेसुरजनीअंसअज्ञीनेवीषेअलपज्ञे
दाहशक्तीआवीछे। तेजप्रकारेकरताना
अंसनेवीशेपणादाहशक्तीरूपीहंगअ

लपज्ञेजआवुषेतेमाटेतेहंगेअचोनकन
वुकांईननीपजे। अनेकरतानासवज्ञेहं
गनाकरेलांपदारथांनेवीषेतोआपणु
अलपज्ञेहंगवरतमांतकसांजाय हावे
तेअलपज्ञेहंगतेकांहांसुधीजांणीये हावे
तेकहीयेछीयेजेअलपज्ञेअकरताहंगते
थावरजंगमकीटपतंगमनुसदेवनीआ
द्यलेईनेबुंहावीसुमाहेश्वरप्रकृतीपुर
सलगीजांणवु। पणजेप्रकारेकरताना
अंसवीशेषसांमांनछे। तेप्रकारेहंगप
णसर्वनेवीषेसांमांनवीशेशरह्युछे। पण
करतानुकरतसर्वज्ञेहंगथीतोसर्वनां
अलपज्ञेअकरतहंगजछेजेथावरजंग
मकीटपतंगप्रकृतीपुरसनीआद्यलेई
नेतेसर्वेईनेहंगेकरतानाकरावीना
नीनवीनवस्तुकोईथीअणुभरननीप
जीसके। तेमाटेनवीनपदारथकरवा
पषेतोसर्वनांअकरतअलपज्ञेहंगस
रषांजछे। अनेवलीकोईकेहेसेजेप्रकृती
पुरसतोअतंतप्रकारनीवीभुतीउतपं
नकरेछे। अनेकीटपतंगसुकरीसके
तेसर्वेईनांहंगसांमांनकोहोछे। हावेते

स.भा.

॥१६४

कहीये छीये प्रकृती पुरुसने वीषे नीज क
रतारे जे प्रकारे वीभुती पोषीने उतपंन
कराछे ते प्रकारे ते हेने वीशेथी पदारथ
नीकसां जायछे। अने कीटपतंगने वीषे
पणजे प्रकारे करतारे वीभुती पोषीछे
ते प्रकारे ते हेने वीशेथी पदारथनीकसां
जायछे अने कीटपतंगने वीषे पणजे प्र
कारे करतारे वीभुती पोषीछे ते प्रकारे
ते परमाणो पदारथानीकसां जायछे तो
प्रकृती पुरुषने हंगे ते कीटपतंगना
हंगथी सुनवीन करुछे ते हे मनुहं
गवीशेष कहीये। हावे ते के हेनी पर
जे कहीये छीये जे। जंमबे को गारने वी
षेत्यारी त्यारी रकं मभरीने जे एकमेही
राने एकमेको डीयो ते बेहको गारने वीषे
बेआदमीने को गारनी रकं मने बाहेरका
ठवासारुमांही प्रवेश कराते हीरानीको
टडीवाले हीरानी काली दीया। अने कोडी
योवाले कोडीयोको गारनेथीनीकसां
दीयो। पणकोडीयोने हीराने मजुरांन
भरेला नथी। अने एरोपणनवां करु
नथी। तोहीरानाको गारवालाते मजुरी

पषेभदकोकीमजांणीयेजेकोहीयोना
कोठारवालाथकीअनेवलीकोईकेहे
सेजेप्रकृतीपुरसतीआद्यलेईनेरजो
तमोसात्वीकजेदलादेवईश्वरीयेवांत
छे॥ तोसर्वदेवांनेवीषेकोईदेवेनेत्रय
कीजपूजाउतपंतकरीछे॥ अनेकोई
देवेपाइपांणानेरोमथकीजपूजाउतपं
नकरीछे॥ अनेकोईदेवेक्रणनासी
कानेमुषथकीजपूजाउतपंतकरीछे
अनेपोतानीसजातीथकीवीजातीप
णउतपंतकरीछे॥ अनेवलीउपजवा
नुअस्थानमुकीनेपदारथानेउतपंत
कर्यांछे॥ एहेबुशारूपुरांणनेवीषेस
वकोईकेहेछे तेकरतानाकशावीना
कीमकरीसक्याहसे॥ हावेतेकहीपुष्पी
येजेवीशेशईश्वरीयेवालादेवनादेहत
सर्वप्रकारनीवीभुतीपोषीनेअएनी
वृद्धिपामवा॥ पथमनीजकरतारेजक
र्याहता॥ हावेतारपीछेतेवीशेशअंसु
नेतेहनेवीषेपवेशकरताहवा॥ ताहार
तेअंसनीसत्याथकीपुरवेकरतानां
पोषेलांपदारथनीकसीआव्यापणतेअं

स.भा
॥१६५

सनाहंगनांपदारथकरेलांतथी। हावेते
हेनुपुमंगणकहीयेछीयेजेकोईवसता
बीजगनेवीषे। साष्यामुलफुलफलने
पत्रतेनीजकरतानापोषेलांथकांहतां
पीछेतेबीजगनेजलपृथ्वीनेअंसना
संजमथयो। ताहारेतेअंसनीसत्यापे
ने साष्यामुलफुलनेफलपत्रबीजउदे
पांमीतेबाहरनीकसीयांछे। तेहेनेवी
शेनवीनकरेवापणानुजलपृथ्वीनेअं
सनेसुपुधांतपणुछे। अनेजेतेहोबुप्रा
धांतपणुहोयतोकांटाबाबीजगनेवीषे
थीकांटाकीमउदेकरेछे। तेमाटेजेबीजग
नेवीषेजेप्रकारेनीजकरतारिवीभुती
पोषीनेउदेकरुंछेतेप्रकारेउदेश्यां
जाय। पणएसर्वेइजिडबीजगनेजडवी
भुतीपोषीतेनीजकरतारनांकरुंथ
कांहतां। तेजाहारिकरतानाअंसजेघा
टनेवीषेपरवेशकरे। ताहारेतेघाटनेचै
तंनकरीनेबीजाअनेकघाटकरताना
पोषेलांतेबाहेरनीकालि। पणअंशना
प्रवेशकरुंवीनाप्रापोप्रापघाटथकी
घाटनानीकसीसकेतेमाटेएदलुजईश

वरीयेपएअंसनेवीषेरहुंछे।जेकरता
नांकरेलांजडघाटांनेचैतनकरीतेवा
हेरनीकासेछे।वलीकेहेसोजेवीजाती
कीमएकनेवीषेनीपजांहुंशे॥तेहेनुद
ष्टांतकहीयेछीयेजेएककोगरनेवी
षेदशजातीनुअंनभरुहोयतो।एकपु
रसमांहीपेशीतेकाहेतोदशेईपुकार
अंननीकले॥पएतेनीकालनारेएके
ईकएतवीननथीकरो वलीकेहेसोजे
अष्टीनुउतपंनद्वारछे।डीनेआंसधारेपु
जाउपजावतांजोदेवनुकरतपषेनवीन
सांमृतजांएताहोतोतेहेनुदष्टांतकही
येछीयेतेसुणोतेजेजंमअष्टादशअंनने
वीषे॥मकेयांनेमधगालेडोडाथायछे॥
तेहेनाबीजगनोतोतांहांजउतपनद्वार
छे॥पएकोईसमेकोईमकेनोछोडमछ
रमेपडेछे॥ताहारेतेहेनेडोडोमुकीनेच
मरीयेकंराखागछे॥माटेसुतेमकेनो
छोडईश्वरथयो।एपुकारेएकनीजक
रतानाहंगवीनाकीटपतंगनेप्रकली
पुरसनीआदुलेईनेएसर्वेइअंसनाहं
गथकीनवीनवस्तुएकेअणुभरेईन

स. भा.
॥ १६६

नीपजे। तेमाटेसरवकरतवनाबीजग
करवापषेतोएकनीजकरतानुजहंग
छे। अनेअंत्यसर्वेइंसोनाहंगतेक
रतानाहंगनाकरेलाकरतवनाबीज
गनेसफुरणकरीसके। पणतवीनकां
इधेईननीपजे। एप्रकारेकीटपतंगती
आद्यलेईनेप्रकृतीपुरसलगीसर्वे
अंसनेवीषेमलीतेनवीनवस्तुकर
वापषेतोअल्पपज्ञेअकरताएकजहं
गरहछे। अनेहावेमहादहंगतेसर्वज्ञ
सकरतानीजकरतानुजछे। हावेएउ
भयेहंगमेअंसोनुअल्पपज्ञेअकरता
हंगतेकीमजाणीये। अनेनीजकरता
नुसरवज्ञेसकरतहंगतेकीमजाणी
येहावेतेकहीयेछीयेजेनवीतसरोज
अलीहंसवेदसीरहंगबोलेते। आप
णअंसोनुहंगजाणावु। तेकीटपतंगती
आद्यलेईनेप्रकृतीपुरससुधीतेपंडपं
डपत्येभीनपणसजातीयेएकईहंग
जाणावु। अनेहावेस्वकाशसरोजअली
हंसससमवेदसीरहंगबोलेतेनीज
करतानुहंगजाणावु। हावेएप्रकारनां

उभयेहंगकहांजेएकअंसांतुनेएकनी
जकरतानु॥ तेहेमेआपणेअंसांनेहंगे
अहंगअनवेथैनेनीजकरतानाहंगनु
भजनकरवु॥ तोतेसमरणनीजकर
तानासकृतसंकल्पनाबीजगनेअं
गीकृतलागेअनेतेसकृतसंकल्पनु
बीजगतेनीजकरतानुअहंपणुजछेअ
नेतेअहंपणुतेकरताकरतानेवीषेएक
तातेकोहांसुधीराषेछे॥ हावेतेकहीपेछी
येजे॥ जांहांसुधीपोतानाअंसपोतानासं
कल्पनीअष्टीनेवीषेभीतरमणकरेतां
हांसुधीएकताराषीरेहेछे॥ तेसामाटेजे
पोतानाअंसनेपालणपोक्षणनीदृष्टीरा
षीनेसुक्रीतडुक्रीतनांजोईनेफलआ
पवासारुतेअहंपणेजेजोईनेअपायछे
अनेआपणअंसांनेपणभजनसुमर
णनीजकरताथकीभीनछेयेतांहांसु
धीजकरवु॥ अनेतांहांसुधीकरताकर
तपणानेधरीरहेछे॥ माटेएप्रकारेकर
तानाहंगनुभजनतेकरतानेअंगीकृ
तजलागंछे॥ हावेएप्रकारेतोकरताना
करतपणानुबाहुहंगजांणवु॥ हावेक

॥ स. भा.

॥ १६७

रता करताने अंतरहंगते कुण प्रकारे जा
णीये। हावेते कहीये छीये जे करता अनंत
बुद्धाडना असाने असंघ कल्पे अवधी
काले करता कर्त्ताने वीषेलीन करीने प
छे करता कर्त्ताने वारुहंगने समेटीने अं
तरहंग स्वरूपे जरहे हावेते अंतरहंगस
स्वरूपते कीये प्रकारे जाणीये हावेते क
हीये छीये जे अंतरहंगस स्वरूपते संक
ल्प रहीत सुध स्वरूपे जरहे अने पोते यो
ताने जे जाणे। जे पर नो तो समेट क र्यो छे
ता हारे वारुहंगे सुजाणा वानुरह माटे
अंतरहंगस स्वरूपे जरहे वली को ई प्रक
रताना सीधांत वाला केहे सेजे। तमा रा क
रता पणते समेये प्र करता जरहा के न
ही। हावेते कहीये छीये जे करताना क्रत
पणानु वारुहंग जे हंतुते अंतरहंगने वी
षे बीजगरूपे थई नरे हे छे। पण करता
करताने स स्वरूपे रे हेतां करता हंगने
नुली नथी जता। जे पोते प्रागल क र्यु हु
तुने अजु पाछु कर बुछे। ते सम त्रिकरतां
अंतरमेथी वी सर जण नथी यता। माटे
सदाय काल करता मे कर्त्ता पणु छे छेने

छेज। तेजमकोईपेतीनाकरनाशपेतीले
ईरहीनेपोतानेघेरथोडाकदीवस्यवेशी
रेहेछे। एतेपेतीनाअकरतानाकेहेवा
य। वलीकोईहथीयारबांधीसुत्रीकेहे
वाताहोयतोतेहथीयारउतारीनेबेस्य
तोतेहेणेकांईअसुत्रीनकेहेवायवली
त्रीजुदष्टांततेजेकोईमजुरमजुरीकरी
नेशत्रीयेपोतानेघेरःआवीनेवीरंमया
यतेणेकांईमजुरनांमनमटेएप्रकारेनी
जकरताअकत्रापिणनकेहेवाय। अते
वलीकोईमातुसरीनेपांचदशबालक
मोटाथईनेआस्वल्पपरमांणेमरतांम
रतांछेलेवारैएकलीमातुसरीरहेतोप
एतेहेनेजलमवंजुनकेहेवाय। तेप्रका
रेश्रष्टीनोत्रयथयेकरताअरतानकेहे
वाय। माटेअकरताकेहेनेकेहेवाय। जे
आदअंतनेमध्यमहीकोईकालिकशुक
सुतोहोय। अनेकरइतहीतेहेनेअक
रताकहीये। अतेजोकरतामेकरवाप
एानुवीसरजंतपएथेजायतो। फेरीर
चवुहोयतोसांणोथायतेमाटेतेहोनेआ
द्यसक्रतस्वराजकरुणेशकेवलकही

क

स. भा.

॥ १६८

ये हावेणनीजकरतातां पंचवीशेषणते
 अरथकहीयेछीयेजे आद्यकेहेतांतेजे
 प्रथमपोतेजहता ॥ अनेताहारेपेहेलुबी
 जुकोईतुतेमाटेतेहेनेसर्वनीआद्येक
 हीयेछीये ॥ तेहेनुप्रमाणतेजेजंमषगा
 कारसुत्पपेहेलुबीजुतत्वकोईनतुते
 जप्रकारेनीजकरतापहेलुकोईतिहीहे
 तुं ॥ पणसनतेआद्यनुषरूपणजाणवी
 तुनेजडजछे ॥ अनेआद्येकरतातोसजा
 णनेसचेतछे ॥ अनेसकरतातेजेअण
 नीआद्यलेईनेवीश्वचराचरघाटनाने
 घाटमेरेहेनाराअंसांनाकरतापोतेज
 छे ॥ जेप्रथमसर्वघाटांनाबीजगनाक
 रताकोईबीजालुता ॥ जेसर्वनाकरता
 पोतेजहुतामाटेतेहोनेसकरताषीशे
 सणसंभवेछे ॥ अनेहावेस्वराजकेहे
 तांतेजेअंततबुंहांडनेअंततदेवजी
 वाजोजननीआद्यलेईनेपोतानाहकंम
 थकीजवत्रेछेजेआद्यअंतमधनेचरा
 चरनेवीशेबीजाकोईहेकमीनेअमलीत
 थी ॥ अनेवलीस्वराजकेहेतांतेपोतेपोता
 नेस्वथकीजहुंकमीछेपणकोईतोआपे

लो नथी माटे ते होने स्वराज कहीये । अ
ने हावे क रूणेश ते जे पोते सर्व जीवांने मो
सुआप्या प्रमाणे कोइ ते हे नो गुण मांती
नेसन मुषनथी रे हे तु तो होय पोते सर्व
बुपाला पोसुणाने संभाल करुणां जाय
छे । अने वली सुवदेव मेजे देव अदकी
वीभुतीवाला छे । ते अलपज्ञे वीभुती
ना जीवां उपर करुणा करे छे । जे सुर्ये
ईडादी कपवंतनी आछले ईने ते ही प
ण करुणा योना हुं कं मपो ते जब क सी
स करुणा छे ते सर्व करुणा योना ईस पो
ते छे । माटे ते होने करुणेश कहीये छी
ये । अने हावे केवल ते जे पोताना संकल्प
ना जे जे पदारथ करुणा छे । ते तेवल पोषी
ने करा छे । पण पोता मेवल नथी जे पो
ते तो बल रहित ज छे । ते हे तु दष्टांत क
हीये छीये जे । जंम कोइ अस्त्री सारे ज
लमतोडी सुतर कांते छे ते सुतरने वी
ष अने कमाटी यो तो बल देखे ते पोताने
हाथे करीने देखे पण ते हाथने एके ईअं
टीनो बल नथी पेजे । ते प्रकारे नीज क
रता सर्व वीश्वतेवल पोषिर बुछे । पण

स.भा।

॥ १६६ ॥

पोतेतोवलरहीतजरहेछे वलीकेहेन
पेरेजेजंमकुलालचाकनेफेरवीनेअ
नेकपात्रवलघालीनेकरेछे। पणपोता
नाहाथतेवलनथीथये॥ तेमकरताप
णपोतानासंकल्परूपीकरेकरीने
सर्ववीश्ववलभरीनेकरुपणपोते
तोवलरहीतजरहेछे॥ तेमाटेतेहोने
नहीवलताहारतेहेनेकैवलकहीये
छीयेजे॥ हावेएटलांवीशेशणसेहेवृत्त
माननांमनाएकप्राद्यकरताजछेमा
टेतेहेनेएकअद्वैतनीजकर्ताकहीयेछी
ये॥ हावेअद्वैतकेहेतांतेजेप्रकृतीपुरु
सनीप्राद्यलेईनेअणुभरवस्तुनवी
नकरेएहेवाकोईबीजाकरतानेथी
तेसामाटेप्रथमनीजकरतानांकरे
लांपदारथवीस्तारथयाजायछे॥ ते
माटेकरतापुषेतोएकअद्वैतसकृता
स्वराजकरुणेशकैवलजछे॥ हावेए
हेवाअद्वैतेएकमेवसकरतास्वराज
करुणेशकैवलनुअस्यांतथांमतेकां
हांहसे॥ अनेकेमजांणीये॥ अनेतेकर
तानाकरततोवीस्तारतेकेटलाकरु

धीहशे। अनेपछे करताना कर्तवीनुर
हेतेसुहशे। अनेतेहेनो अंततेकेटलाक
सुधीजाणीये। हावेतेकहीयेछीयेजेपं
चभुतप्रकृतीपुरुसनेषटपारसनीआ
ग्रलेईनेकरतानीप्रकाशबुंदवृत्तीनो
प्रकाशजाहांलगीपोचेतांहांसुधीकर
तानाकरतनोफेलावपणतांहांसुधीजा
णवो। अनेतेउपरंतपछेकरतानाकर्त
वीनुरहेतेतोनीरसत्वसुनजरहै। तेजे
अवीकाशसुत्यनोअंतजनहीजेकांहां
सुधीहशे। अनेहावेकरतानुरूपानतेजे
करतानाकरतनावीस्तारनाचौतर
पनीआग्रलेईनेतेहेतीमध्येकरतानु
रूपानजाणवु। अनेतेमध्यांतअरूपानेक
रताबीराजमांतरहीनेसर्वश्रीतांअ
नंतवेशदनीतघाराषेछे। अनेजेजेहेनां
जंमसुक्रीतजोईनेफलआपोजायछे॥
अनेपोतेतोसाक्षीरुपरहीनेजेजेहेनां
करमहोयतेतेहेनाभुक्तमानकरावे
अनेपोतानेतोसांमानवीशेशअंसस
रयाछे॥ करमनांफलआपवायषेअद
काओछाकोईयेयतथी॥ अनेवीशेशअ

सकरुपाष्टेतेहीपणसंमोन्नसंमोनेसु
 षपमाडवा। अनेतयंताराषवानाहुकं
 मप्रापवासारुकराष्टे। पणतेवीशेश
 पषेईकरतानेप्रीयेअप्रीयेनथी। सामा
 टेजेवीशेसकरुपाताहारेतेहोनेसंमो
 नसंमोनीबरदाशराषवानुसंमोपुष्टे
 एटलेवाहालपणपषेतोवीशेशसंमो
 नसंमोकर्तानेबराबरीजष्टे। पणसर्व
 संमोमहीकर्तानेप्रतीप्रीयेते। सर्वप
 दारथोनाकर्मफलसुषतोत्यागकरीते
 एकतीजकरतानुजअनीतथैनेआरा
 धंनकरे। तेजसर्वसंमोकरतांकरता
 तेवलभसंमोसष्टे। तेसाटेजेअनेकप्रका
 रनांइश्वरीयेदीव्यसुषष्टोदीनेतीजक
 रतानेसमरपणथैरहे। ताहारेतेकर
 तानेप्रीयेकीमनलागे। तेमाटेएकअ
 नीनदासवीत्रेकसर्वसंमोकर्तानेसां
 मांनष्टे। माटेअनीनदासांनेसर्वसुषत
 जीनेएककरतानुजथैरेहेवु। पष्टेजेअने
 तबुंसांडनाकरतानीजेहेनीउपररीऊ
 होयतोबीजाअनेकअलपजेसुषनेसु
 करवुष्टे। हावेएप्रकारेसर्वसंमोनीसं

भालराषनाराकरतातेपोतानाअने
तबुंसांडनीमध्येजरहोये॥पणकोई
वेदपुराणसास्त्रनीसाक्षीवीनातेअ
नेतबुंसांडनीमध्येकरतानेकीमजा
णीये॥हावेतेकहीयेषीयेजेजंमकोइति
जवंतमणीनेआकासमेअधरराषी
येतोतेहेतोपकाशसयलेचोत्रपसर
षो जथायपषेतेचोत्रपनापकासनाअ
तनेमांहेलेगालेजोतांपकासनीमध्ये
मणीहोये॥एप्रकारेकरतानीपकाश
बुंसावतीनीमध्येजकरतापणछे हा
वेएमणीनुदृष्टांततेजांणपषेअजांण
नेजडएकदेशजिकहुये॥अनेकरता
नीसजांणनेसर्वदेशीये॥अनेमणीतो
पकासकरेपणएकलोजडवतजरहे
अनेकरतातोपोतानोपकाशहोयतो
हांसुधीपकासनेवीशेनवीननवीन
अष्टीकरीसके॥वलीबीनुदृष्टांततेजे
कंदमुलनेवेलीजातीवीनाजेटलांदीर
घबुक्षनांबीजगजलपृथ्वीनेजोगेउगी
नीकलीनेसफुरणथयापछे॥साध्या
नाअंतनेअधीभागेजोतांअनेसुलना

अधोभागना अंतर्धी उरधभागे जोतां
 बेहं पासाना पुष्टीयणाने अंतरे । तांहांव
 सने सफुरण करवानु बीजगजमहो
 य । तेजप्रकारे करता करता नो सफुर
 णनी मध्ये जाणावा । अने वली सर्वविन
 सपतीने अंतजातीनी आद्यलेईने
 सर्वना बीजगना अंकुरते बीजगनी
 मध्ये रेहेछे । तेसां माटे जे बीजग अंकु
 रतो कर्ताना अंसांने रेहेवानु भोवंन
 छे ते माटे सरव अंकुर बीजगनि म
 ध्ये रहाछे । हावे करता ना अंसांने रेहेवा
 ना भोवंन ते अंकुर बीजगनी मध्ये की
 मरहाहशे । हावे ते कहीये छीये जे अंसां
 ना करता पोताना क्रतनी उपाधीना फे
 लावनी मध्ये रहाछे ते माटे पोताना अं
 सांसारुपण बीजगनी मध्ये जभोवंन
 रचुछे । अने अंसां पण पोताना पीतानु
 जो इने बीजनी मध्ये रेहेछे । वली आपणा
 शरीरने बीये दश इंडीयो मे जंम रसना
 नेने त्रज्ञान इंडीयो मे वीशेशछे । जे प्रका
 रे प्रथंम रसना ये करीने तो सर्वसरी
 रनी बीजी इंडीयोने तत्वांनु पोसणक

रेछेतेहीपणबत्रासीनीपगतीनेमुष
नीबीचेजरहीछे। अनेवलीनेत्रेकरी
नेसरववीश्वनुदष्टापणुथायछे। ति
माटेनेत्रनीदृष्टीपणनेत्रनेमध्येजर
हीछे। एप्रकारेसर्वसरीरइंडीयोनाअ
धीपतीकरतानोअसनेआपणुआप
तेहीपणबुंत्तरुदनेवीये। सेहेरुदल
नीबीचेजेरहछे। अनेहावेआपणुआ
पतेसेहेरुदलनीबीचेकेसरहछे हावे
तेकहीयेछीयेजे। सेहेरुदलकेमलते
अष्टीतानरमादाबीजगनीभोमकाछे
एप्रकारेपंडुपतेअलपतेसुसमपदा
रथांताबीजगजांणवां। एमआपनु
आपपणअलपतेबीजगनीअष्टीम
ध्येरहछे। अनेवलीहीरामांणकनी
आद्यलेइनेरत्ननीपजेछे। तेहीपण
पांसांणनेआसपासरायीनेजनीप
जेछे। एप्रकारेजेजेथीअधीकईश्वरी
येवांनछे। तेतेपदारथांनीबीचेरेहे
छे। हावेप्रथमरसनामुषनीबीचेरही
छेतेमाटेसर्वदेहइंडीयोनेपोक्षणकर
छे। तेप्रकारेकतीपणमध्येरहाछे तेश

॥ स. भा. ॥

॥ ११२ ॥

हीनुपोसणाकरवासारु। अने सुरती
पणाने त्रनीबीचेरहीछे। ते सर्वपदार्थ
कारयेने जो वासारुती मकरतापण
बीचेरहाछे ते सर्वश्रुतीनांसांना
करमधरमने पापपुंत्स जो वासारु
अने वलीलं सकमलदलनीबीचेर
हाछे ते सर्वदलमेतरमादानाबीज
गने सत्याये करीने बुधीपमाडीने प
कवकरवासारुते मकरतापणस
वनीमध्येरहीने अनंततबुंत्सांडबुधी
पांमाडीने परीपकवकरवासारु
हाछे। अने वलीसर्वनाततुने वीषे दश
प्रकारनावायुमे पणायंमवायुते सर्व
सरीरनाडीयोनीमध्येजरहोछे। तेसा
माटेजे सर्वदेहइडीयोने नाडीयोनुका
रणछे तेमध्येरहेछे। अने हीरामाणक
बीचेरव्याछे ते पोतानीक्रांतीछपावीने
राषवासारु। अनेजेकोईषककरसेते
प्रावरणछेदीनेलेशे। अनेकरतापण
मध्येरहाछे ते पोतानीगतीछपाडीने
जरहाछे। पछेजेकोईकरतानोषपक
रसेतेनीजन्याये करीने। अतीअधी

कारिपणे अनी नथे ते अनी त आबुत
छे दीने जाणे से ते ज अं सनी ज करता
ने प्रीये लागसे । पण करता ने ए हे वुन
थी जिके ई मुने न जाणे तो सारु । जे पो
ते तो अं साने मल वा सारु वाट जो ई ने
रहा छे ॥ पण पोतानां वी शेषण सोधी क
ढी ने अं स अं सनी मे ले जे म ले । तो पोते
दर स वा सा वधां न ज छे ॥ हा वे ए प्र का
रे ए ट ले दृष्टं ते करी ने करता पण कर
ताना स फुर ए नी मध्ये ज रहा छे । हा
वे ए हे वा करता सर्वनी मध्ये रहा थ
का सर व अं साना र गर गने च ग च
गनी जाणे छे । ते माटे जे जे हे नी करणी
प्रमाणे जो ई ते म सारो दे वा सारु नी ज
करता मा हा व ची क्षण छे ॥ अने कां ई न
सु क्री त इ क्री त रती माने ई करता ने
अ जां ए न थि । ते सा माटे करता तो अ
नंत दृष्टी मां न ते अ नंत अ ग म ग ती
वा ला छे जे ते थि सु अ जां ए रहे ॥ माटे ए
प्र कार ना करता अने क वी शेषण से
हे वुत मां न करी ने दर सा व्या जे ते हे नी
नी से करी जो तां अंतर मे धु ड थै ने प

छे बीजा अनेक शास्त्रना सीधांत अ
 वी लोकीने जोतां ते हेने वीये ए प्रकार
 ना करता न्यावी कने वी शोशो से हे वृ
 त्तमांत ना वृण व्या होयने ना लप्पामे आ
 व्या होयतो ते शास्त्रने पुराणना सीधां
 तपती वीना सुसकजां एवा। तो ते सुस
 कसीधांतने सांभलतां सुनफोमले
 ते सांभलीये। अने जो कदाची कने स
 रवने लीधे देवा देवी सांभलवुपडे तो
 करता वीनु सीधांत अंतरसा चुकरी
 ने ना घालीये। अने बीजां अनेक भजं
 तस मरणने साधंन करता रही तछे
 ते तो पदारथनी फल प्रापती ना छे पण
 तेथकी करता नो वी योग नामते। ने परं
 मपदपण नामले। माटे करता नो वी योग
 मटाडवालायक अने परमपदपमा
 डवालायक एक परमगुरु जछे। अने
 परमपदते पण करता नुधां मजछे ते
 जाहारे करता ने समजायता हारे ते
 धांममे जवाय। अने बाकी तो देवजं
 नतां फल भुगतमांत करुणां जायने अ
 हीना अही जरहीये। ते माटे प्रापण

नीजकरतानेमलवानोरखपकरोतो
परमगुरुनेजकरतानापरमवीरेश
अंशजांणवा। वलीकोईकेहेसेजेएतो
प्राकृतवांणीनुसुप्रमाणे॥ माटेव्याक्र
णदेववांणीवीनाकीममांनीयेकाय
एहेबुजीकोहोतोसंभलोजेप्राकृततेजे
सर्ववांणीनीश्रेष्ठतेपरावांणीजांणवी
तेपरावांणीनुकृततेप्राकृतजांणवु।
अनेव्याक्रणतेथकीवैनेप्रसवथया
तीकएनुजांणवु। तेछेलीवैषरीवांणी
नेवीषेजांणवु। तेसामाटेजेप्रथमबाल
कतेपरावांणीथकीप्राकृतनेजबोले
छे। तेपरावांणीथकीप्राकृततेकीमजां
णीये॥ हावेतेकहीयेछीयेजेप्राकृतते
परानुकृततेवैषरीजीभ्यायेजबोलाय
अनेव्याक्रणतेजभ्याहोवतालुकाने
नासायेवायुनुरुंधतकेरीनेवायुनी
कीरणेपरसवकरनुव्याक्रणजांण
वु। तेजंमघासनुतरणतेघासनुकीर
णवतघासनेछेवटजरेहेछे। तीमवायु
नुछेवटतेवैषरीथकीकीरणतीकसे
तेमाटेव्याक्रणतेवैषरीवांणीयेजांणवु

॥ स्व. भा. ॥
॥ १७४ ॥

अने प्राकृत तो पराथकी उत्पन्न थये लुते
वैषरी वांणी ना व्याकरण्यकी तुनकी म
जांणीये। ते माटे प्राकृत ते व्याकरण्युबी
जगजांणवु। अने परावांणी ते मुख प्रणायं
मजांणवो। ते प्रणायं मरुपी परानुक्रत
ते प्राकृत जांणवु। हावे प्रणायं मरुपी परा
नुक्रत ते प्राकृतकी मजांणीये। हविते
कही ये छीये जे प्राकृत ते जे जीभ्या होवने
मरोडक सावीना एकले प्रणवे जड उचा
रण थाय छे ते प्राकृत जांणवु ते अण सम
ऊणा बालकनु बोलवु ते बीजगरूपे सु
ख प्राकृत जांणवु। अने तारपी छे जांहां सु
धी जीभ्या होवता लुकाने नासाये प्रण
वनाक वजती क्रणे वीना बोखे ते ही प
ण प्राकृत जांणवु ते माटे प्राकृत ते व्याक्र
णनु बीजगजांणवु सामाटे जे प्राकृत ते
नीज चेतननु अंगी क्रत छे। अने व्याक्र
णते पर चेतन थी अध्यास करे लु छे। ते
जांहां सुधी अभ्यास राषे तांहां सुधी रहे
नही तर तो वीस जंतिये जाय। अने प्राक
त तो अभ्यास कर्या वीनु परे हे छे। ते
सामाटे जे प्राकृत ते नीज चेतननु अंगी

क्रतये। अने व्याकरणते परथकी ईडीयोतु
अंगीक्रतये। ते ईडीयो अल्पजने छे ते अ
भ्यासरषेतां हां सुधी रहेते नही तरतो
वीसरजंनथाय। अने प्राक्रततो सरीर
नासरवज्ञे चेतननु अंगीक्रतये। तेकीम
वीसरजंनथे जाय। वलीकोईके हेसेजे
प्राक्रतमेता अज्ञानछे। अने व्याकरणतो
ज्ञानछे। हावेते कहीये छीयेजे। अज्ञानते
जेकसीमतलबनुपदारथ आरोपणक
र्यावीनाबोलेते जाणवु। अने ज्ञानतेजेती
जमतलबनुपदारथ आरोपण करीने बो
लेते माटे बालकनुपणमुख प्राक्रततेरो
वु। तेहीपणदरदुषधाके मातुसरीरु
पीपदारथनु आरोपण करीने जरोवे छे
तेहीपण अज्ञान जाणवु। अने व्याकरणप
णक सुपदारथ आरोपण करीने ज बोले
छे। हावेते पदारथते बे प्रकारतां जछे। ते
कीयांकीयांजे कहीये छीयेजे। एकपेहेलु
पदारथते नीजकरताजे सर्वनुकारण
अने बीजुपदारथते नीजकरतानुक्र
तणउभयेपदारथकहाते हेमेजेवां एण
नेवीषेनीजकरतारूपीपदारथनुवर

एव आवेते वांणी व्याकरण होके प्राकृत हो
 पणते वांणी बीजग सोती सजीवन जोग
 वी अने जे वांणी मेनी जकरता तु वरणव
 ना आवेते नरुपां पदारथां तु जवण विहो
 यतो ते वांणी व्याकरण होके प्राकृत होयतो
 पणते वांणी नीर बीज सुसक जोग वी
 हावेते हेनु दृष्टांत कहीये छाये जे जंम कोडी
 तु वरणव व्याकरणे कस्यु होयने । पारस तु
 वरणव प्राकृते कस्यु होयतो । पणते हेनो
 अर्थ वी चारतां तो प्राकृत तो पारस जंम
 भारेनी कसे । अने व्याकरणी कोडीते को
 डीनी जमालनी कसे । तो व्याकरण तु अद
 का पणते सुरह । जे कोडीनी पैसैय नउ
 पजे । अने वली बीजु दृष्टांत कहीये छाये
 जे कोई परदेश्युती बुता अस्त्रीनो पुरस
 गयो होयतो ते देशनु व्याकरण वडे वरणव
 करतो होयते अस्त्रीने कुरा कांम तु छे । अ
 ने प्राकृते कोई पोताना पतिनिषेवर करे
 तोते कांमनी छे । नेते हेनु सुरवण करवु
 पणपती वीनु व्याकरण होयते कांमनुते
 हेने नही । तेमाटे करताना पदना वणवि
 वीनानु व्याकरण होयतो होयपणपतीव

ताजेपरमेश्वरनाजनतेहेनेसुकांमआ
वेछे। जेप्राकृतथीअदकुकरीजांगोतेमा
रेजेवांगीमेसीधांतमोटहोयतेवांगीमा
टीजांगवी। वलीकोइकेहसेजेव्याकरण
तोदेववांगीछे। एहेवुकेहेसोतोजेवांगी
तोजीनमेजेटलीसमऊणहोयतेहेवुजे
तेबोलीसके। तोजांतीथकीदेवमेशी
अदकीसमऊणछेतेमोटबोलाहसेजे
देवतुचरीत्रनेक्रीयाक्रमतोजांतीनाक
रतांघणांकनीचाछे। माटेतेवांगीपणते
प्रमाणजेबोलाहसेकेतहीतेमाटेदेवतु
समऊवुनेमोटपणतेजांतीथीश्रेष्ठन
ही। तोतेदेवांनीवांगीतेसीधांतेसीअ
दकीहशे॥ तोदेववांगीतुअदकापणह
मनेनादेखादुशे। अनेव्याकरणतेदेववां
गीकोहोछे॥ तेपणदेवनालोकतुबोल्बु
देवनेप्राकृतजछे॥ तेप्रकारेसर्वदेशतु
न्यारुत्यारुबोल्बुतेपोतानादेशतुप्राक
तजछे। तीमव्याकरणपणदेवलोकमेदेव
तुप्राकृतजजांगवुपणसर्ववांगीतुसी
धांततेजेबोलीमेपदरथतोअरथस
मऊबोछे। ततोतेजेहेनादेशतुबोल्बुते

तेहेनादेशमेसर्वेइसिमजायछे। तोव्या
 क्रणानुतेसुप्ररथपषेअधीकपसुछे
 माटेकोयपदारथपसेतोप्राकृतसुरल
 भछे। वलीकोईकेहेसेजेपदारथनाअ
 र्थपषेप्राकृतसुलभहोयतोव्याक्रणते
 बहुमथंतवालुसांतीदोस्तीकरुहशे
 हावेंतेकहीयेछीयेजेसरवदेशदेशनी
 बोलीन्यारीन्यारीछे। जेअदेशनुबोल
 वुपेलादेशमेनासमजे। अनेपेलादेशनु
 बोलुअदेशमेनासमजायताहारेजेजेहे
 नादेशनुशास्त्रतेतेहेनादेशथाबीजादे
 शमेनाप्रवर्ते। ताहारेकोईबीचीसणआ
 चारजपुरसेसर्वदेशदेशनीप्राकृतवा
 णीनाथापेलांपदारथांनानांमसर्वेइ
 भेलांकरिनेतेहेनुव्याक्रणनीमुखेताहो
 रेतेहेणोकरिनेएकदेशनुसास्त्रसरवे
 देशनेवीषेप्रवरतेपणतेसरवदेशदेश
 नाप्राकृतबोलीनानांमनोआसेलेइ
 तेजव्याक्रणकरुछे। तेमाटेआद्यप्राक
 ततेव्याक्रणनुबीजगजांणवु। तेपणए
 कदेशनुबोलवुसरवदेशमेप्रवरतावा
 मरतलोकनाआचारजेजुगतीकरीछे

पणदेवतानीबोलेलीएवांणीनथी॥अ
नेजोकदाचीकनेदेवनीबोलेलीवांणी
होयतोदेवताएकदेशनीजहोय॥अनेया
क्रणमेतोसखदेशनीबोलीनोसमोह
छे॥अनेवलीजोदेववांणीजकेहेसोतो
सखदेशनांप्राकृतजोईनेपणदेवबोला
होयतोहोयपणप्राकृतनोआसेलेईने
जकरेलीजांणवी॥माटेजेतेवांणीयेप
दारथांनोअरथसमजुवोछे॥तोतेपदा
रथांनोअरथसमजापषेप्राकृतथीव्या
क्रणमेसुअदकापणुछेमाटेजेतेवांणी
येपदारथांनोअरथनुकांमछे॥तेकेहेनी
पेरजेकोईताडवेगनीआद्यलेईनेअ
सुधवुसनीसाष्यानीएधांणीयेचंद्रमा
नेदेवाडेतोहोयपणचंद्रमासाथेजकांम
हतु॥अनेवलीचंद्रतसरुतरुनीआद्यले
ईनेउतंमवुसनीसाष्यानीयेधांणीयेचं
द्रदेवाडोतोहोयपणचंद्रदेवानीमतल
बुहुती॥पछेसुभअसुभवुसनुचंद्रमाजो
तासुअदकुआशुछे॥माटेजोव्याक्रणने
अएकेहेसोतेप्राकृतनेअसुधकेहेसो
तोतेमेसबनासीधांतनेनथीजांणता

॥ स. भा.

॥ १७७

अनेन साशब्दने जसाथी जांणो छे । तेमा
देतमे तो केहेवा छे जे जंमपोपट सब्द ज
साधी जांणो छे । पण सब्दना सीधांतनेना
समजेती मतमे पण ते सरपा छे । तोत
मेती जकरताना अनुभवना सीधांतने
सुसमजी सकोमाटे सामाहारुबोल्ब
ते सरवसीधांतने व्याकरणुनी जबीज
गकारण छे । सामाटे जे सामाहाराबोल्ब
मेन्यावसहीतनी जकरतानुवरणवुछे
तेमाटे एमारुबोल्बते सर्वप्रथीलाबुं
श्रीनीवांणीनुकारण छे । जेरयेषा क्र
तजोईने पाछा भागता तोतमारेनी जक
रताना घरनुठेकांणुबीजी जायगेतही
जडेते सामाटे जेतमाहारी सर्वेईवांणी
यांनसीधांततो जोईसीधां छे । जेतेहेमे
एकईनी जकरताने अंगीकृतलागे ए
बुनथी सामाटे जेतमे तोती जकरता
नाकर्तनांपदारथ्यसर्ववांणीयोनेवीये
साधां छे । पणनी जकरताने तीसेकरी
नेवांणीमेनथीवरणव्यासामाटे जेस
गुणवरणवुछेते तोकरतानाकरतनु
छे । अनेनीरगुणअकरतवणविकरु

धे। तेतो प्रकाशवत करतानुसंमशक्ती
नुकरुधे॥ पणनीज करतानुकोईयेत
थीवरणवकरु। तेप्रकारेतेमनांभजं
नसमरणनेसाधननाकरमपणनी
जकरतानेऽंगीकृतनथीथतांतेजा
हरिजेवांणीनाथापणकरेलाभजनस
मरणनेकरमनीजकरतानेऽंगीक
तनथायतोतेदेववांणीहोयतोहोयप
णमनुसनाकरतांकचीष्टजांणवी। ते
माटेव्याकरणहोकेप्राकृतहोपणजेवां
णीमेसीधांतमोदुहोयतेवांणीग्रहण
करवी॥ हावितेसीधांतमोदुतेजेवांणीम
नीजकरतानुथापणहोयतेजसीधां
तमोदुजांणवु॥ तेसीधांतनुवरणव
मेपणसर्वदेशमेप्रवर्तेएवुव्याकरणमे
पंचमवेदसकृतबीजबोलायेये। तेस
वनेऽबालवर्द्धनेसमजामेनाऽप्रावे।
माटेएकदेशीतेमेनोऽर्थऽप्रासेकहीस
मजावीयेष्टीये। अनेतेवीनाबीजीऽ
नेकवांणीयोडाहापणचतुरैनेलावण
तानीभरेलीयोछे। तेसर्वेइतीहासक
रवानीयो। पणपोतानानीजकरताने

संगीकृत करीने हेतु उपजावे एहेवीये
 नही ॥ तेजंमकोई नगरनायका अती
 सेलावणाताडाहापणने बोलकनीवी
 श्वमोहीतकरे एहेवीहोय ॥ पणपतीव
 ताजेहेवीनहीनेतेहेनीहारेपणा आवे
 नही ॥ सामाटेजेपतीवृताथोडांवचन
 बोलेपणपतीने संगीकृतथेनेपतीने
 रीऊवेछे ॥ ताहारेतेहेनीपतीपोतानी
 मांतीनेपालणपोक्षणकरेछे ॥ अनेवै
 सीयातोअनेकप्रकारनुईतीहासबो
 लीनेरीऊवेपणकीवोपतीपोतानीमां
 तीनेधणीयातुकरे ॥ एप्रकारेनीजकर
 तापतीनाथापणवीनानीवांणीनाकर
 तानेकुणपोतानेमांतीनेसाहायकरी
 नेमोक्षपमाडशे ॥ तेमाटेएहेवाजीवतेस
 द्ययकालनीधणीयासरषाभवमेभट
 क्याकरे ॥ पणकोकालेपारयांमेनही ॥ मा
 टेपतीवीनानीवांणीनासुसकज्ञान
 मेअकतनावचनसांभलीनेतेहेनेवी
 सवासेनापोटीथेरेहेसो ॥ अनेजोतेहो
 नाकहानेवीस्वासेरेहेसोतोदेहनेअ
 तपाष्ठापस्तासो ॥ हावेतेकेहेनीपेरेजे

पेहेले अस्याडमही नानेवरसातेकोईषड
हलातरुकरनेजायछे। ताहारेरस्तामेंए
ककरतगनीमोचीनीतुमलीपडीहती
तेहेनेओथेतेहेनोजीवअवगतीयोथइ
नेबेशीरहोहते। तेपेलाषेडनेकेहेवालागो
जेभाईतुमाहारीसेवाकरनेबेशीरेहेने
हावेतोवरसातनहीवरसेमाटेसांनीदो
स्तीमेहेनतकरीमरेछे॥ पछेतेहेनावचन
उपरषेतीवाडीनांकरमछोडीदेईनेची
सवासराषीनेतेहेनीसेवाकरवालागो
ताहारेपेलीषेडकेहेजेहेतुमलीआतोव
रसातवरसतोदेषायछेने। ताहारेपेली
तुमलीकेहेजेतुंवरसातनेवरसतोदे
षसज्जनही॥ एणेवरसेकांईपाकवानुन
थी॥ माटेतुंसर्वेभ्रांतीमुकीदेईनेमाहा
रावचनउपरदृढराषीनेरेहेपछेतेषेड
वरसातनीभ्रांतीमुकीदेईनेबेशीरहो
पछेवरसाततोवरसीनेपरीपुरणपक
वुनेसरवलोकनवांअंतषईनेकलोल
करवालाग्या॥ ताहारेपेलेषेडुयेतुमलीने
पुछुजेहेतुमलीतुतोकेहेतीतीनेवरसात
नहीवरसेनेपाकसेईतही॥ अनेएतोव

रसीनेपरीपुरणवर्षपकम् । ताहारेपेली
 तुमलीकेहेजंहुतोकरतज्ञीतुमलीषु ते
 एहेवांजकांमकरुषु । पणसरवकरमथा
 डीनेतुमाहारेवीस्वासेरहोते । पछेतुम
 लीनुएहेवुसांभलीनेषेडुनेकेहेवोपस्ता
 वोथयोहशे । एप्रकारेबुंलज्ञानीनावहीत
 ज्ञानसांभलीनेवीस्वासेरदेशोनेपरमश
 रनुभजंनसुमरणछोडीदेसोतोपेलाषेडु
 नाजेवोपस्तावोथसे । तेमाटेनीजकरताना
 संजुक्कीनाबीजावहीतज्ञाननाकरताते
 जेजीवांनेकर्मथीनेकरताथीवीमुषक
 रनारानेकरतज्ञीनीतुमलीसरखाजजां
 एवावलीबीजुदृष्टांतकहीयेछीयेजेकोई
 वेपुरुसपरदेशजेनेमोटासेहेरसेटेलनां
 षवालाग्याजेएकतोकोईधनवंतसेगने
 घेरनाषेछे । अनेबीजोतोकोईभंगेडीनेतां
 हांआसनशषीनेभांगपीनेबेजारमेजे
 नेकेहेवालागेजेभाईयोलोकोमाहारेक
 सोडुवनेतोटोटीनथी । अनेहुतोसरवसम
 धीयेपरीपुरणषु । जेकोईनेडुवलेबुहो
 यतोआवो । एहेवाप्रकारनीटेलनांषताव
 रसवीतीगयु । ताहारेपेलासेगनीटेलवा

लाने तो पले से उड़व आ पा नि धन वंत क
री ने घेर मो क लो पण पेलो तो ग लो ने मा
ल्यो ज घेर गयो । पण घेर ले ई ने सु ग यो छे
क म ई ने ते भु क्त मां न करे । ता हारे पा छे
पर देश मे ज र ट ण कर तो रे हे ने पेट भरी
षाय । हावे ते हे नु सी धां त ए जे न गर से व
ने घेर टे हे ल ना प ना रो तो पर मेश्वर नो
उपा सी के जां ण वो । अने भंगे दी ने घेर उ
तरु तो ते तो बं ल ज्ञां नी बं ल ज्ञां न रु पी
भां ग्य पी ने ब के छे जे हं तो अ हे बू ल्या स्मी
परी पुर णा छु ने तं मा रे को ई ने थ वु हो य तो
आ वो ए हे बू के हे तां वु स ते जे बा धो ज ल मा
रो जां ण वो प छे । अं त्ये पे ला पर मेश्वर नी
उपा स ना वा लाने तो इ व रु पी पर म प द
आ पी ने पो ता ना धां म मे रा ये । अने पले
तो पर मेश्वर नी भ क्ती क र्ण वी ना सां नी
मजुरी आ पी ने पो ता ना धां म मे रा ये । मा
टे ते हे ने तो तुर त्त नु तुर त्त चो रा सी रु पी
या पर देश मे ज ल म म र ण भु ग त वा ज वु
पु डे ते मा टे नी ज कर तानी भ क्ती छे डी नि
को ई बं ल ज्ञां न मे व ही त वी टं ड थे ने ज शो
न ही । अने कर तानी भ क्ती ने भ जं न क
र स्या तो तं मा रो आ धार थ रो अने ध र्णी

स.भा. याता के हे वा सो ते जा हारे नी ज करता ना
॥१८०॥ धणी या ता थ सो ता हारे काल माया नी आ
द्य ले ई ने बीजां अने क वी घं त छे । ते हे मे प
छे त म ने कु ए अं च दे ई स क तारे छे । अ
ने जा हारे काल माया ने वी घं न नी अं च र ही
त थ सो ॥ ता हारे तो अव तार धर सो तो हो य
मु क्त रूप छे । अ ने व ली बं ह स ज्ञा नी के हे से
जे अ मे तो बं ह स ज्ञां न थ की ज मु क्त रूप छी
ये । ए हे वु जो के हे से तो अ मे अ ने क त्या वे क
री ने जो यु प ए बं ह स ज्ञां ने ने ए म ने क हे मु क्त
रूप न थी थ वा य ए हे वु छे । ते मा टे मु क्त तो क
र ताने बं द गी थ की कर तारी जी ने कर ते
ज थ वा य के पंच प्र कार ना दे ह भां गी ने क
र तामे म ले तो था य प ए ते पंच दे हे भां गी नी
क ल ए म ने हा थ न थी ने ए म ना थी भं गाय
ए हे वान थी ते सा मा टे जे कर ताना अ दृ ष्ट
वी श्रु ती नां प दार थ कर तानां करे लां कर
ता वी ना के कर तानी करे ली अव धी वी ना
को ई भां गी स के न ही ॥ अ ने व ली कर तानी
बं द गी ने भ क्ती वी ना आपे आप ज्ञां न पां मी
मे मो स था य तो कर ताना क र्णा तु ने कर
ता तु सु मा हा तं म र हु ते मा टे कर तानी भ
क्ती कर तां कर तारी जी ने कर ताना क र्णा

वीणाको ईथी तरण पण हाली नवसके
ताहारे वलीको ईके हेसे जे आगल मोटा
मोटा आचार जनी आद्य ले ईते अवतार
दी कथे गया। ते अने क प्रकार ना प्रचार
री गया। जे के टला क मुवा सजीवं न कर
ने के टला क लुला पांगला ते अंधाने हाथ
पावने आंख्यो आपी गया ते की म आपी
गया हशे। अने तमे तो कह्ये जे करताना
करणा वीणा बीजा थी तरण यना हाले।।
ताहारे तेणे परचा के म आष्या हशे।। हावे
ते कही ये छीये जे भा ई अं मे पण ए हेवु तो
ग्रंथाने वीषे कही गया छीये पण ते हे नो अ
भी प्राय कहीये ते सुणे जे आ जगतने वी
षे चार प्रकार ना जीव छे। ते कीया कीया ते
कहीये छीये जे एक तो जगना सुर जीव वी
जोते म मो सु जीव। अने त्री जोते अर्था अ
रथी जीव। अने चोथो ते वी स ई जीव। हा
वे चार प्रकार ना जीव ते एक रताथ की से
दृष्टांते जाणीये। हावे ते कहीये छीये जे जंम
एक जल थी चार वस्तनी पजी जे एक पपीटो
बीजुते लुण। त्री जोते करो। चोथुते मोटी।। ए
चार वस्तु मे पपीटो ते जगना सुर जीव जां

एवो। अनेमीवुतेममोसुजीवजांणवो। अ
 नेकरोतेअरथाअरथीजीवजांणवो। अ
 नेमोतीतेवीसेईजीवजांणवोनेजगनासु
 रजीवतोत्यावसहीतकरतासंमंधीज्ञा
 नसुणतांमेजचेतीनेसरणआव्यो पछे
 तेहेनेकरतातीभक्कीजेरीतेकहीतेरीते
 करवालागे। अनेममोसुजीवनेतोदेस्ती
 करीतेतेहेनीसाथेएकताथेनेधीरेधीरे
 परमोधकरतांगालीनेशरणआव्योते
 हेनेपणकरतासंमंधीभक्कीमेवलगाड
 वो। अनेअरथाअरथीजीवनेतीजलम
 मरणनेचोराशीतातरकतोभेदेवाडी
 नेगालवो। ताहारेतेगलीनेसरणआव्यो
 तेहेनेपणकरतासंमंधीभक्कीआपीने
 बलगाडवो। पछेताउपरंतवीसेईजीवने
 तोएत्रणप्रकारनाज्ञानतीआइलेईने
 बीजाअनेकप्रकारेसंमज्जाव्यापणएके
 ईप्रकारेनासमजा। अनेअमारीपासेप
 णताआवाअनेअलगानेअलगारहा
 ताहारेअमेपेलात्रणप्रकारनाहरीजनां
 नेकहुजेअमारीपासेतोएलोकआवता
 नथी। ताहारेतेलोकांनेतेमेसमजावी

नेअमारीपासेलावो॥ तोतेलोकांनेअमेह
रेकप्रकारेसमजावीनेपसुसरषाजंग
लीनेमांणसनीहारमेआणीनेपछेत्या
वसहीततीजकरतानेआलषावीनेते
हेनीभक्तीकरावीशु॥ ताहारेतेसमजेला
लोकजेहरीजंततेजेनेतेहोनेबोधकर
वालाग्या॥ ताहारेजंगलीसाकुटएहेवुबो
ल्या जेतमारागुरुतेसुकोईमुंवाजीवता
करेछे केकोईलुलापांगलाअंधतेहाथ
पावकेआंण्योआपेछे॥ जेअमेतेमनेमां
नीयेनेतेमनेशरणआवीये अनेवली
तमारागुरुतेपणषायछेपीयेछेनेआप
णसरषाजछेकेनही॥ माटेकशोकपर
चोदेषाडेतोअमेमांनीयेएहेवुबोलता
तेलोकसरवेहवा॥ सामाटेजेतेमनेअं
तरज्ञानतोछेनहीताहारेतेउपरलेदेहे
तेसुअदकुदेषीनेमांने॥ एवुपेलेहरीजे
नेअमोनेआवीनेकहताहोरअमेतीज
करतातीअस्तुतीकरीनेकरतातीआ
ग्यामागताहवा॥ जेहेकरतापेलाचारप्र
कारनाजीवतेमाराउपजावेलालुताते
हेमेत्रेणप्रकारनाजीवनेतोतमारास

रूपतेनेतमारीम्हांततानेजांणताकसा
 पणएकप्रकारनाजीवतोअंमारीपासे
 पणआव्यातही तोतेहेनेकंपकरीसम
 जावीयेनेतंमनेओलषावीये। अनेषां
 नपांनतोतेहेनेतमारिसरषुआपवुपडे
 छे। अनेतेतंमनेतोओलषतायनथीतो
 तेहेनेउपजावीनेपालंणपोस्यएकसा
 नीसीमतलवपोहेचे। अनेतमारीमो
 टमनेतमारीम्हांताप्रमाणे। तेहेनीता
 तमारैगणनायनथी। पणहंतमारीनी
 जअंगीकृतम्हायअंस्यथुं। तंमाहरेत
 मोनेओलषाव्यावीताकंपचाले। अने
 मनेपणतमेआग्याकरीनेभवनेवीषे
 पणव्योछेतेमेपणतमाहारीसीमतलव
 साधी। तेमाटेतेजीवांनेतमनेओलष
 वयाअनेओलष्यापछेचाहेतंमकरोप
 णतमारीमांहांतानेतोजाणेशरा। तेमाटे
 आग्यामागीनेएजकुहुंजेएलोकोतोप
 रचायकीजमांनेछेपणतेपरचाआप
 णहंकमवीनाबीजेत्रणयकंमहाली
 संके। एप्रकारेअमेपणअस्तुतीकरी
 नेकरतानीआग्यामागीनेतेप्रमाणेक

रतानाकराव्याथकापरचासतेग्रंथामेल
षीनेपेलासंमजेलाहरीजंतांनेआपताह
वापएतेपरचानुमांनअमारेमांथेनथी
लीधु॥सामाटेजेपरचातोकरतानीपासे
जकराव्याथे॥तोआपणेमाथेसीदलीध
जोईये॥पछेतेग्रंथलेईनेपेलासाकुरलो
कांनेसंभलाव्या॥ताहारेतेसाकुरलोको
येसांभलुनेभावउपजोनेअमारीपासे
आवालाग्यापछेतेजीवांनेहेतकरीनेपा
सेवेसाडीनेथोडेथोडेबोधकरनोमांडो
तंमंतंमतेजीवांनेअमारीउपरहेतउप
जावालाग्या॥सामाटेजेएतोजडहताप
एपेलापरचाउरमेजांणीनेभावउपजा
वेछे॥पछेअमारीसाथेतेजीवांनेदहता
साचीवेठी॥पछेतेजीवअमारीसाथे
अंतरषोलीनेवातोकरवालाग्याजेहे
स्वामीतमेतोकोईप्रकल्पपुरसअवीना
सीछे॥ताहारिअमेकहुजेभाईयोएहेवा
अमोनेतमेकांमजांणपाताहारेतेलोको
केहेवालाग्याजेहेमहराजतमेतोघणां
कनांकारजकरुंजेमुवांमनुषजीवा
इपानेघणांकनेहाथपावनेआंष्योआ

॥ स. भा. पीयेने एहेवां बहु जणनां कारज करणों
 ॥ १८३ ॥ छे माटे एहेवां कामते मोटा पुरुस वीना वी
 मथाय पछेंते सरवल्लोकोने अमे एहेवुक
 हुजे एहेमे तुअमे तो कां ईकिसुन थ्या अने
 एतोपेला हरी जंतो ये अमारो उपमा क
 रीने तमोने कहं हसे पण एहेवु अमे न
 थ्या कसु ॥ ताहार सर्व हरी जंत के हेवाला
 ग्याजे मोटा पुरुस तेकी मके हेजे अमे क
 सुछे ॥ माटे मोटा पुरुस तो पोतानी की रती
 पोताने सुषेना करे ॥ पण अमे की मजुवु
 मां नीये ॥ ए प्रकारे अमे ना ना के हेता ज
 ईये तं म तं म ए मने वी षे ७ करतो जाय
 अने जाहारे अमारि वी षे ७ कर्त्त जाय
 अने जाहारे अमारि वी षे जीवपुती ती
 आणीने हे ७ यया ताहार पछे ते जीवां ने
 अमारो बोध करतां फोमु ॥ जे पछे अमे जे
 जे ज्ञान करीये ते ते साचु जे मांती लेने ची
 त वंन करीने समरुवाला ग्याहावे ते जे
 एवाला ग्याते जे सार असार साचने जु
 चने वलीनी त्यानी त्य वी वेके जे आते नी
 त्य वस्तु अने आते अनी त्य वस्तु जे आते
 करताथ की जनी पजेछे ॥ अने बीजाथ

की नाती पुजे अने करता प्रापे जे जे हेने
हाथ करावे तो तेथी ती पुजी सके पण
कोई बीजाथी प्रापो प्राप नाती पुजी सके
एहे बुजा हारे समरुवा लाग्या। ता हारे अ
मने ती जज्ञाने करी ते सुत मांता। अने ए
पुकारे जा हारे सुत मांत्या। ता हारे अमने
होने करता संमंधी कर मकरा वीने मां
ण सनी हार मे आणा अने जा हारे एला
क मांण सनी हार मे आवा ता हार पछे
ते लोकौने अमने ती ज करता संमंधी उपदे
श करीने सुषीया कसा। पछे ते लोक क
रता ते जांणे थके सुषीया थ ईने पलाप
रचा परची नीवे ममुली गथा। हावे ते
की मजांणी येजे जो परचा नीवे म अम
ना अंतर मे रही होय तो कोई हरी जनेने
एको एक पुत्र होयने अमे तां हां बेगा हई
येने पुत्र मृत क तथा य पण ते अमने को
ईना केहे जे आबा लक जीवितु करी सामा
देजे परचा ती हांणी ना हांणी समरुला
छेते माटे नथी केहे ता जे आट लुकां मक
रो। ए प्रकारे ते जंगली जड जीवांने चेता
वीने परमेश्वरने पमाडा। ते हावे केहे

नीवेगेजेतेहेनुदृष्टांतकहीयेथीयेजेचौ
 पगापसुनेवीशेमदोमस्तहस्तीनेजा
 लीवशकरबोहोयतोतेहेनेअगाडीबो
 दीनेतेहेनीउपरकागलनीहस्तनीउभी
 राषीनेअगाडीमेपाडेछे। माटेतेसाचीह
 स्तणीछे। पणजुवीहस्तणीथकीपडेप
 छेतेहेनेहाथकरनेराजानीस्वारीजोग
 करौ। अनेबीजुदृष्टांतएजेवननेवीयेसा
 घरेहेछेतेकोईनेहाथनथीआवतोतेहे
 नेपणअजाडीकेपांजरामेछेतरीनेप
 कडेछेपछेतेहेनेपणवस्तीमेआणीने
 अणावेछेतैराजानेकांमआवेछे। एप्रका
 रेपेलासाकुटजंगलीजीवएहेवाजुहता
 पणतेणेपरचारुपीपांजरामेनेअजाडी
 मेपाडीनेपरमेश्वरनेषपलगाडातेआ
 चारजेसाकुरुकेषोटुअनेवलीबीजु
 दृष्टांतकहीयेथीयेजेकोईबालकनेरोग
 यायतो। तेहेनेप्रोषदपायानीदोस्तीते
 हेनीमातुसरीकरनीगालीमुठीवाली
 नेकेहेजेबेटाआटलुप्रोषदपीयुता।।
 आमारीमुठीमेलाडबोछेतेतुनेआप
 एप्रकारेमातुश्रीयेपणजुवबोलीनेबा

लकनेऽप्रोषदपइनेरोगमटाहोतेप्रका
रेऽप्राचारजेजगतरूपीबालकनेज्ञा
नरूपीऽप्रोषदीपइनेमोक्षपमादेष्टे। अ
नेबलीकोइतिराधीपतीराजातेमाहा
वीकटवंकोदेशजीतवोहोयतोहरेके
प्रकारनाछलकरीनेजजीतेछे॥ पछेते
वंकादेशनेअनेकप्रकारनाअंत्याने
कुभंडछोडावीनेराजात्यायनीतीमे
वरतावेछे॥ तारेसर्वलोकसुषपामेछे
तेसुषपामीनेसर्वेईलोकसरकारने
आसीसदेछे॥ पछेतेआसीसेकरीने
येलाछेदरनीदोसनराधपतीनेएकेई
नवरहे॥ पछेपोतानीजयेथेनेअमलनी
बुधीपामतीजाय॥ पणजोत्यायेचालोने
जगतनेसुषवरतावेतोतेहेतुराजघ
णाककालपोचे॥ अनेबलीत्यायेचला
थकीनेरहीतनेसुषपमादाथकीरा
जानीसकीत्रितिसोभाघणीचाले॥
अनेसोभानेजसकीत्रियेजराजकरा
नुफलजांणबुजेजेहेणेआलोकनेप
रलोकमेजेहेनीजसरेहेतेजसथकी
जेलोकमेजायतेलोकमेतेहेनेआद

रमां न ते सुषज प्रापेते माठे राजानुता
 त्वरीये एजछे ॥ ते ताड सहित त्याये चाल
 बुने रहितने पालवी तो राजकस्याना
 दोषना लागे परमेश्वर राजी रहे ॥ अ
 ने जाहारे पुंशु राजी रह्या ताहारे ऐहेने
 बीजु सुजो इये छीये ॥ ते माठे रायने पुजा
 ने दुषना देवु ॥ अने जो पुजा अतीसे दु
 षयां मे तो ते दुषने लीधे पुजानो एको
 थै जाय ॥ अने जाहारे पुजानो एको थाय
 तो राजभंग करे ॥ अने जाहारे राजभंग
 थाय तो जगत बहु दुषी थायने ॥ एक बी
 जाने लुटी येने उज डकरी नांवे ॥ माठे
 राजाने जगत तो एको नाथ वा देवो सा
 माठे जे एको थाय तो जगत लुटेने उज
 डये जाय ॥ अने जाहारे जगत तो भंग था
 यता हारे परमेश्वरने पोतानो माहा
 य अंश मो कलीनेने मे रषावतां घणुक
 प्रेतं न पडे छे ते जाहारे परमेश्वरने प्रेतं
 न पडे ताहारे ते करता जे राजानुह मंण
 चालतु राज होयनेने मे राषीस के तो घ
 णुक सारु ॥ जे परमेश्वरने अमन पो
 चे ॥ हावे एटला प्रकारने न्यावे जो तो रा

जपदमीनी ईश्वरीये घणीक मोटी छे
पणामे कह्युते प्रकारे करी जां गतो जे
राज करेने परमेश्वर नो मोक्ष पण पां
मे ॥ माटे ए प्रकारे त्या वचलावीने जगत
ने पालण करीने सुषीराषवाजोगतो
एकराजपदमी जछे ॥ सा षी तबते सी
षसकलवीधी ॥ राजरीतनकी सोय ॥
भीनभीन करी भाषेहु ॥ अरथसहीत
गती मोय ॥ १ ॥ जक्रकवज करनन जी
नु ॥ पालन करनत गाज ॥ छलवलकी
कलकहीतंम ॥ लहेशो राजधीराज ॥ २ ॥
सरीपतने मुषयु कहो ॥ हेनरपतमम
तुल ॥ तबते राज करन जीनु ॥ कीनेहु
अरथ अमुल ॥ ३ ॥ कुलराजने जेही अ
वंनके ओरु ईश्वर अवतार ॥ परमगु
रुसीर सबनके ॥ सीषदेवन अधीका
र ॥ ४ ॥ तदीपताय जुगजाहेर ॥ सकल
मरमगती सार ॥ राजरीतरजतजस
वे ॥ केहेकुवेरपोकार ॥ ५ ॥ श्री ॥ ॥ ॥

॥ श्रीगुरुवेतमः ॥ श्रीपरमगुरुमाहारा
जश्रीकुवेरस्वामीकृतश्रीसक्रतपर
मप्रकाशमणीभाषाग्रंथप्रारंभते ॥ अ
थे श्रीकरुणासागरनामः ॥ ते अतंतं
मांडमेकोइतुताहोय ॥ तेपोतानुपणक
रुणासागरना अरथसेहेवृतमांनपर
मांणीकहोयतो तेहेमनुबोलवुपणप
रमांणीकहोय ॥ तेमाटेकरुणासागरते
कंमजांणीये ॥ हावेतेहेनो अरथकहीए
धीयेजे ॥ प्रथंमकरुणासागरकेहेतांते
जेमेअकरुणातमले ॥ तेकरुणानोअर्थ
सागरतेघणीककरुणायोतोसमोहते
नेसागरकहीये ॥ जंमसमुधरनेवीषेघ
णीकनदीयोतोसमोहजणायछे ॥ तेमा
टेतेनेसमोहदरकेहेवायछे ॥ तेमसागर
तेपणघणीककरुणायोएकगीथायता
हारेतेनेसागरकेहेवाय ॥ हावेतेघणीक
करुणाते ॥ केहेनीकेहेनीमलीनेसागर

थयौ ॥ हावेतेकहीयेष्टीयेजे ॥ जाहारेसमु
 धरमथंतकरतांवीषतीकलुतेहेएोश्र
 टीपरलेजातीती ॥ तेसीवजीसबजीवां
 उपरकरुणाकरीनेतेवीषनेपीगया ॥ ते
 माटेशीवपणकरुणामयेछे ॥ वीसुपण
 सरवेजीवनुपालणकरवानाहुंकममे
 छे ॥ तेपणकरुणामयेजांणवा ॥ बंसाप
 णसकलजीवांनातंतवडीकरवानाहुं
 कममांछे ॥ तेहीपणकरुणामयेजांणवा
 सक्कीपणसरवेजीवनेवीषेहेतुवधार
 वानाहुंकममेरहीछे ॥ तेमाटेतेहीपणक
 रुणामयेछे ॥ अनेचोवीशप्रवतारधार
 णकरति ॥ इष्टइष्टनेसंघारीने ॥ ओरसर
 वजीवउपरकरुणाकरीने ॥ अनेइष्टनु
 पणइष्टपणसंघारीने ॥ तेहोतेपणनीर
 मलकरा ॥ तेमाटेसरक्कप्रवतारपणक
 रुणामयेजांणवा ॥ अनेरांमानुजनीमा
 नुज ॥ माधवाचारवीसुसामनीआद्यले

ईने आचार जजेते ही पण अनेक जीवा
ने चोराशी नाषाता मेथी छोडावी ने हरी
भरणी वाल्या ते मोटे ते ही पण करुणा मये
जाणवा हावे अवनी अपते ज वायु ते आ
काश ते ही पण सरवने सुषुदे जछे अने
जे अवनी सरवने धरी रही छे अने सो उ
नी ओषदी उपजावे छे अने अपते ज स्रव
नी स्वांती करे छे अने अगनी प्रकाश क
री ने सरवने पकव करे छे अने वायु स
पर सकरी ने सरवनी अकलावो मेटे छे
अने आकाश ते सर्व ते हरवा फरवा अ
वी काश आपी रहुं छे ते मोटे पंचमाहा भूत
ते ही पण करुणा मये छे अने चंडमा सुरज
सरवने प्रकाश करी ने अंधकार मेटे छे
ते ही पण करुणा मये जछे अने हावे ए स
रवनी आये नी ज करतारे सरवे जीव पोता
ना अंसने उतपंत करी ने सुधीया करवा
सारु करुणा करवानो हुं कं मते पोते नी ज

स.भा।

॥२॥

करतारे जन्मापोषे ॥ ते माटे सरवक रुणा
ना अधीपती ते माहाय करुणामये ते
नीज केवल करतार जजांणवा ॥ अने बी
जा प्रांत देव करुणामये कहां ते तो पोता
नाहं कमथ कीज करुणामये जांणवां ॥
अने हावे ते देवनी करुणा ते कांहां लगी
पोचे ते ते करुणा ये कुणा कुणा सुषपां मे
हावे ते कही ये छी ये जे पंचमाहाभुतनी
करुणा ते ॥ पंचतत्वना देह सुधी पोचे ते ते
करुणा ये पंचभूतना देह सुषपां मे ॥ अने
बीजा प्रांत देवनी करुणा ते इडी अंतस
क्रण प्रांण ते सुष्म देह सुधी पोचे ते ते जसु
षीयां रेहे ॥ अने त्रण गुणनी करुणा ये ते पं
डना त्रण गुण सुषीयां रेहे ॥ अने सक्तीनी
करुणा ते सरीरनी सक्ती सुधी जपोचे अ
ने अवतारा दी कआचार जनी करुणा ते
जीवांनां जपत्तपसाधंन सुधरम चलावा
सुधी जपोचे ए प्रकारे ए सरवनी करुणा

तेथुलसुष्मकारणमाहाकारण। ईडीयो
अंतसक्रणते। जपतपसाधननेसुभक
रमकरावासुधीजपोचेपणतीजकर
तातोअंशजेकरताथकीजवीछडोथु.
कोतेहेतेदस्समांतकरीनेकरतानेमेल
वतेकरुणातेकोईपरमपुरसकरीसके
तेमाटेतेसरवदेवकरुणामयेपणसाग
रनही। अनेनीजकरतातेमाहाद्यकरुणा
संकल्पकहीयेपणसागरनही। सामाटे
जेसागरनांमतेअनेकनदीयोनासमो
हनेसमावीनेपुष्टीपांम्यांछे। तेमाटेघणी
कनदीयोनासमोहतुघरमाटेसागरक
हीये। वलीकोइकेहेसेजेनदीयोतोसमुध
रथकीछे। अनेतेनदीयोथीसमुधरकीम
पुष्टीकोहोछे। तेकहीयेछीएजेसमुधरतो
परीवृतरजानाकरुणायकाप्रथमजलवी
नानाहता। तेआकासमेथीमाहाअग्नीनी
वृषाअवतीउपरथीयेकरीने। प्रथमीत

स. भा.

॥३॥

रपतपमाडीने उगरतुअंबुअनेकसली
तायोयेजेनेसप्तसागरभरायछे। तेघणा
कदीनेभरईनेछलाता। जाहारेताहारेप्र
थमीबोलावालागी। ताहारेनयंताईश्वरे
बडवानलअज्ञीमहीमुक्योतेणेकरीनेजे
नवीनजलआवतुसोसंनकरीलेइने
समाधानराषेछे। ताहारेअवनीरेलातीर
हीछे। तेमाटेसागरतेवप्याथकीजभरईरे
हाछेतेमाटेपरजलनीतदीयोनासमोह
बुग्रहणकरीनेपुष्टीपांसेछेतेमाटेतेहेने
सागरकहीयेपणानीजकरतातेकुणईश
वरीयेनासमोहमलीनेथयाछे। तेतेहेने
सभारकहीये। अनेकेहेनीकरुणायोम
लीनेनीजकरताथयाछेतेहेनीसागर
कहीये। तेमाटेनीजकरतातेसागरनी
उपमानाघटे। अनेजेटलाभरदेवईश्वरीये
छेतेहेनेपणसागरनीउपमानाघटे। सा
माटेजेअवदेवनीकरुणातोएकएकदेशी

छे अने एक एक अंग ते लागे छे । ते मारे ते
सरव करुणा मये परा पण सागर नही
हावे ए प्रकारे नीज करताने ते देव ते साग
रनी उपमाना घटे तारे करुणा सागर ते
केहे ते संभवे । हावे ते कही ये छी ये जे संभ
लौ । जे सरव देवनी करुणा यो ये करीने
सरव देहनांत त्वजे इंडीयो अंत सक्रण
गुण प्राणने शु ल सु स्मती प्राद्ये परमका
रण सुधी पंच देहते । नीज करताना हुक
मी सर्व देव ते होनी करुणा यो ये तुष्टी पुष्टी
रेहे छे । ते तुष्टी पुष्टी थकी सरव देहनांत तु
नी चास मणी उत पं न्नथा य छे ते चास मी
करताना अंसने पोचे छे ते के इरी से पोचे
छे ते हावे कही ये छी ये जे । पंच भुतनी चास
मी तो इंडीयो ने पोचे छे । अने इंडीयो नी चा
सणी ते मं नने पोचे छे । अने मं ननी चासणी
ते गुणने पोचे छे । अने गुणनी चासणी ते प
क्रतीने पोचे छे । अने प्रकृतीनी चासणी

तेषु पुरुषनेपो चेष्टे । अने पुरुषनी चासणी
 ते आत्मानेपो चेष्टे । आत्मानी चासणी ते
 परमात्मानेपो चेष्टे । परमात्मानी चासणी
 ते नीजकरतानां अंसनेपो चेष्टे । ते अंसते
 नीजकरताथकीत्रत्य प्रकारे उतपन्तथ
 याष्टे । ते कहीयेष्टीयेजे एकस्यां मां न अंश ॥
 अने बीजा वीशेश अंश । अने त्रीजा परमवी
 शेश अंश । ते हे मे स्यां मां न अंसते पोतेपो
 ताते पणजां एता नथी । अने इश्वरीये प्रा
 क्रंमपणतही अने वीशेशते सरव अष्टी
 नातत्वना करुणामये जदेवष्टे । जे आगल
 कहाष्टे ते वीशेश अंशजां एवा ॥ पणते हे
 मने प्रापणा नीजस्वरूपनी जां एस्वेपो
 तेपो ताथी नही पणनीजकरताना परम
 वीशेश अंशजे । परमगुरुमले तोपो ताने
 स्वरूपेथतां वारनालागे तेकी मजांणी
 येजे ब्रह्माने आदी नारायणे उपदेश करेते
 वीशेष अंशमाटे सम ऊतां वारनालागी

तेऽप्रादीनारायणतेनीजकरतातापरम
वीशेषः प्रशंसां जाणवा ॥ ते परमवीशेषः प्रशंसा
ते परमगुरुते हेता उपदेशयी वीशेषः प्रशंसा
सने सरूपेयतां वारता लागे ॥ अने सांमां
नः प्रशंसे सरूपे करतां बहु सरमयो चेष्टे
एवकारे सांमां न वीशेषने परमवीशेष
जाणवा ॥ पर सांमां नः प्रशंसे ईश्वरीये प
णनमले ॥ अने वीशेषः प्रशंसे तो वीश्वनु
नयंता पराशय्यानु ईश्वरता पर ॥ ते ईश्व
रीये करीये सरवतनुना तत्व उपकरुणा
करीने प्रातंदमे राषेष्टे ते सरवनी करु
णायकी प्रातंदपां मेलां तत्वनी चासणी
करता नाः प्रशंसे पो चेष्टे ॥ ते त्रेणो ई प्रकार
नाः प्रशंसे पो चेष्टे ॥ पर वीशेषने सांमां न
पोताना सरूपनी समरती नथी ते माटे
ते होने चासमीनी पराजांणतथी अने प
रमवीशेषजे परमगुरुते तो पोताने जस
रूपेष्टे ॥ ते माटे सर्वतत्वांनी अने सर्वदेव

नीचासणीहीरणाग्रमथईनेपोतेपरंम
 वीशेषप्रंशस्वेथकालेछेतेजांणीजरहा
 छे। तेमाटेतेपरमवीशेषजेपरमगुरुतेस
 दायकालपरमवीशेषप्रंशरूपेजछे। तेप्र
 षंडायमांनरेहेछे। तेस्वरूपेप्रषंडायमां
 नकरीनेरहेप्रनेकदेवकरुणायोनीप्र
 नेतत्वनीचासणीपोतामेलीतपांमानी
 माटेसमरतीछे। जेहंगहुंतीजकरतानो
 परमवीशेषप्रंशछुंतेमाहारेवीशेसर्व
 देवनीकरुणायोनीतेसर्वतत्वनीचा
 समीनीवेदनथायछेतेसर्वदेवकरुणा
 योनीचासमीनासमोहनोग्रहणकर
 नारेहुंजंछुं। जेघणीककरुणायोनीचा
 सणीनासमोहनोसाहाग्रेहेनारेतेमा
 टेनीजकरतानापरमवीशेषप्रंशतेसा
 गरसंगनासंभवेछे। तेसागरसरूपयो
 तेथईने। ओरबीजावीशेसनेसांमांनप्रं
 सनीउपरकरुणाकरीनेतेहेमनासरु

पतेहेमनेदरसावीने नीजकरतानेस
नमुषकरेजेअशंषकालतोजेथीउपजो
हुतोतेहेमेलवेजेपदार्थरहीतछेवटनी
जअंशउपरकरुणाकरीनेकरताने
मेलवे तेपरमकरुणावंतकहीये तेसा
माटेजेसर्वदेवनीकरुणायोतोपदार
थासुधीपोचीसके पराअंसनेपोची
नवसके प्रतिपरमवीशेसजेपरमगु
रुतेहेनीकरुणातोअंसनेपोचीनेस
स्वरूपेकरतानेपोचावेमाटेपरमगुरु
तेपरमकरुणामयेजांणवा हविजेप
रकारेसागरपणुपरमगुरुनेसंभवाडु
तुतेजपकारेपरमकरुणासागरपणु
तेहीपणुपरमगुरुनेजलागेछे तेज
माटेपरमकरुणानेसागरउभयेमली
नेकरुणासागरनांमपरमगुरुतुछे
अतिनीजकरतानुनांमतेआद्यसक्र
तस्वरजकरुणेशकेवलछे आद्यस

सःना॥

॥६॥

कृतकेहेतांजेप्रथमप्रायेपोतेएकीलाज
हुतातेपोतानेसुधसंकल्पे॥सरवजीवजं
शनेउत्तपंतकरु॥तेकोहांसुधीजेकीट
पतंगथावरुजंगमदेवदनुजमनुजजस्य
कीदरबुंहावीसुमाहेश्वरपुरसप्रकृती
तीप्रायेसर्वजीवप्रसांताउपजावतारा
पोतेजछे॥तेउपरंतकोईबीजाकरतान
थी॥माटेसक्रताकहीये॥अनेस्वराजके
हेतांजेअंततबुंहांडनाईशाताईसपोते
जछे॥अनेतेसर्वपोतानाहुकंसथकीजव
रतेछे॥अनेपोतानाकरुथाथकायदारथ
मेजवरतेछे॥पणाकोईथकीनवांपदार्थ
नाबनेतेमाटेसर्वपोतानाहुकंसमेजव
रतेछे॥जेपोतानाकरतमेबीजाकोईतो
अमलतथी॥माटेनांसरुपगुणातीप्राये
अंततभ्रंमांडनेवीयेपोतानुजराजछे॥अ
नेकोईतुआपुथकुतथी॥पोतेस्वथकीज
स्वराजछे॥तेमाटेस्वराजकहीये॥अनेहा

वेकरुणेशतेजेपोतानासुक्रतसंकल्प
नाजीवउतपुनकरेलाजेअंसतेहोताउ
परकरुणाकरीनेतेसरवनेदेहरूपीया
मेहेलरचीनेवसाव्या।तेमेहेलांमेतेचो
देचोदैरतनसभराथकामेवसाव्याछे
षालीमेहेलांमेनथीवसाव्याहावेतेचो
देरतततेकीयांकीयां।तेकहीयेषीयेजे
दशरुडीनेचतुष्टयंतहकरणतेतेउपरं
तषट्प्रविगतचंतकपारससेहेवतमां
न।पुक्रतीरूपीभोमकानेआधारेपंच
भुतनारचेलांमेहेलमेअष्टदशसम
रधीभरीनेपोतानाअंसांनेवसवातेआ
प्याछे।हावेषट्प्रवीगतचंतकपारसते
कुणजेतेकहीयेषीयेजेत्रैणगुणतेत्रैण
घुणतेकीयाकीया।जेएकरुजोगुणअने
बीजोतमोगुणअनेत्रीजोसत्वगुणअ
नेचोथोतेअहंकारगुण।अनेयांचमोते
अचंतघुणअनेछोतेस्वकाशघुण।ए

षट्गुणघणतेऽप्रवीगतचंतकपारसक
 हीये हावेतेऽप्रवीगतचंतकपारसकंम
 कहीयेसुरा॥ तेहेनीकीमतकहीयेथी
 येजे॥ कोईसजातीचैतंतपदारथनीसाथे
 हेतुप्रेमनीवारताकरवीहोयतो॥ चौदेईडी
 योनेरजोगुणअप्रवीगतचंतकपारसनो
 परशकरेतो॥ सरवेईडीयो रजोगुणरूप
 हेतुथेजाय॥ तेणेकरीनेतेवारतायोथाय
 तेजांहांसुधीहेतुनोवेगपोचतांहांसुधी
 पारसनोपरसरहे॥ पीछेतेपारसनोप
 रसउतरीजायेनेईडीयोईडीयोनेपदा
 रथरूपेरेहे॥ हवितारपीछेकोईचैतंत
 पदारथनीसाथेलडाईकेजुधकेवीरोध
 करवोहोयतोचौदेईईडीयोनेतमोगुण
 अप्रवीगतचंतकपारसनोपरसकरेतो
 सरवेईडीयोतमोगुणरूपथाय॥ ताहा
 रतेचतुर्दशईडीयोलडीसके॥ तेलडेनो
 वेगपोचतासुधीअप्रवीगतचंतकपारस

नोपरशरेहेनेपाछोउतरीजाय। अनेइडी
योइडीयोनेरुपेरेहे। हावेकोइसांतीसभा
वनापुरसनीसाथेसतसंघनीमणताअ
स्तुतीकरवीहोयतोसतोगुणअविगत
चंतकपारसचौदेइडीयोस्वांतीवतथइ
जाय। ताहारेसतसंघस्वांतीनेअस्तुती
नीवातोथाय। हावेएत्रेणअवीगतचंतक
पारसतेसजातीचैतनपदारथांनीसा
थेकांमपडेताहारेषटचैदेइडीयोनेपर
सकरवो। अनेहावेवीजातीजडपदारथां
नीसाथेचौदेइडीयोनेकांमपडेतोत्रण
घणअवीगतचंतकपारसनोपरसकर
वोतेहावेतेकुणकुणप्रकारेपरसकरवो
तेकहीयेथीयेजेकोइमसागतमजुरीके
षांनपांनतीआछलेइनेरस्तेचालवुहोय
तोचौदेइडीयोनेअहांकारघणपारस
नोपरसकरेतोसवेइडीयोनेअकडपणं
आवेतेअकडपणं करीनेषांनपांनधंधो

॥स.भा.

॥८॥

नेपंथचलायतेजांहांसुधीधंधापंथनोवे
 गपोचेतांहांसुधीअहंकारघणपारसनो
 पटइडियोनेरेहेअनेवेगसमतोपारसनो
 पटउतरीजायपछेइडियोइडियोनेजेस्व
 रुपेरेहेअनेहावेकोइसमेधंधाधारीवी
 नाइडियोइडियोसजातीमलीनेएकांत
 रुपीजडनीसाथेस्वकाशरेहेबुहोयतो
 स्वकाशघणपारसनोपरसकरेरेहेवा
 तेजांहांसुधीइडियोनास्वकाशनोवेग
 पोचतासुधीस्वकासघणपारसनोप
 टरहेअनेवेगमटापीछेतेअवीगतचंत
 कपारसनोपटउतरीजायअनेइडियो
 इडियोनेजेस्वरुपेरेहेअनेहावेइडियो
 नेस्वांतीसंकोचंतथइतेजडनीडातीसा
 थेभडबुहोयतोअचंतघणपारसनोप
 रसकरेतोअचंतरुपवंतथेनेनीडासाथे
 भडीसकेअनेतेनीडाजडनोवेगपोचता
 सुधीतेपारसनोपरसरहेअनेनीडाना

वेगनीश्रवधीपांमेताहारेअचंतघणपा
रसनोपठउतरीजायअनेइडीयोइडीयो
नेजस्वरुपेरहे। हावेणषटपारसतेअवी
गतकीमकहीये जेअविगतकेहेतांते
नीसपदारथछे। अनेचंतकतेजेचीत
वंनकरतांइडीयोनासभावपलटइजाय
अनेपथरतोपारसतोपदारथांनेअंगो
अंगपरसकरावेताहारेजधातुपलटाय
छे। अनेवेठेलोपटपाछेउतरेंतही। तेमा
टतेहेनेगतपारसकहीये। अनेअवीगत
तेजेगततेपांमेलोपदारथनेपाछेअव
गतकरीनांषे। हावेणप्रकारेचौदेइडीयो
कोइकारीयेनेआचरेतोषटअविगतपा
रसनेएकतायेकरीआचरे। पणअवीग
तचंतकपारशनाएकतावीना। एकली
इडीयोयेतरणहालीनवसके। पणइडीयो
जेजेकार्यकरेछेतेअंसनीमतलवेकरेछे
पणतेअवीगतचंतकनेइछानथी। एतो.

स. भा. अंशनी ईशायकी अंसकरावेछे। अनेप्र
वीगतचंतकपारसनो एकताकरावीने
॥ ६ ॥ अंसअंसनीमतलबसाधेछे। तेमाटेईडी
योनांकरमअंसनेसुक्तमांतकरवांपडेछे
तेकुणप्रकारेजांणीयेजेकोईपुरुषसत्र
नेगोलीमारेछेपणअगतीतो एकताक
रीनेमारेछे पणदरुगोलीबंधुकनेनेअ
गतीनेमतलबनथी। तेमाटेमारानुवेर
पेलामारनारातेजभोगवुपडेछेतमईडीयो
नांकरमअंशनेजसुगतमांतकरवांप
डेछे। अनेषटअवीगतचंतकपारशनी
एकतातेकरतानाअंशनीवेवरतीयोजे
एकअंतरवरतीनेएकबाऊवरती। अने
बाऊवरतीतेनेत्रेकरीनेदेषाय। अनेअं
तरवरतीतेध्यांतेकरीनेदेषाय। तेहेमेअ
विगतचंतकपारसनो एकतातेबाऊव
रतीसाथेछे। तेकीमजांणीयेजेरजोगुणउ
पजेछे। तेबाऊवरतीयेदेषीनेउपजेछे। अ

नेतमोगुणतेपणदेष्णीनेउपजेछे। अनेसतो
गुणतेपणदेष्णीनेउपजेछे। अनेअहंकारघ
णपणधंधोरोजगारचालवुकेषांतपांतते
देष्णीनेउपजेछे। अनेसरवईडीयोनेस्वका
सपणुंपणानीरवरतीदेष्णीनेउपजेछे। अ
नेअचंतपणउपजेछेतेपणघणीककष्टी
केसरमपोचेतेहेतेदेष्णीनेजउपजेछे। ते
माटेषटेईअवीगतचंतकपारसनोएक
तातेबाऊवरतीसाथेछे। अनेतेबाऊव
रतीयोतेसर्वजीवांजो जंनबुंहाकीटपुंजं
त। पुरसप्रकृतीसमेतनीवरतीयोतोए
कतातेनीजकरतानीप्रकाशबुंहावरती
जेव्यापकवीभुतेहेनीसाथेछे। अनेकरता
नीप्रकाशबुंहावरतीतोएकतातेकरतानी
अलोकीकबाऊवरतीनादीव्यचक्षुंतेवीषे
छेतेणोकरीनेसर्वअंसानांकरमवीक्रम
तादस्सजुवेछे। तेमाटेकरतानेअंतंतबुंहा
इताअंसानीक्रीयायोअजांणीतथी। अने

स.भा. ॥१०॥

जो अजाणी होय तो अंत तबुं ह्यां डना अंसां
ने भरण पोक्षण अने कर मवी कर मनां फ
लकी मन्नापीस के अने जांणे तही तो उ
पजाव्यानी सी मतलब छे । जे ते जंम कुला
भंड ते घडे छे ते हे नानां मरुप गुण ते सुलने
जो जांणे तही तो सांने काजे घाट घडे वली स
वजी वरो जगार उद्यं मकरे छे ते हे ने जांणे त
ही तो सुकर वाकरे । अने कश्या नो स्यो आ
नंद ते वुथा सरम करे ए मकर तां की ड महु
रनो पाव चलवले तो जांणे ते सामाटे जे की
ट महु रनो पाव ते षठ प्रवी गत चंत कपार
सना एकता वीना तो नाहाले अने एकता
येहाले तो ते हे नो एकता करता ती प्रकाश बुं
ल्लवरती साथे छे । अने प्रकाश बुं ल्लवरती तो
एक तो करता नां बाऊ दीव्य चक्षु ने वी शो छे
ते माटे करता सर्व देखे छे वली वी जुहृष्टांत क
ही येषी ये जे कोई भरवा डगायो मही शी अ
जाती आये राषे छे । अने राजा लस करण

ना

षेछे। अने क्रषी लोक करसण करेछे। अने
सहुकार लोक वेपार करेछे। तेसर्वे ईपोत
पोतानी दृष्टी पोचीसकेने संभाल राषीस
कायते टलोजसंधे करेछे। पणजास्ती नथी
करता तो करतारे पणपालण पोसण उत
पतपरले करीस कायते टलाज जीव
नंत बुझांडमे उपजा व्याछे। जेपोताना करे
छाजछे। तेमाटे करतारजतज अणुनी आ
येसवे नैदेषेछे। हावेए प्रकारे देषताराक
रताछे। तेकेहेवाहणे। हावेतेकहीयेछीयेजे
करतातो सर्वशरीरेदिग रुपेजछे। तेजंम
कोईमाहाप्रकाशिकमणी होयतेहेनेए
केईगमापुवन होयनेसबलेप्रकाशकरे
छेतेमकरतानुसरुपपणदिगरुपछे तो
आगेपीछेदाहनेवांमनेतीचे उचेसरवे
ईदेषेछे। तेकरतानीबाऊअलोकीकवर
तीनाचक्षुयेदेषेछे। जेलोकीकचक्षुये
तोएकदेशीदेषाय। अनेअलोकीकचक्षु

स.भा.

॥१०॥

जो अज्ञांणी होय तो अंत तबुं ह्यां डना अंसां
 ने भरणा पोसण अने कर मवी कर मनां फ
 लकी मन्नापीस के अने जांणे तही तो उ
 पजाव्यानी सी मतलब छे । जे ते जंम कुला ल
 भंडने घडे छे ते हे नानां मरुप गुण ते सुलने
 जो जांणे तही तो सांने का जे घाट घडे वली स
 वजी वरो जगार उचंम करे छे ते हे ने जांणे त
 ही तो सुकरवा करे । अने कस्या नो सो आ
 नंद ते वथा सरम करे ए म कर तां की ड मुह
 रनो पाव चलवले तो जांणे ते सामाटे जे की
 टम हु रनो पावते षठ प्रवी गत चंत क पार
 सना एकता वीना तो ना हाले अने एकता
 ये हाले तो ते हे नो एकता करता ती प्रकाश बं
 ह्य वरती साथे छे । अने प्रकाश बं ह्य वरती तो
 एक तो करता नां वा रु दी व्य च सुने वी शेषे
 ते माटे करता सर्व देखे छे वली वी जु दृष्टांत क
 ही ये छी ये जे कोई भरवा ड गा यो म ही शी अ
 जानी आये राषे छे । अने राजा ल स करण

ना

षेछे। अने क्रषी लोक करसण करेछे। अने
सहुकार लोक वेपार करेछे। तेसर्वे ईपोत
पोतानी दृष्टी पोचीसकेने संभाल राषीस
कायते टलोज संघे करेछे। पणजास्ती नथी
करता तो करतारे पणपालण पोसण उत
पत परले करीस कायते टलाज जीव
नंत बुझांडमे उपजा व्याछे। जेपोताना करे
छाजछे। तेमाटे करतार जतज अणनी आ
येसवे नै देषेछे। हावेए प्रकारे देषतार क
रताछे। तेकेहेवाहशे। हावेतेकही येछीयेजे
करतातो सर्वशरीरेद्दिग रुपेजछे। तेजंम
कोईमाहाप्रकाशीक मणी होयते हेनेए
केईगमापुवन होयनेसघलेप्रकाशकरे
छेतेमकरतानुसरुपपणद्दिगरुपछे तो
आगेपीछेदाहनेवांमनेनीचे उचेसरवे
ईदेषेछे। तेकरतानीबाऊअलोकीकवर
तीनाचक्षुयेदेषेछे। जेलोकीकचक्षुये
तोएकदेशेदेषाय। अनेअलोकीकचक्षु

येतोसघलेइदेषाय॥ तेमाटेकरतानांवाऊ
 अलोकीकचसुकहीये॥ हावेतेवाऊअलो
 कीकचसुतेसर्वअंसांनाउत्तंममध्यमक
 रमजोवानांछे॥ अनेकरतानीअंतरअलो
 कीकवृतीनेसंक्रयेतोसरवअंसांनेउत्त
 पंतकराछेतेअंसांनेअनेकरतानेएकत्व
 पएउतथी॥ अनेअंसांनाउत्तंममध्यमक
 रमजोवानेकरतानेवाऊअलोकीकह
 णीतोएकताछे॥ अनेअंसांनोकरताना
 शरीरसाथेएकतानथी॥ तेकीमजांणी
 येजेकोईपुरुषनेपुत्रथायछेतेपुरुसते
 सारीबुधीवंतछेअनेपुत्रतोकबुधीवा
 लोनीपजेछे॥ पणतेपुत्रतेपीतानीअंत
 रवरतीनासंकल्पतोअंसछे॥ पणतेपुत्र
 नेअनेपीतानेएकतानथीअनेपुत्रना
 करतजोवानेपीतानीवाऊदृष्टीतोएक
 ताछेतेएकतायेकरीनेपीतापुत्रनेशी
 क्षादेछे॥ पणपीतापुत्रनासरीरनोएक

तातधीतेकीमजांणीयेजेएकताहोयतो
पीतानेतथीगमतुतेपुत्रकीमकरीसके
छेमाटेएकतानथी॥अतेहावेपीताना
एकतानुकहीयेछीयेजेपीतानोएक
तातेपीतानाहाथपावनीआद्येसर्वई
डीयोतोछे॥तेमाटेजेपीतानेतथीगमतु
तेहाथपावईडीयोपणतथीकरतीयो
तेपीतानेएकतायेनथीकरतीयो॥अते
पुत्रतोपीतानेतथीगमतुतेहीपणकरे
छे॥सामाटेजेपीतानोतेहेनीसाथेएकता
नथीमाटेकरेछे॥बलीबीजुदष्टांतकहीये
छीयेजेसुरजक्रांतीयेअज्ञीउतपंतपण
थायछे॥तेसुरजनीअंतरदृष्टीथकीथा
यछे॥तेकीमजांणीयेजेसुरजनीअंतर
दृष्टीतेचसमांतेवीशेमसुरनीदासुजे
दलुंपुतीबीवपडेताहारेअज्ञीपडेछेतेसु
रजनीअंतरदृष्टीजांणवी॥तेमाटेअज्ञी
तेसुरजनीअंतरदृष्टीनोअंशछे॥पण

स.भा.
॥ १२ ॥

तेप्रतीनेअनेसुरजनेएकतानथीअने
सुरजनीबाऊदृष्टीतेजेसुरजनोव्यापकप्र
काशतेप्रकाशनोएकतातेअगतीनातन
तोएकतानथी। सामाटेजेसुरजनुबीव
अषंडरेहेतांअज्ञीनुतंतअषंडनथीरेहेत
तेमाटेएकतानथीअनेसुरजनोएकता
सुरजनीकीरणसाथेथे। तेसुरजघतेअ
ज्ञीनीपेठेकंमबुकीनथीजतीयो। तेसुर
जनेएकतायेनथीबुजातीयो। एप्रकारे
करतानेनेअंसानेएकतानथी। अनेजे
एकताहोयतोकरतनेसर्वज्ञेपणुथे॥ ए
हेवुंअंसानेपणजोईये॥ अनेजोएकताप
एहोयतोआपणनेअज्ञानतेकरता
नेजोणवु। अनेवलीजोएकताहोयतो
जीवनांकरमजीवनेभोगवांनपडे
अनेकेहेसोजेकुणभोगवेथे। एहेवुंकेहे
तांतोजपतपसाधनजोगक्रीयायोनेष
टदरसंतगुरुशीसनीआयलेइनेवेद

पुराणसर्वे जुगं पडी जाय। अने ते तो जुगं
पडे तो पडे पण करता ते तांहां अंत्याय के
हेवाय। ते माटे करता ते अंत्याया कहीये
ते करतां करता नुके हेवु मीथ्या करीये ते
सारु जे जेणे करीने जपत पसाधंन योग
धोतने षट्दरशंन गुरुश्रीशती उपासना
सर्वसाची रहे। अने करता पण त्याय वंत
वरे। माटे करता ते त्याय वते राषतां जो जी
वने ते करता ते एकता नही। अने जो वली
एकता होय तो जीव अनेक प्रकारनां कु
कर्म करे छे। अने करता ते तो एहेवो भाव
नथी। अने करता ते एहेवो भाव होय तो
जीव कुकर्मिन होय तो कर्मना सुगता
पणन होय। अने कर्म तो जीव सुगते छे
ते देखीये छीये। ए प्रकारे एकता करता नी
साथे नही। माटे जीव जीवनां कर्म भोग
वे छे। अने होवे एहेवा अनंत बुलांडनाया
वरजंगम जीवांना करता ते अरूप हशे

केसरुपहशेहावेतेकहीयेषीयेजेतेकरता
तेरुफुप्ररुपवीनानाछे।हावेतेकीमजांणी

येजेप्रापणसुपनतेवीषेकहीतीरथवत
केदेशपरदेशजईयेछेये।तेसर्वइडीयोस
हीतमुरतीमांनदेषाईयेछीये।पणजोदे
षायाप्रमाणेपदारथरुपेमु रतीमांनहई
येतो कपाटदेईनेसुताता।तेजोरुपहोयते
घरमांथीकीमनीकलाय।अनेजोकोईवा
घुचोरवटपाडनीआयेघावकरेछे तेरु
पहोयतेतेघावलागेनही माटेरुपपणन
केहेवाय।अनेरुपजो कहीयेतोप्रतसमु
रतीमांनदेषाईयेछीये।एप्रकारेकरताप
णअरुपस्वरुपवीनामुरतीमांनछे।अ
नेहावेएवाकरताअरुपस्वरुपथीरही
ततेजाग्रततोउहेकीमकरीसकताहरे
अनेपंचभुतगुणइडीयोअंतसकरणरु
पवालांकांहांथीबावीतेकीमरचताहशे
हावेतेकहीयेछीयेजे जंमप्रापणसुपन

नुस्वरूपजेरूपरूपरूपरहीतथकुनेपोताने
संक्रुपेकरीनेअनेककलाहावेलसकर
हरीघोडानीआद्यलेईनेउपजावेछे। तेअ
रूपस्वरूपवीनाथकुजउपजावेछेकेतही
एप्रकारेकरतापणअरूपस्वरूपवीनास
र्वेनेउपजावेछेपणकरताताउपजावेला
घाटवीलेजातांअंशउगरेछे तीमआपण
सुपनानासंकल्पनाघाटजागतांवीला
यतेकांहांगयाहशे॥ हावेतेकहीयेषीयेजे
आपणसुपननाघाटतेआपणसंकल्प
नाथयातातेहेनेवीशेआपणाअंसतेआ
पणीअंसवर्तनिहतातेआपणीअंश
वर्तीतिअलपज्ञेजुहती॥ तेहेनांअंशतेय
णअलपज्ञेजुहता। अनेतेसुपनानाघाट
नाआरबलतेपणअलपज्ञेजुहतां॥ तेजाहा
रेआपणजागतनेवीशेसुपनानाघाटवी
लायाताहारेआपणीअलपज्ञेअंशवर्ती
नाअंसतेआपणेवीशेजलीनथायछे ते

कीमजांणीयेजेऽपणसुपतनावेगनी
 अवधीऽप्रावतांतेघाटांनीऽवधीपणऽप्रा
 वेष्टे तेऽवधीऽप्रावेघाटलीनपांमेताहारे
 आपणीऽप्रशवरतीनाजेऽप्रसहता तेऽप्रा
 पणेवीशेजेलीनपांमेष्टे ॥ तेकुणपकरेली
 नपांमीनेकेहेनीस्याथेऽप्रापणेवीशेऽप्रा
 वेष्टेतेकहीयेष्टीयेजे ॥ सुपतनाघाटनाऽप्र
 सघाटवीलेपांमतांऽप्रसवतीमेएकताथे
 नेवृतीऽप्रापणेवीषेऽप्रावेष्टेतेघाटांनाऽप्र
 सांतेपोतामेहीरणग्रभकरीनेऽप्रावेष्टे
 तेवृतीमेसर्वघाटांताऽप्रसहीरणग्रभय
 याथकावृतीनेसंघेजाग्रतमेऽप्रावीनेवृती
 मेएकतारह्माथकाजेघाटनाजेऽप्रसष्टे ते
 घाटनीसंमतीतेवृतीमेरहीनेतेतेहेना
 ऽप्रसजेकेहेष्टे ॥ तेमाटेघाटवीलायेऽप्रशऽप्रा
 पणेवीषेऽप्रावाष्टेतेजांणवा हावेतेसुपत
 नाघाटमेतेसमेवृतीथीत्याशकीमजांणी
 ये ॥ जेघाटवीलातांपाशवरतीमेऽप्राव्याता

रेन्याराहोयतोआवेहावेतेकहीयेष्टीयेजे
वृतीतेसुअनेघाटांनाअंसतेसु।हावेजे
वृतीनुरूपतेआवेपणतीजकरतानाअं
शमेमलीथकी।पोतानारचलांघाटांने
देवेष्टेतेवृतीनुरूपजांणवुं।अनेअंशजे
वृतीथकीभीनपडीनेपेलाघाटांनेहल
नचलनकरावेष्टेएप्रकारेवृतीथकीवर
तीनाअंसभीनजांणवातेमाटेतेघाटवी
लातांवृतीनाअंशतेवरतीमहीसमाय
एजप्रकारेकरतांस्वराजकरुणेशकेव
लपणपोतानीअंसवृतीनेसंकल्पेअ
नंतबुलांडनीआद्यलेईनेवीश्वचराच
रउतपन्नकरुष्टे।हावेजंमआपणीअंश
वृतीनासंकल्पनाघाटवीलातांअंशवृ
तीनाअंसजेघाटांमेहतातेपाछाअंश
वृतीमेमलीनेआपणाआपनीजकरता
नाअंसमेमलेष्टे।तेप्रकारेसकरतास्व
राजकरुणेशकेवलनीअंसवरतीना

॥ सः भा. संकल्पनाघाटां नान्प्रसते पाछाती जक
॥ १५ ॥ रताने वीशे कुणपुकारे समाया ॥ हावेते
कहीये छीये जे प्रापणान्प्रसवतीना सं
कल्पनो वेग समतां घाटवी लायता हारे
ते घाटां नान्प्रशान्प्रशवती मे मलीने आ
पणे वीशे आवे छे ते प्रकारे नीज करता
नी प्रसवतीने संकल्पे अनंत प्रशने प्र
नंत घाट उपजे छे ते जां हां सुधी नीज कर
तानी प्रसवतीना संकल्पनो वेग पो हो
चे तां हां सुधी ॥ थुल सुस्पका रणमाहा का
रणे परमकारण देहने करताना प्रश
करताथकी भीनरे हेने सरवे प्रशपोता
नां करम करे लां सुगतमां नकरां जजा
यछे ॥ जे उत्तम करे तो उत्तम भुगते ॥ अने
मध्यम करे तो मध्यम भुगते ॥ अने हावे
ते नीज करतानी प्रसवतीना संकल्प
नो वेग ते कां हां सुधी पो होचे अने प्रशान्प्र
शनां करम भुगता करे ॥ हावेते कहीये छी

येजे उभेसतने अगवीशी जुगे एक मनु
याय। अने एहेवा मनु चतुरदशे वीरंची तो
एक दीवश थाय। एहेवा वीरंची सेहेस्र था
यता हारे वीसुनी घटी कायाय। अने ए
हेवा वीसु सेहेस्र चली जायता हारे शीव
तीरच कहीजे। एहेवा शीव हजार चली जा
यता हारे ईश्वरनी नीमस कहीजे। एहेवा
ईश्वर सेहेस्र जायता हारे सक्ती सणगा
रसजीजे। एहेवा शक्ती सेहेस्र चली जायता
हारे एक कल्प लहीजे। एहेवा कल्प सेहेस्र
चली जायता हारे नीरंजनकी नीमस क
हवे। ते नीमस परमाणे नीरंजन सेहेस्र
वर शरहीने लीन पांमेता हारे तीज कर
तानी अंशवृतीना संकल्पतो वेगलीन
पांमेता हारे सर्व अंशाना परमकारण दे
हलीन पांमेता रपी छेते सर्व अंश करता
नी अंशवृतीमे मलीजेते। तीज केवल क
रताने वीये अंशवृतीने संगे लीन पांमी

ने एक अण्डाकार अद्वैत कैवल्य रूप जय
 रे हे तो हारे को इष्टी वादी ज्ञानी एम के
 हे सजे को इषापीने अणुपापी धरमीने
 अधरमी अने वली भजनीने अन भज
 नी ए सरवे ई नो एक समे करताने वीशे
 मेला पथायता हारे भजन सुमरने
 सुक्रीतने इक्रीतना फलनो अदकार
 शोर हो। हावेते कही ये छीयेने सर्व अंसां
 ना परम कारण देह नो आरबल कलपां
 त काल पोचता सुधी सर्व अंश पोत पोता
 ना सुक्रीत इक्रीत भुक्त मांन करीने स
 वे ई नी स्मला थैरे हे छे। अने तीज करत
 नी अं सबुतीने क्रीया वरतीना संकल्प
 ना वेग नो अंत पराता हारे जे आवीर हे छे
 हावेते अंशना पंच देह मे कीया कीया देह
 सुधी कीयां कीयां सुक्रीत इक्रीत थाय ॥ ते
 भुक्त मांन करवां पडे छे हावेते कही ये छीये
 जे ॥ अथ मथुल देह करीने तो पगट क्रीये मां

नसुक्रीतइक्रीतथाय। अनेसुक्ष्मदेहेतो
मंनवंधीतसुक्रीतइक्रीतथाय। अनेका
रणदेहेतोअहंकारधरामेसुक्रीतइक्री
तथाय। अनेमाहाकारणदेहेतोसुवृत्ती
कुवृत्तीयेसुक्रीतइक्रीतथाय। हावेएच
रदेहसुधीसुक्रीतइक्रीतथाय। अनेते
हेतांफलेईपणचारदेहेपोचतासुधी
भुक्तमांनकरीरेहेवाय। हावेतारपीछे
परमकारणदेहेतेसुक्रीतइक्रीतरही
तनीशखंबनीरलेपकरतानाअंशनेल
पटोथकोअंशवृत्तअंशनाआभुक्ष्यण
वांनरहे। अनेहावेतेअंशपरमकारण
देहसेहेवृत्तमांनकुणभोमकानेविषे
परमकारणदेहपोचतासुधीकरता
थीभीन्तरहेछे। हावेतेकहीयेथीयेजे।
तीरंजंनरुपीनुरतीभोमीकापरम
अमरतेभरीथकी तेहेनेवीषेकरता
नासर्वेईअंशपरमकारणदेहसेहेवृ

॥स.भा॥

॥१७॥

तमांतरहीतेअसंषकल्पसुधीपरमअ
नंदसुषलीयाकरे।तेपरमअनंदतेप
रमअवीगतअमृतताभोजननीत्रप
तीवतसदायकालरेहेवाय।तेअसंष
परमसुषनोस्वादतेपरमकारणदेहे
करीनेतेभोमकामेजईयेताहारेजांणी
ये।तेआहांमलीनदेहनेवीषे।मलीन
वांणीयेसुमहीमाकहीसकु।तेभोम
कानेवीषेजशोताहारेजांणीशो।तेएहे
वुसुषकांहांसुधीमांणीनेनीजकरता
नेवीषेजवाय।हावेतेकहीयेछीयेजेजां
हांसुधीनीरंजननोअखलरेहेतांहां
सुधीतेसुषनेसर्वेईअंशभोगवे।अने
तारपीछेकरतानीअंशवरतीतीसाथे
सर्वेईअंशनीजकरतानेवीषेजईम
ले।एयुकारेपणकरतामेसर्वेअंशसा
थेजपामे।ताहारेभजनसमरणनेसु
धीकितवुसुअदकुफलरुहुं।हावेतेक

हीयेष्टीयेजे भजनसुमरणनुफलतेजे
चारप्रकारनादेहनीप्रायलेइनेपरम
कारणदेहसुधीनरुएकलुसुषजभुक्त
मानकसाकरे अनेइक्रीतनुफलतेयु
लसुस्मनीप्रायलेइनेमाहाकारणदेह
सुधीनरुएकलुसुषजभुक्तमानकरेअ
नेएकीलापरमकारणदेहतेवीषेसर
षुजसुषभोगवे एसुक्रीतइक्रीतताफ
लतीफरकदेवाई तेमाटेसर्वेअंशाने
सारंजकरमआचरवां सामाटेजेपोता
नांकरमपोतेजभुक्तमानकरवांछे ते
सारुसारंकरमकरवांजेसर्वप्राणीने
सारुसुषभुक्तमानकरवानुभावेछे प
एनरताउपरकोइतेभावनथीथतो
तेसरवेईसारंकरमकरेजेसारुसु
षभोगवो तेजांहांसुधीनीजकरता
थीभीनरहो तांहांसुधीसुषनुसुषभो
गव्याकरेअनेजांहांसुधीचारप्रकार

नादेहरेहेतांहांसुधीपणसुषभोगव्याक
 शे। अनेपरमकारणशरीरेतीतीरंजन
 रूपीनुरनीभोमीकामेतोघणाककाल
 सुधीसुषनासमोहभोगववानुजधे। अ
 नेतारपीछेनीजकरतानापरमधोम
 नेपांमशो। ताहारेतांहांतोअगणीतप
 रमसुषतोअवधीजधे। तेजेसुषतुवां
 णीयेकरीनेवरणवकरीनासकाय
 तेहेवुतांहांसुषधे। हावेएप्रकारेनीजक
 रतानाघरनीरुढीतोछे। पणतेकरताने
 नेकरतानीमतलबनेकेइजांणतुन
 थी। सामाटेजेसगुणउपासनावालातो
 नीजकरतानाकरुणायकाईश्वरनेजां
 णेछे। पणमुलकरतानेनथीजांणताअ
 नेहावेतीरगुणनाजांणतारतेतोबुद्ध
 अकरताजकेहेछे। माटेतेहीपणानीज
 करतानेजांणतानथी। सामाटेजेकर
 तानाक्रतनीजेहेतेकीमतनथी तो

तेनीजकरतानेसुजाणीसके हावेकर
तानांकरतजेचोराशीलस्यप्रकारनाघ
टरचीनेतेहेनेवीयेकलपपरजंतनां
आरबलपोषीनेरचांछेतोसेप्रकारेर
चांछेतेकहीयेथीयेजेप्रथमसुस्पदेह
थीसेहेस्त्रघणोकारणदेहनोआरबल
छे। अनेकारणदेहथीसेहेस्त्रघणोमाहा
कारणदेहनोआरबलछे अनेमाहाका
रणदेहथीसेहेस्त्रघणोपरमकारणदेह
नोआरबलछे एचारप्रकारनादेहनोए
प्रकारेआरबलछेतेनीजकरतानीक्री
यावृतीनेअंशवृतीनासंकल्पनोवेगपो
चतासुधीरेहेअनेपंचमोदेहसुखतेतो
चारप्रकारनादेहसुस्पकारणमाहाकार
णअनेपरमकारणएचारदेहनांआभु
स्यणसेहेवृत्तमांनअंशनेभाडुत्तनीदो
कांनवतरेहेवानोछे। तेपदारथरुपीसु
क्रीतइक्रीतनाफलभुक्तमांतकरवानो

॥ स. भा.

॥ १६

छे पण अलप आयुषने परमांणवीनाते
छे ॥ सामाटेजे भाडुतनी वेहेठी ते पोताना
शरीरथी वीलक्षण छे ॥ ते जाहारे मुकीने
जायताहारे जवाय पण ते हेतु परमांण
नहीजे कोइ मुकावेतो होय मुकीने जवा
यप्रने आपे आप पण मुकीने जवाय ॥
ए प्रकारे थुल देहना आरबलनु पण एक
सरषु परमांणतथी ते माटे थुल देहप्र
मांण कहीये छीये जे ते भाडुत सरषोजे
प्रते चार देह तो करतारे वजर मये घणा
क आखलनारचीने पोताना अंशाने
सही परवेश करा छे ॥ सामाटेजे कोइ मनु
शधनवंत पोताना पुत्रने हवेली करीने
आपे छे ॥ तेही पण पांचदश पेढी सुधीपो
चे छे जे अलप अंशना पुत्रने रे हे वाणटला
आरबलनी हवेली करीने वसावे छे अ
ने ती जकरता तो अनंत शक्तीने अनंत
वंसांडनारचना रा छे ते पोताना अंशाने

सुअलपन्नारबलतनुरुपीमेहेलकरीने
वसाव्याधेजेअनेतशक्तीमांनअनेअने
तईश्वरीयेताकरतातेअलपन्नारबल
तातनुनीसारुपोतानाअंशांतेपोताथ
कीभीनकरीनेकुणमतलबसारुवसा
वेमाटेएहेवाअलपन्नारबलसारुपोता
नाअंसंनेतथीभीनपाड्या।तेमाटेअंसं
षकालअारबलनांतनुकरीनेजवसा-
व्याधे।हावेएप्रकारनांअमरअजरअव्य
क्तवीभुनादेहरचीनेपोतानाअंसंनेषु
वेशकराधे।तेहेवाजदेहनीआसवरचता
धे।अनेबुल्लहानीयेतीअलपन्नायुशनी
रुलदेहनेवीलसेमोक्षमांनोधे।अनेआ
वीश्वचराचरनेतोभ्रांतीवंतजगणोधे।तेके
हेनीपेटेजेकोईचक्रवर्तीराजायेकोईदी
वशेकोत्यावीधीसर्वफोजनेहस्तीधोडास
णगारीनेपोतानीरहीतनेदेषाडवासारु
असवारीकाढीनेमेदांनमेजेनेषेलकरावे

छे। अनेपोतानुश्वरीयेदेखाडेछे। तेसमेए
 कपरवतउपरबेपुरुषहतातेहेमेथीएक
 पुरुसेबीजापुरुसनेपुघुजेहेभाईआते
 सुदीसेछेताहारेतेपुरुषकेहेजेएतोतुहुने
 जहांजुवांबलेछे। अनेएतोमगत्रसातुतो
 यतुनेभासेछेपणसाचुनथीजाहारेएहे
 बुकेहेतांतोएकेहेनारापणमगत्रसातुतो
 ईजजांएवा। अनेजाहारेकेहेनारापणमगत्रसा
 तुतोयगरेताहारेतोबेहमीथ्यागरा। अने
 जाहारेबेहमीथ्याहोयतोमीथ्यामीथ्याने
 सुभासेएप्रकारेजेवरीनेछीपवीशेसरप
 नेरजतभासेतेपणमीथ्याछे। अनेतेहेनाजे
 नारापणमीथ्यागरे। तेमाटेमीथ्यातेमीथ्या
 नेसुजुवेअनेजेआजेवरीपेलीजेवरीमेस
 रपकीमदेषशे। अनेआछीपपेलीछीपमेर
 जतकीमजोईसकसे। वलीजोएहेबुकेसो
 जेएतोसाक्षीनेदरसेछे। ताहारेतमारक
 ह्यामेतोसाक्षीमेपोतानाकस्यावीताउ

मीथ्याभासमांनथयुतोतेसाक्षीपणप्रज्ञां
नीउरूपौअनेजाहारेसाक्षीअज्ञांतीउरेत
हारेतेसाक्षीनेबीजोकुणछेतेतेहेतुमी
थ्याभाषणमटाडशेबोधकरीने॥तेमाटेए
प्रकारेजोतांतौतमाहारुबोलवुजमीथ्या
छे॥पणनीजकरतातोसत्यछे॥अनेतेहे
नोकरतपणजांहांसुधीरेहेतोहांसुधीसा
चांजछे॥अनेएसर्वकरतनोअवधीकाले
करतामेलीनपांमेतोहोयपणसत्यछेजे
सत्यछेताहारेसतमेसमायछे॥अनेहम
णपणसतजछे॥पणरुलदेहनेवीलेपांमे
तेमेअसतकोहोछे॥माटेतमनेनीजकर
तातीअनेकरतानाकरतनीजांणजन
थी॥तेकेहेनासरषीतमारीसमऊणछे
जेएकस्येसलीआगलओलीयाहुता॥ते
मणेकोईजोशीनेपुछुजेमाहारुमृत्युक्या
हारेथशे॥ताहारेतेजोशीयेहासकरुजेभु
षपेटेकाचासुतरनोतारबांधीनेउपवा

॥ स. भा. ॥

॥ २१ ॥

सीपेटेतरपतयता सुधीराबडीपीजे ॥ तेरा
 बपीतां सुतरनोतारतुटीजायतारेताहारु
 मृतीयुजांणजे ॥ पछेतेणेतेपुकारेकरुपु ॥ ता
 हारेतेतेहेतोपेटउपरनोतारतुटीगयेपोता
 तुमसुमांतीनेपोतेजमीनमेजैनेगडाया
 माटेसुसुतरतुदोमरीगयोछे ॥ अनेसुपाषा
 नहीउठेएप्रकारेरुलदेहपणकाचासुत
 रनातारवतजछे ॥ तेहेनेवीषेगयेतमेपंच
 सुतनापंचभाग ॥ पंचमाहाभूतमेमेलवी
 ने ॥ अनेछगचेतननेचेतनमेमेलवीने
 एकताकरीनेमोसुमांतीछे ॥ माटेतमारी
 गतीपणसेषसलीनाकरतांअदकीनथी
 अनेकरतानाअकलीतकरतनीगती
 पणनथीजांणतातेणेकरीनेतमारुमुदा
 रहीतसुसकज्ञानछे ॥ जेजेहेनेश्रवणक
 रतांसर्वेईजीवकरमवहीतथईजाय
 जेभजंनसुमरणनेगुरुगोवीदउपरथी
 पणआस्ताउषडीजाय ॥ अनेकरतानास

रूपनेपणापांमेतही॥ अनेउतंसकरमनो
अभावथाय॥ अनेमध्यमकरमतोशरीर
नेवीषेथईजाय॥ तेणेकरीनेजीवनीचजो
नीनेपांमताजाय॥ अनेउचकरमनेअ
भावेउंचुकीमथवायमाटेतमारुज्ञांतते
करतायकीवीमुषयवालुजछे॥ जेउतंस
करमनोअभावकरावो॥ अनेएकलेख
लदेहेषुटेमोसनवथाय॥ अनेवलीकेहेशो
जेअमेतोसुक्ष्मकारणतेमाहाकारणते
परमकारणदेहनेज्ञांतेएकदंसताशकरी
नेमोक्षपांमीयेछीये॥ एहेवुजोकेहेशोतो
कोहोकुणज्ञांतेकरीनेनाशपमाडोछो॥ जे
पथंसरुलदेहेजेहेवोअवधीकालेनासपां
मेछेतेप्रकारेसुक्ष्मदेहनेतमोकुणज्ञांतेने
अवधीयेकरीनेनाशकरोछो॥ अनेतार्षी
छेकारणदेहनेकुणज्ञांतेकरीनेनाशक
रोछो॥ अनेताउपरंतमाहाकारणदेहने
कुणज्ञांतेकरीनेनाशकरोछो॥ अनेकरता

नाशानोऽप्यंगीक्रतजेष्टेलोपरमकारण
 देहजेतेहेनोकुणज्ञानेनाशयमाडाष्टे। हा
 वेजेप्रकारेजेदेहनोजेज्ञानेनाशथायतेज्ञा
 नकरीदेयाडोजेरुलदेहतोअवधीकालेना
 शथायष्टे। तेसोकोइजांगेष्टे। अनेसुसमंद
 हतोपंचमात्रनेचतुष्टअंतसकरणनोष्टे
 तेकुणप्रकारेपंचमात्रानोनाशकरोष्टे।
 अनेकुणप्रकारेचतुष्टअंतसकरणनोना
 शकरोष्टे। अनेकारणदेहतोजेवीभुतीना
 तीनगुणउपजाष्टे। तेवीभुतीनोआपण
 देहपणष्टे। अनेतेहेनोतत्वपणत्रणजष्टे
 जेरजोतमोनेसात्वीकतेहेमेकोणज्ञाने
 रजोगुणनोनाशकरवो। अनेकांणज्ञाने
 तमो नोनासकरुणोअनेकांणज्ञानेसा
 त्वीकतोनाशकरवो। अनेहावेमाहाका
 रणदेहतेजेवीभुतीनीप्रकृतीष्टेतेजेवीभु
 तीनोआपणोदेहपणष्टेतेप्रकृतीरुपीएक
 मात्रीकानोजष्टे। जेसमकभावेअंसनीस

त्यापायके सर्वइडीयोनेअतसकरणेच
लायमानकरेछे। एहेवाजेत्रणप्रकारनादे
हनुकारणजेमाहाकारणदेह। तेहेनेकुण
प्रकारेकरीनेनाशकरेछे। अनेहावेपंच
मोपरमकारणदेहतेजेवीभुतीनानीरंज
नपुरसछे। तेजवीभुतीनोआपणोदेहप
णछे। हविएहेवाअचंतअविगतदेहनेते
तमोकुणप्रकारेनेकुणज्ञांतेकरीनेभां
गीसकशो। जेशीवशुनकादीकनीआद्य
लेईनेसमाधीवालायोगीसमाधीयेक
रीनेतेदेहनेप्रणवतोपरसकरीतेपाछे
रुखदेहमेआवेछेतोतेरुखदेहघणाक
कालपोहोचेछेएटलोतोतेदेहनापरसतो
परतापछे। तोतमेतेनीजदेहनेकीमभांगी
सकसो। अतेभांगसोतेकांहांथीतुमनेतो
तेदेहनीगतीयेईनथी। सामाटेजोगतीहो
यतोभांगानीवातेईनाकरोजेदीव्यदेहमा
हाकारणनेपरमकारण। तेकल्पपरजंत

स्वभा

॥२३॥

आरबलनातीजकरतानाकरुपाथकादे
हतेहेमनीतुमनेसामाटेगतीनथीजेनीज
करतानेजनथीजांणतातोकरतानेसुजां
णोतेमाटेतमेअकलवीभुतीनाचतुरदेह
नथीजांणतामाटेतमेअणजांणयाभंभयानी
वातकरोषोपणउंडोवीचारकरतानीम
तलवनोतुमनेमालमनथीअनेजेज्ञाने
भागत्यागकरीनेमुक्तपणमांतुछेतेतोनी
जकरतानाअंशनीसत्यायेअंतसकरण
नोधरमछेतेअंतसकरणतोसुक्ष्मदेह
नोनाशकरतांनाशथायअनेअंतसकर
णतोनाशयतांतोससोपतीथायताहारे
तांहांतह्यारुभागत्यागलक्षणतुसुज्ञांत
पोचेछेजेत्रणप्रकारतादेहनेनाशकरशो
माटेतमेअंतररचनातीगतीनथीजांण
ताबलीकेहेसोजेअंतसकरणनाशयतां
ससोपतीतोकरतानाअंसनेपदार्थदृष्ट
पणानात्रपतीनीस्वांतीगतीछेतेस्वांती

गतीनीत्रपतीनेप्रवधीकालेपाषुस्वका
शहृयीयेजाग्रतथवायतोसर्वेइदेहपाशा
तंमनातंमजछे। तेमाटेससोपतीप्रवरुश
येकोइदेहनोपरीणांमेनाशनथी। वलीको
इपुरसहवेलीनीबारीयेवेगोथकोजंमको
इराजानीलाषोफोजजातीदेषीनेपोतानां
नेत्रमुदीनेजोतांफोजनादीसेअनेपोता
नाभोवंननेपोतानाशरीरनेपणनादेषे
तेआंषमुदीनेएहेणेनादीवुमाटेसुराजा
नीफोजनेपोतानुसरीनेभोवनसुतास्ती
थयुछे। जोआंषषोलीनेजुवेतोतीमनुती
मसरवदेषाय॥ एप्रकारेतीजकरतानां
शनीदृष्टीअंतसकरणडिपरस्वांतीरुये
अभावधरेछे। ताहारेतेलोहोचंबुकनी
न्यायेअंत। करणजडतापांमेछेतेअंतस
करणजडतापांमेससोपतीआयछेपण
पाछीअंसनीदृष्टीअंतसकरणडिपरभा
वधरेतोसरवअंतःकणचैतंनथयेजाग्र

॥स.भा.

तफुरेतो एके ईवस्तुनो नाशतथी तेसर्वे
इच्छे तं मनी तं म देषाय छे क्ली त मे ए हे बु के
हेशो जे करताना अंशनी दृष्टी ते अभावे
अंतः कण्ठजिदुताने पां मे छेतो ते प्रकारे
मे सरवे इ देह उपरु अभाव धरी शुं ताहा
रे सरवे इ देह जडवतना स्ती जे हे वा ज छे ए
हे बु जो के हे सो तो करताना अंशने तो एके
इ देह अलषां मणो जनथी ते की मजांणी ये जे
कोई सहकारे पोताना पुत्रने पंचमालनी
हवेली करीने वसावे तो ते पुत्रने हवेली ना
पंचमाल मे एके ई माल शु अलषां मणो ल
गे छे जे नथी लागतो ते प्रकारे करताना
अंशने पण करतानी करेली पंचदेहनी ह
वेली अलषां मणी नथी ते वली की मजांणी
ये जे छे लोखुल देह तु छे पण परमहंसनी
आयले ईने देही को ईने अलषां मणो नथी
लागतो अने जो कदाची कने लागतो होय
तो मोटा मोटा परमहंस सी व सुनकादी

॥२४॥

कनकयोगीनी आद्यलेईनेसरीरनीतुष्टी
पुष्टी करीनेघणककालराषीकीमरेहे
छे। अनेतेकरतांतोपेलाचतुरदेहघणा
कअमदाछे। तेअलषांमणाकीमलागेअ
नेवलीकेहेशोजेअमेतोज्ञांतपांमीनेअ
लषांमणाजकरीशु। एहेबुजोकेहेशोतो
शीवशुनकादीकनामतनोअभावठरु
अनेवलीतमाहारेअभावेनेतह्यारेज्ञांतेए
देहेभागेएहेवातथी॥ सामाटेजेतमोतोप
दारथांनाअलपग्नेजछे। अनेबीजातोस
र्वपदारथांनीगतीनथीजांणतासामाटे
जेपोतानाअंगीकृतपदारथांनेनथीजां
णतातोपरपदारथांनेसुजांणो। हावेजे
अंगीकृतकेहेतांजेप्रथमरुलदेहतेहेने
वीशेकांईवाधीउतपंनथायछे। तेहनीप
णतमनेमालमनथीपडती॥ अनेवली
तमाहारेभागत्यागलक्षणानेज्ञाने। अने
तंमारैअभावेरुलदेहनीवाधीनथीम

स.जा।

॥२५॥

टीसकती। तो खुल देहनी गती पण तंमा
राहाथ मेतथी। अने तेथी सुस्पंदेह तो ह
जारी घणो वजर मयेने आरबल वाली छे
तो तांहांत मारु सुचाली सके। अने वली
ते करतां तो कारण देह से हे स्त्रघणो व
जर मयेने आरबल वाली छे। तांहांत मा
रास्य भाव नुने त मारा ज्ञान नु सुचाली छे
जे त मे ते देहने ता श करी सक शो। अने
वली तारपी छे ते करतां माहा कारण देह
तो से हे स्त्रघणो वजर मयेने आरबल वा
ली छे। तांहांतो तु मारी गती ये तथी। तो ते
देहने त मो भागी सुसक सौ अने हावे व
ली ते करतां छे हे लो परम कारण देह तो
से हे स्त्रघणो वजर मयेने आरबल वाली
छे जे करताना अंसनी नी कंटक थकोर
हो छे। ते देहनी तो आदी तारा यण मल ता
पे हे ली बुंहादी कने गम नुती तो तु मने गं
म कां हांथी होय। ए प्रकारे तु मने तो पं

चदेहनुअलपज्ञेपएणुछेनेकरतानेतोअ
नंतबुंहांडनुतेअंससेहेवुतमानसर्वत
त्वनुसर्वज्ञेपएणुछेतेसरवज्ञेकरतानाक
रुथकापंचेईदेहतेतमेअलपज्ञेतेत
मारेअलपज्ञेज्ञानेकीमभागीसकसो
तेमाटेतमेकरतानेपणनथीजांणता
अनेकरतानीमांहांनवीभुतीनाकरत
तेहेतेपणनथीलेहेतां हावेणुकारेहमे
कर्ताअनेकरतानाक्रतनांवीशेषणते
त्यायेदेखाड्यातेप्रकारेजोतांतोतमहारुवा
बबुज्ञानेजेप्रकारेमोक्षमोनोथो। तेस
वेईमीथ्याजछे। तेसामाटेजेनीजकरता
नीमतलबनामुदानोन्यावतमारज्ञा
नमेनेतमारामोक्षमांतामैनाआवोते
माटेतमारोबोधतेतमाहारुज्ञानतेक
रतानाअंशनेकरताथकीवीमुषकर
वालुछे। तेकीमजांणीयेजेएहेवावहीत
ज्ञाननेसुनीनेगुरुसंतनेसुभकरमउ

परधीअंतरअभावथैजायछे। अनेअसु
 भकरमदेहनांतेतोथयांजायसामाटेजे
 एहेबुवहीतज्ञानसांभलीतेकेहेसोजे
 आपणेकांहांमरबुछेअनेअवतरबुछे
 एहेबुजांणीतेउतंसकरमनोत्यागथाय
 जेआपणेकांहांपांसबुछे। तेमाटेउतम
 करमनेअभावेमध्यमकरमनेफलेनी
 चजोनीप्रापतीथायतेनीचजोनीप्राप
 तीथयाथकीबुधीनोनाशयतोजायअ
 नेबुधीनोनाशयकीकरताथीघणोकवी
 जोगथयांजाय। एप्रकारेतेमाहारूझांनते
 जीवनांअकारजकरवाबुजछे। माटेजो
 तमारेजीवनांकल्याणजकरवांहोयतो
 गुरुसंतसुभकरमनेकरतातीउपास
 नासंजुक्तज्ञानहोयतेकरखुं। अनेवही
 तज्ञानेतोघणाकजीअधोगतीनेजाय
 अनेकरतानाकरवापणानामाहातम
 तेईजांणेतहीजेअहोकरतारेआपणी

सारुशीरचनाकरीछे। एहेवां दीव्यकर
तजोईनेकरतानेमोटाकरीनथीजांणता
जेअलपज्ञेथेंतेअहंबुंहाअसमीकेहे
छे॥ जेकरतानाकरतेयमालंमनथीतो
अनेअलपज्ञेहेएहेवुबोलतांतुनेलाजेई
नथीआवती॥ तेमाटेएहेवोअघादघुणो
बकसीकस्वोहोयतो॥ करतासंमंधी
ज्ञानवैरागनेभक्तीआराधनकरोजेय
थमज्ञानतेपंचदेहनेवीषेआपणआ
पजांणवु॥ अनेकरतानांक्रतसेहेवुत्तमां
नकरतानेजांणवा॥ अनेवैरागकेहेतां
जेपदारथांवीषेथीवृतीलेईनेएककर
तामिश्रषवी॥ अनेभक्तीकेहेतांतेकरता
नुभजंतसमरणतेउपासनाराषवी
हावेज्ञाननुरूपतेआपनुआपतेकरता
नांकरतसेहेवुत्तमांनकरतानेजांणवा
अनेवैरागनुरूपतेजेसकलपदारथां
नावीशेउपरथीदृष्टीवृष्टोडीनेनीजक

स. भा.

॥२७॥

रतानेवीशेशषवी। अनेपदारथांनेवी
 शेतोदेहरषाधरमजजेटलीवरतीराष
 वी। अनेअतीवीशेषवरतीतेकरताम
 जरषवी। एप्रकारेभक्तीनुरूपभजन
 सुमरंणानेउपासनातेकुणप्रकारेभजं
 तसुमणनिंकुणप्रकारेउपासनाकरी
 ये। हावितेकहीयेछीयेजेउपासनातेते
 नीजकरतानाकरतनीमाहादताजोई
 तेअंतरनेवीषेअथाहपएमांनीनेगद
 गटकंठेथेजवु। जेअथाहपएकेहेतांजे
 थावरजंगमादीकनीआद्यलेईनेचौरा
 शीलस्यप्रकारनांबीजगरचीनेअकेकां
 बीजगनेवीषेकल्पकल्पपरजंतसुधी
 नीकलांजायएटलासंचएकएकनेवी
 शेयोषीनेकरतारेलागलीअष्टीएकदं
 मकरीछेजेफरीकोईनेकरवीपडेनही
 तेकरतानाअंसवरजीतनरुपांबीबां
 नाघाटजएप्रकारेस्वाछे। पणतारपीछे

पोतानाअंसतेवीवांनेवीशेपरककरेता
हारेतेवीवांमांथीअनंतअनंततीकल्यो
जाय। तेकेहेनीपेजेकोईकोगरनेवीषे
अनेकरकंसभरीहोयतोयप्रापोप्राप
रकंसनीकलेनही। अनेतेहेनेवीशेको
ईआदमीपेशीनेनीकालेतोनीकसे। एष
कारेसर्वनांवीजगरुपीयामठनेवीशेक
रतारेघणांकवीवांभरीशषांछे। पणकर
तावाअंसरुपीयाआदमीजेवीजगमेप्र
वेसकरेतोअनेकघाटनीकल्यो जाय अ
नेजेप्रकारेनवानवाघाटप्रसवयताजा
यतेप्रकारेकरतानाअंसपणपोतानासु
क्रीतइक्रीतप्रमाणेतेहेमेप्रवेशकरताजा
यएप्रकारतोअनुभवजातावीनाबी
जाअनदेवनुसुकरेलुछे। एप्रकारेक्रता
अहेतछे। जेनीजकरतावीनाबीजोकोई
करताजनथी। तेसामाटेजेकरतानाक
र्याथकाजसरवेईवीस्तारयांम्याजायछे।

स. भा. एषकारेऽसंख्यवीभुतीनास्चनाराएक
 ॥२८॥ करताजछे। तेवीभुतीनाडाहापणनुअथा
 हपणजोइनेअस्तुतीकरवी। जेअहोक
 रतातमारोकोईपारपांमेनही। तोमाहा
 रीअलयमतीयेतम्योनेसुजांए। हावेएष
 कारनीतारीपनाकरताजांणीतेअहोनी
 शचीतवंतकरवु। तेचीतवंतरूपीचंदनजां
 एवुंअनेतारपीछेतेकरतानुध्यांतकर
 वुंतेपंचायणधुपजांएवुं। अनेतारपीछेते
 करतानेवीषेअनंतप्रारतपणोरेहेवुतेआ
 रतीजांएवी। अनेतारपीछेकरतानाकत
 नांवीशेषणजोइनेअहोधंततमारडाहा
 पणववेकनेचतुरैनुअथाहपणतेसुक
 हुंअहेवाअनंतउपमैनुअभीसेसपण
 करतानेप्रारोपणकरीये। तेकरतानेअ
 नुपआभुस्यणजांएवां। अनेकरतानेवीषे
 करतानाअनंतपणानाअनुभवनुज्ञान
 उचारणकरीनेअस्तवंतकरीयेतेकरता

नेअंगीकृतअलंकारधरेणुजाणवु। हावे
तेकरतानाअनंतपणानाअनुभवतोउ
चारतेकुणप्रकारेथायतेकीमजाणीये
हावेतेकहीयेष्टीयेजेकरतानांकरेलांज
उपदारथांनुदृष्टांतदेईनेबोलीयेतेजउप
दारथांनुदृष्टांततेजेपास्सनाइवनाअंत
नुजेहेवुवरणव। अनेचंत्यामणीनाचीत
वंननाअंतनुजेहेवुवरणव। अनेसरवेवी
जनापरभापणानाअंतनुजेहेवुवरण
व॥ तेजप्रकारेकरतानाअनंतपणानाअ
नुभवनुवरणवजाणवु॥ पणएचतुरदृष्टां
ततोकरतानाकरुणायकापदारथांनुअ
त्यपज्ञेएकएकदेशीछे। अनेकरतानाअं
शथकीजसफुरे। तीकरतोएकएकरकमे
जडनाजडजरहेअनेकरतातोचैतंनने
जेहेनुईश्वरीयेसर्वदेशीछे॥ अनेहाविणहे
वांजउपदारथ्यतेकरतारेसास्यारुकस्या
हशे। तेकहीयेष्टीयेजेपोतानाअंशांतेआं

स.भा.

॥२६॥

ष्यपोलवान्प्रनेमोजकरवासा रुकरुपाष्ट
 हावितेमोजकरवानुतो जणायष्टे ॥ अण्प्र
 ष्यपोलवानुतेकीमजांणीये ॥ तेकहीयेष्टी
 येजे अंसांने अण्प्र उघाडवानुतेजेजेहे
 तांकरेलांपदारथांतीवीभुतीतो जोतां
 अंतनथी आवतो ॥ तेतेहेनाकरतातेअ
 होकेहेवाहो ॥ अनेअरेआपणतोतेहेनां
 करेलांपदारथांती उपासनामेस्वांती
 पांमीनेतेहेनेतो मुलीगयाष्टीये ॥ ताहारे
 एहेवु उपजेजेअरेहायहायत्राहेत्राहेवांत
 तेकर्तातेआपणजांणताजनथी एहेवु
 अंतरमे उपजावीनेतेकरतातेओलषा
 वे ॥ एहेवासतगुरुषोजकरवालागे ॥ एषका
 रेपोतानाअंसनीअण्प्रपोलावीनेअंने
 करतारेकरतातेओलषवासारुतेपदा
 रथकसांष्टे हावितेपदारथांतीवीभुतीना
 अंतनुअनंतपणुजो इनेतेप्रमाणे एहे
 वाकरतातेहेवासतगुरुथकीओलषी

ने अलोकी क अनंत प्रेम उपजावी ते रोम रो
मर गरग ते वीषे चकचुरथे ते अमी रुंधन
कंठे थको अस्तवं न करे ते करताने कंठे अ
मी त मुकरं दु कुस्मती माला जांण वीहा वि
ए प्रकार ना आ मुसण करता प्रमाणे कर
ताने धर वेलां जोतां मोह उपजावी ते सर्व
अंगे समर पण थई ने रे हे वु ॥ ते अतंत वी
शोश मोहना अवधी सुधी तदा कार थई
ने रही ये ॥ अने पाषु समर समहि सचेतं
नथे ते समरण करवा लागवु ॥ हावे सम
र समोह ते जे अती सिपे म अचेतं न पण थ
युते पाषु सावधान सचेतं नथे ते करता
ना सुषनु संमोदन करवा लागे ॥ अने हा
वे समरण ते जे अनां मी अथाह पणाना क
रतानु के ईरी ते थाय अने करताने अंगी
क्रत लागे ते की मजां शिये ॥ हावे ते कही ये
थी ये जे अनंत बंसांडने अनंत वीस्तार अ
एथी ते प्रकती पुरसनी आद्य लेई ते करता

समेत सरवे इति वीषे उभये जहंगर हाथे
 अनेत्री जुहंग जनथी ॥ ते हे मे अनंत बंदा
 डने प्रकृती पुरुसनी आद्य ले इने सर्व वीस्ता
 रने वीषे मलीने एक जहंगर हुंघे ॥ ते अलप
 गते सर्व अंसांनु हंग जाणवु ॥ अने वीजु सर
 वज्ञे माहादहंगते नीज करतने वीषेर हुंघे
 ते जे हे ने हंगे करीने अनंत बंदा डने अनंत
 घाट अष्टीता अचानक उपजा वेछे ॥ अने आ
 पणे अलप गते हंगे तो करतानां करेलां सु
 स्प करीया जवरताय छे ॥ पण आपण अ
 लप गते हंगे अचानक नवां पदारथ नती प
 जे अने करतानु सर्वज्ञे माहादहंगनां क
 रेलां पदारथां ने वीषे तो आपण अलप ज्ञे
 हंग वृत्तमांन करां जाय पण नवां तथाय
 ते के हे नीपे रे जे जंम सुरज कां तीपे सुरज
 नो अंसां जाणवो ॥ पण सुरजना जे टली दाह
 शक्ती अज्ञीने वीषे नथी आवती ॥ अने वर
 तमांन पण सुरजनी कीरणना जलनी पो

क्षणकरेखीविनसपतीतेहेमनाकाएने
वीशेजकरेछे। पणकरतानाकरेलांबीजग
तेहेनेजलसीचीनेतवांकाएउपजावीने
भक्षणवथायतेसामाटेजेसुरजनोअं
सअज्ञीतेअलपज्ञेदाहशक्तीमांतछेतेणे
करीनेतेथीनवीतकांईतनीपजे। अने
पतीनांसीचेलांपदार्थांमेवरतांनकरं
जाय हावेजप्रकारेसुरजनोअंसअज्ञी
नेवीषेअलपज्ञेदाहशक्तीआवीछे। तेज
प्रकारेकरतानाअंशनेवीशेपणदाहश
क्तीरूपीहंगअलपज्ञेजन्माव्यछे। तेमाटे
तेहंगेअचानकतवुकांईतनीपजे। अ
नेकरतानासर्वज्ञेहंगनांकरेलांपदारथ्या
नेवीषेतीआपणुअलपज्ञेहंगवरतमांत
करयांजायहावेजेअलपज्ञेहंगतेकांहांसु
धीजांणीये। हावितेकहीयेछीयेजेअलपज्ञे
अकरताहंगतेथावरजंगमकीटपतंग
मनुशदेवनीआद्यलेईनेबुद्धावीसुमाहे

स. भा.

॥३१॥

स्वरप्रकृतीपुरुषलगीजाणवु ॥ पणजेप्रका
रेकरतानाअशवीशेशसामानछे ॥ तेप्रका
रेहंगपणसर्वनेवीयेसामानवीशेशरहं
छे ॥ पणकरतानुकरतसर्वज्ञेहंगथीतोस
र्वतांअलपज्ञेअकरतहंगजछे ॥ जेथावर
जंगमकीटपतंगप्रकृतीपुरसनीआद्य
वेईनेतेसर्वेईनेहंगेकरतानाकर्यावी
तानीनवीनवस्तुकोईथीअणुभरतनी
पजीसके तेमाटेनवीनपदारथुकरवाप
षेतीसर्वतांअकरतअलपज्ञेहंगसरषां
जछे ॥ अनेवलीकोईकेहेसेजेप्रकृतीपुरु
षतेअतंतप्रकारनीवीभुतीउतपनक
रेछे ॥ अनेकीटपतंगसुकरीसके तेस
र्वेईनांहंगसामानकोहोछे ॥ हावितेकही
येथीयेप्रकृतीपुरसनेवीयेनीजकरता
रेजेप्रकारेवीभुतीयोषितेउतपनकराछे
तेप्रकारेतेहेनेवीशेथीपदारथनीकसां
जायछे ॥ अनेकीटपतंगनेवीशेपणजेप्रका

रेकरतारेवीभुतीपोषीछे। तेषकारेतेप्रमां
णोपदरथांतीकसांजायछे॥ तोप्रकृतीपु
रसनेहंगेतेकीटपतंगनाहंगथीसुनवी
नकस्युष्टेतेतेहेमनुहंगवीशेशकहीये
हावेतेकेहेनीपेरेजेकहीयेछीयेजे। जंमवे
कोगरनेवीषेन्यारीन्यारीरकंमभरीने
जेएकमेहीरानेएकमेकोडीयो॥ तेबेहको
गरनेवीशेबेआदमीतेकोठारनीरकं
मनेबाहिरकाढवासारुमांहीप्रवेशकरा
तेहीरानीकोटडीवालेहीरानीकालीदी
या॥ अनेको॥ डीयोवालेकोडीयोकोगर
मेथीनीकासीदीयो। पणकोडीयोनेहीरा
तेमजुरांताभरलानथी। अनेएणेपणन
वांकरांनथी। तोहीरानाकोगरवालातेम
जुरीपषेअदकोकीमजांणीये॥ जेकोडीयो
नाकोगरवालाथकीअनेवलीकोईकेहे
सेजेप्रकृतीपुरसतीआद्यलेइतेरजोतमे
सात्वीकजेटलादेवईश्वरीयेवांनछे। तो

स.भा.

॥३२॥

सर्वदेवांतेवीषेकोईदेवेतेत्रयकीजपुजा
उत्तपंतकरीछे। अनेकोईदेवेपाहुपांणते
रोमथकीजपुजाउत्तपंतकरीछे। अनेको
ईदेवेक्रणनासीकानेमुषथकीजपुजाउ
त्तपंतकरीछे। अनेपोतानीसजातीथकी
वीजातीपणउत्तपंतकरीछे। अनेवलीउ
पजवानुअरुणानमुकीनेपदारथानेउत्त
पंतकरांछे। एहेवुशास्त्रपुराणनेवीशेस
र्वकोईकेहेछे। तेकरतानाकसावीनाकी
मकरीसक्याहसे। हावेतेकहीयेछीयेजे
वीशेशईश्वरीयेवालादेवनादेहतेसर्व
प्रकारनीवीभुतीपोषीनेअष्टीनीबुधी
पांसवाप्रथमनीजकरतारेजकस्याहुता
हावेतारपीछेतेवीशेशअंशनेतेहेनेवीशे
प्रवेशकरताहवा। ताहारेतेअंशनीसत्या
थकीपुरवेकरतानापोषेलांपदारथनी
कसीआव्यांपणतेअंसनाहंगनांपदार
थकरेलांनथी। हावेतेहेनुप्रमाणकहीये

धीयेजेकोईवृक्षनाबीजगनेवीषे। साध्या
मुलफुलफलनेपत्रतेनीजकरतानांयोषे
लांथकांहुतांपछेतेबीजगनेजलपृथ्वीने
अंशतोसंजमथयो ताहारेतेअंसनीस
त्यापैने। साध्यामुलफुलनेफलपत्रबीज
उदेपांमीनेबाहारनीकसीयांछे तेहेनेवी
शेनवीनकरवापणानुजलपृथ्वीनेअंश
नेसुप्रधानपणुंछे। अनेजोतेहोनुप्रधान
पणुहोयतोकांटाबाबीजगनेवीषेथीकां
टाकीमउदेकरेछे। तेमाटेजेबीजगनेवीषे
जेप्रकारेनीजकरतारेवीभुतीपोषीनेउ
देकरांछेतेप्रकारेउदेकरांजाय। पणएस
वेईजडबीजगनेजडवीभुतीपोषीनेनी
जकरतारनांकरुण्यकांहुतां। तेजाहारे
करतानाअंशजेघाटनेवीषेपरवेशकरे
ताहारेतेघाटनेचैतंतनकरीनेबीजाअने
कघाटकरतानापोषेलांनेबाहेरनीकां
पणअंसनाप्रवेशकरावीनाआपोआप

घाट्यकीघाटनातीकसीसकेतेमाटेएट
 लुजईश्वरीयेपणुअंशनेवीशोरुहछे।जे
 करतानांकरेलांजडघाटांनेचैतंतनकरी
 नेबाहेरनीकासेछेवलीकेहेसोजेवीजा
 तीकीमएकनेवीषेनीपजांहशे।तेहेनुह
 णंतकहीयेछीयेजेएककोठारनेवीषेद
 शजातीनुअंतभरुहोयतोएकपुरसमां
 हीपेशीनेकाठेतोदशेईप्रकारनुअंतनी
 कले।पणतेनीकाखनारेएकेईकणनवी
 नतथीकरे।वलीकेहेसोजेअष्टीनुउत
 पंतद्वारछोडीनेलांत्यद्वारेपुजाउपजाव
 तांजोदेवनुकरतपषेनवीनसांमृतजां
 णताहोतोतेहेनुहणंतकहीयेछीयेतेसु
 णो जेजंमअष्टादशअंननेवीशे।मकेयां
 नेमधगालेडोडाथायछेतेहेनाबीजगनो
 तोताहांजउतपंतद्वारछे।पणकोईसमेके
 ईमकेनोछोडमछरमेपडेछेताहारेतेहेने
 डोडोमुकीनेचमरीयेकंणलागेछे माटे

सुतेमकैनोघोडइश्वरथयो॥ एप्रकारेएक
नीजकरतानाहंगवीनाकीटपतंगतेप्र
कृतीपुरसनीआद्यलेईनेएसखेइंशं
नाहंगथकीनवीनवस्तुएकेअणुभरेई
ननीपजे॥ तेमाटेसरवकरतवनाबीज
गकरवापषेतोएकनीजकरतानुजहं
गथे॥ अनेअंसासर्वेइंसातांहंगतेक
रतानाहंगताकरेलाकरतवनाबीजग
नेसफुरणकरीसके॥ पणनवीनकांई
येइतनीपजे॥ एप्रकारेकीटपतंगतीआ
द्यलेईनेप्रकृतीपुरसलगीसर्वेअंसने
वीषमलीनेनवीनवस्तुकरवापषेतोअ
ल्पजेअकरताएकजहंगरहुंछे अनेहा
वेमहादहंगतेसर्वज्ञेसकरतानी॥ कर
तानुजथे॥ हावेअणुभयेहंगमेअंसानुअ
ल्पजेअकरताहंगतेकीमजांणीये॥ अने
नीजकरतानुसरवज्ञेसकरतहंगतेकी
मजांणीये॥ हावेतेकहीयेथीयेजेनवीन

॥स.भा.

॥३४॥

सरोजप्रलीहंसवेदसीरहंगबोलेते ॥ आ
पणप्रशांतुहंगजाणवु ॥ तेकीटपतंगनी
आद्यलेईनेप्रकृतीपुस्ससुधीतेपंडपंड
प्रत्येभीनपणसजातीयेएकेईहंगजाणवु
अनेहावेस्वकाशसरोजप्रलीहंसससम
वेदसीरहंगबोलेतेनीजकरतानुहंगजा
णवु ॥ हावेएप्रकारनांउभयेहंगकह्यांजेए
कप्रसांतुनेएकनीजकरतानुतेहेमेआ
पणप्रसांतेहंगेअहंगअनवेथैनेनीजक
रतानाहंगनुभजनकरवु तोतेसमरण
नीजकरतानासक्रतसंकल्पनाबीजग
नेअंगीक्रतलागेअनेतेसक्रतसंकल्प
नुबीजगतेनीजकरतानुअहंपणुजछे
अनेतेअहंपणुतेकरताकर्तानेविषेएक
तातेकांहांसुधीराषेछे ॥ हावेतेकहीयेछी
येजेजांहांसुधीपोतानाअसपोतानासं
कल्पनीअष्टीनेवीषेभीनरमणकरेतां
हांसुधीएकतारापीरेहेछे ॥ तेसभ्माटेजे

पोताना अंसनेपालाए पोसणा ती दृष्टीर
धीने सुक्रीत डक्रीतनां जोईने फल आप
वासा रुते अहं पणे जे जोईने अपाय छे
अने आपण अंशां नै पण भजन सुमरण
नीज करत अकी भीत छे येतां हां सुधीज
करवु अने तां हां सुधी करता करत पण
ने धरी रहै छे माटे ए प्रकारे करता तां हां ग
नु भजन ते करता ने अंगीकृत जला गे छे
हावे ए प्रकारे तो करता ना करत पण बुवा
ऊ हां ग जां ए वुं हावे करता करता ने अंत
र हां ग ते कु ए प्रकारे जांणीये हावे ते कहीये
षीये जे करता अनंत वुं सोडना अंसां ने अ
संषक लपे अवधी काले करता कर्त्रीने वी
षेलीन करीने पछे करता कर्त्रीने वाम
हां ग ते समेटीने अंतर हां ग स्वरूपे जरहे
हावे ते अंतर हां ग सस्वरूप ते कीये प्रका
रे जांणीये हावे ते कहीये षीये जे अंतर हां
ग सस्वरूप ते संकल्य रहीत सुधस्वरूपे

सं. भा.

॥३५॥

जरहेअनेपोतेपोतानेजजांणे॥जेपरनोते
समेटकरोछे॥ताहारेबाऊहंगेसुजांणवा
नुरहुं॥माटेअंतरहंगसस्वरुपेरहे॥वलीको
इअकरतानासीधांतवालाकेदेशेजे॥त
माशकरतापणतेसमेयेअकरताजर
ह्याकेनही॥हावतेकहीयेधीयेजेकरता
नाक्रतपणालुबाऊहंगजेहुतुतेअंतरहं
गतेवीषेबीजगरुपेथईनेरेहेछे॥पणकर
ताकरतानेसस्वरुपेरहेतांकरताहंगने
भुलीनथीजता॥जेपोतेअमालकसुहुतुने
अजुपाछुकरवुछे॥तेसमतिकरताअंतर
मेथीवीसरजणनथीथता॥माटेसदाय
कालकरतामेकर्तापणछेछेनेछेज॥तेज
मकोईषेतीनाकरताराषेलीलेईरहीने
पोतानेघेरथोडाकदीवशबेशीरेहेछे॥पण
तेषेतीनाअकरतानाकेहेवाय॥वलीकोई
हथीयारबांधीसत्रीकेहेवाताहोयतोते
हथीयारउतारीनेबेसेतोतेहेणेकाईअ

सत्रीनकेहेवाय। वलीत्रीजुहृष्टांततेजेको
ईमजुरमजुरी करीनेरात्रीयेपोतानेघेर
आवीनेवीरांमषायतेणेकांईमजुरनां
मनमटेएप्रकारेनीजकरताअकलीप
एतकेहेवाय। अतेवलीकोईमातुसरीने
पांचदशबालकमोटांथैनेआरबलपर
सांणेमरतांमरतांछेलेवारैएकलीमातु
शरीरहेतोपणतेहेनेजलमवंऊनकेहे
वाय। तेप्रकारेअष्टीतोलेहेथयेकरताअ
करतानकेहेवाय। माटेअकरताकेहेने
केहेवाय। जेआद्यअंतनेमध्यमहीकोई
कालेकधुकरुपुनोहोय। अनेकरेइतिही
तेहेनेअकरताकहीये। अनेजोकरताम
करवापणानुवीसरजंनपणुथैजायतो
फेरीरचवुहोयतोसांणोथायतेमाटेतेहो
नेआद्यसक्रतस्वराजकरुणेशकेवलक
हीये। हविएनीजकरतानांपंचवीशेशण
नोअरथकहीयेछीयेजे। आद्यकेहेतांते

स.भा.

॥३६॥

जेप्रथमपोतेजहुता। अनेताहारपेहेलुबीज
कोईनुतेमाटेतेहेनेसर्वनीआद्येकहीये
छीये॥ तेहेनुप्रमाणतेजेजंमषगाकारपेहे
लुबीजुतत्वकोईनतुतेजप्रकारेनीजक
रतापेहेलुकीईतहीहुतु॥ पणसुन्यतेआ
द्यनुषरूपणजांणवीनुनेजडजछे। अनेआ
द्येकरतातोसजांणनेसचेतछे। अनेस
करतातेजेअणुनीआद्यलेईनेवीश्वचरा
चरघाटनानेघाटमेरेहेनाराअंसांनक
रतापोतेजछे। जेप्रथमसर्वघाटांनबीजग
नाकरताकोईबीजातुता। जेसर्वनाकर
तापोतेजहुतामाटेतेहेनेसकरतावीशे
शणसंभवेछे। अनेहावेस्वराजकेहेतांतेजे
अंतंतबुंहांडनेअंतंतदेवजीवाजोजननी
आद्यलेईनेपोतानाहुकमथकीजवतेछे
जेअद्यअंतमध्यनेचराचरनेवीशेबीजे
कोईहुकमीनेअमलीनथी अनेवलीसे
राजकेहेतांजेपोतेपोतानेस्वथकीजहु

सुस

३६

कमीषेपणकोईनोआपेत्वानथीमाटेते
होनेस्वेराजकहीये। अतेहविकरुणेश
तेजेपोतेसर्वजीवांतेमोक्षआप्याप्रमाणे
कोईतेहेनोगुणमांनीतेसनमुषनथीरे
हेतु। तोहोयपोतेसर्वनुपालणपोषणते
संभालकरांजायछे। अतेवलीसर्वदेव
मेजेदेवप्रदकीविभुतीवालाछे। तेअल
पज्ञेवीभुतीनाजीवांउपरकरुणाकरेछे
जेसुरयेइडादीकपवंतनीआद्यलेइतेते
हीपणकरुणायोनाहंकंमपोतेजबकसी
सकराछे। तेसर्वकरुणायोनाइसपोते
छे। मारेतेहोतेकरुणेशकहीयेछीये अते
हविकेवलतेजेपोतातासंकल्पताजेजेप
दारथकरांछे। तेतेवलपोषीतेकरांछे
पणपोतामेवलनथीजेपोतेतोवलरहीत
जछे। तेहेनुदृष्टांतकहीयेछीयेजे जंमको
इअस्त्रीस्यारोजलमतोडीसुतरकांतेछे
तेसुतरनेवीशेअतेकआंटीयोमोवलदे

॥ स. भा. ॥

॥ ३७ ॥

छेतेपोतानेहाथेकरीनेदेछे। पणतेहाथ
नेएकेईआंटीतोवलनथीपेगे तेप्रकारे
नीजकरतासर्ववीश्वतेवलपोषीनेरचु
छे। पणपोतेतोवलरहीतजरहेछे वलीके
हेतीपेरेजेजंमकुलालचाकनेफेरवीने
अनेकपात्रवलघालीनेकरेछे। पणपो
तानाहाथतेवलनथीथयो। तेमकरता
पणपोतानासंकल्परुपीकरेकरीनेस.
वदीश्ववलभरीनेकरुपपणपोतेतोवल
रहीतजरहेछे। तेमाटेतेहोनेनहीवलत
होरतेहेनेकैवलकहीयेछीयेजे। हावेए
टलांविशेषणसेहेवुतमांतनांमनाएक
आद्यकरताजछे। माटेतेहेनेएकअद्वैत
नीजकरताकहीयेछेये हावेअद्वैतके
हेतांतेजेप्रकृतीपुरुषनीआद्यलेइनेअ
एभरवसुनवीनकरेएहेवाकोईबीज
करतानथी। तेसामाटेप्रथमनीजकर
तातोकरेलांपदारथवीस्तारथयांजांयछे

तेमाटेकरतापषेतोएकप्रद्वैतसक्रतास्व
राजकरुणेशकैवलजघे॥हावेएहेवाअ
द्वैतेएकमेवसकरतास्वराजकरुणोकै
वलनुअरुणंतधामतेकांहांहशे॥अनेके
मजांणीये॥अनेतेकरतानाकरतनोवी
स्तारतेकेटलाकसुधीहशे॥अनेपछेक
रतानाकर्तवीनुरहेतेसुहशे॥अनेतेहे
नोअंततेकेटलाकसुधीजांणीये॥हावे
तेकहीयेछीयेजेपंचभुतप्रकृतीपुरुषते
षट्पारशनीआद्यलेईनेकरतानीप्रका
शब्रह्मवृतीनोप्रकाशजांहांलगीपोचेतां
हांसुधीकरतानाकरतनोफेलावपणतां
हांसुधीजांणवो॥अनेतेउपरंतपछेकर
तानाकर्तवीनुरहेतेतोनीरसत्वसुनज
रहे॥तेजेअवीकाशसुत्यनोअंतजनही
जेकांहांसुधीहशे॥अनेहाविकरताबुरु
नतेजेकरतानाकरतनावीस्तारनाचै
तरपनीआद्यलेईनेतेहेनीमध्येकरता

स.भा

॥३८॥

तु स्थांतजांणवु। अनेते मध्यांत अस्थांते क
 रता वीराजमांतरहीने सर्वश्रष्टीनां अने
 तवेराटनीतघारापेछे। अने जे जे हेनां जं
 मसुक्तीत जोईने फलप्राप्यां जायछे। अने
 पोतेतो साक्षीरूपरहीने जे जे हेनां करम
 होयते ते हेनां भुक्तमांन करावे। अने पो
 तानेतो सांमांन वीशेश अंश सरयाछे
 करमनां फलप्रापवापये अदकाप्रोछा
 कोईयेयतथी। अने वीशेश अंश कराछे ते
 हीपणसांमांत अंशांने सुषपमाडवा अने
 नयंता राषवानाहुं कंमप्रापवासारुकरा
 छे। पणते वीशेशपये ईकरताते प्रीये अष्टी
 येतथी। सामाटे जे वीशेशकराता हारेते हे
 ने सांमांत अंसांनी बरदा सराषवानुसां
 प्पुछे। एटलेवाहालपणपयेतो। वीशेशसां
 मांत अंशकर्ताते बरावरीजछे। पणसर्व
 अंसांमहीकर्ताते अती प्रीयेते। सर्वपदा
 रथांनाकर्मफलसुषनो त्यागकरीने ए

कतीजकरतानुजअनीतथैनेआराधन
करे॥ तेजसर्वअंशकरतांकरतानेवलम
अंशछे॥ तेसामाटेजेअनेकप्रकारनाई
श्वरीयेदीव्यसुषुष्टोडीनेतीजकरताने
समरपणथैरहै॥ ताहारेतेकरतानेप्रीये
कीमनलागे॥ तेमाटेएकअनीतदासर्वा
त्रेकसर्वअंशकर्तानेसांमांतजछे॥ माटे
अनीतदासांनेसर्वसुषुप्तजीनेएककर
तानुजथैरेवु॥ पछेजेअनंतबुंझांडनाकर
तानीजेहेनीउपररीऊहोयतोबीजाअने
कअलपगनेसुषुप्तेसुकरबुछे॥ हावेएप्रका
रेसर्वअंसांतीसंभालराषनाराकरताते
पोतानाअनंतबुंझांडनीमध्येजरह्योछे॥
पणकोईवेदपुराणशास्त्रतीसाक्षीवीन
तेअनंतबुंझांडनीमध्येकरतानेकीमजं
णीए॥ हावेतेकहीयेछीयेजे॥ जंमकोईतेजव
तमणीनेआकासमेअधरराषीयेतोते
हेनोप्रकाशसघलेचोत्रपसरयोजथाय

पछेतेचोत्रपनाप्रकाशनाप्रंतनेमांहेलेगा
 लेजोतोप्रकाशनीमध्येमणिहोय ॥ एप्रका
 रेकरतानीप्रकाशबंलवतीनीमध्येजक
 रतापणछे ॥ हावेणमणीनुदृष्टांततेजांणप
 षेअजांणनेजडएकदेशीजकुदुछे ॥ अनेक
 रतातोसजांणनेसर्वदेशीछे ॥ अनेमणी
 तोप्रकाशकरेपणएकलोजडवतजरहेअ
 नेकरतातोपोतानोप्रकाशहोयतांहांसु
 धीप्रकासनेवीशेनवीननवीनश्रीक
 रीसके ॥ वलीबीजुदृष्टांततेजेकंदमुलनेवे
 लीजातीवीनाजेदलांदीरघवक्षतांबीजग
 जलपृथ्वीनेजोगेउगीनीकलीनेसफुरण
 थयापछेसाष्यानाप्रंतनेअधोभागेजोतां
 अनेमुलनाअधोभागनाअंतथीउरधभा
 गेजोतांवेहुपासानापुष्टीपणतेअंते ॥ तांहां
 वृक्षनेसफुरणकरवानुबीजगजमहोयते
 जप्रकारेकरताकरतानोसफुरणनीम
 ध्येजांणवा ॥ अनेवलीसर्ववंतसपतीने

अनजातीनीआद्यलेइतेसर्वनाबीजग
नाअंकुरतेबीजगतीमध्येरेहेछे। तेसामा
टेजेबीजगअंकुरतोकर्तीनाअंशांतेरेहे
वानुभोवंतछे। तेमाटेसरवअंकुरबीज
गतीमध्येरहाछे। हावेकरतानाअंशांते
रेहेवानाभोवंततेअंकुरबीजगतीमध्ये
कीमरहाहशे। हावेतेकहीयेछीयेजेअं-
सांताकरतापोतानाक्रतनीउपाधीना
फेलावतीमध्येरहाछेतेमाटेपोतानाअं
सांसारूपणबीजगतीमध्येजभोवंतर
चुछे। अनेअंसपणपोतानापीतानुजे
इतेबीजतीमध्येरेहेछे। वलीआपणाश
रीरनेवीषेदशइडीयोमेजंमरसनातेन
त्रज्ञानइडीयोमेवीशेशछे। जेप्रकारेप्रथ
मरसनायेकरीतेतोसर्वसरीरनीबीजी
इडीयोतेतत्वांतुपोक्षणाकरेछे। तेहीप
णवत्रीसीनीपंगतीनेमुषनीबीचेजर
हीछे। अनेवलीनेत्रेकरीतेसरववीश्वतु

दृष्टापणुथायछे। तेमारेनेत्रतीदृष्टीपणने
 त्रनेमध्येजरहीछे। एप्रकारेसर्वशरीरई
 दीयोतोअधीपतीकरतानोअंशतेआ
 पणुआपतेहीपणबुलरुदनेवीचे। सह
 रदलतीवीचेजेरुहछे। अनहावेआपण
 आपतेसेहेरदलतीवीचेकेमरुहंछे। हा
 वेतेकहीयेछीयेजे। सेहेरदलकमलते
 अष्टीनातरमादाबीजगतीभोमकाछे।
 एप्रकारेपंडपुत्येअलपतेसुक्ष्मपदारथां
 नाबीजगजांणवां। एमआपनुआपपण
 अलपतेबीजगतीअष्टीमध्येरुहंछे। अने
 बलीहीरामांणकनीआद्यलेईनेरतंनती
 पजेछे। तेहीपणपासांणनेआसपासरा
 षीनेजतीपजेछे। एप्रकारेजेजेथीअधीक
 ईश्वरीयेवांतछे। तेतेपदारथांतीवीचेरे
 हेछे। हावेप्रथमरसनामुषतीवीचेरही
 छे। तेमारेसर्वदेहईदीयोनेपोसणकेर
 छे। तेप्रकारेकर्तापणमध्येरहाछे। तेअ

धीनुप्रोक्षणकरवासारु। अनेसुरतीपण
नेत्रनीबीचेरहीछे। तेसर्वपदार्थकारखे
नेजोवासारुतीमकरतापणबीचेरहाछे
तेसर्वश्रीतीतांसांताकरमधरमनेपा
पपुंन्यजोवासारु। अनेवलीअंशकम
लदलनीबीचेरहाछे। तेसर्वदलमेन
रमादानाबीजगनेसत्यायेकरीनेवुधी
पमाडीनेपकवकरवासारुतेमकरता
पणसर्वनीमध्येरहीनेअंतंतबुंझांड
वुधीपांमाडीनेपरिपकवकरवासारु
रहाछे। अनेवलीसर्वतातनुतेवीषेद
शप्रकारतावायुमेप्रणायंमवायुतेस
र्वसररीरताडीयोतीमध्येजरहोछे। ते
सामाटेजेसर्वदेहईडीयोतेताडीयोनु
कारणछेतेमध्येरेहेछे। अनेहीरामांण
कबीचेरष्याछेतेपोतानीक्रांतीछपावी
नेराषवासारु। अनेजेकोईषपकरशेते
आवरणछेदीनेलेसे। अनेकरतापण

मधेरहाछेतेपोतानीगतीछपाडीनेतर
 हाछे। पछेजेकोईकरतानोषपकरशेते
 तीजत्यायेकरीने। अतीअधीकारीपणे
 अनीतथेनेअतीतआवुतछेदीतेजां
 एसे। तेजअंशनीजकरतानेप्रीयेलाग
 शे। पणकरतानेएहेवुनथीजेकोईमुने
 तजांणेतोसारु। जेपोतेतोअंसानेमत्र
 वासारुवाटजोईनेरहाछे। पणपोतानां
 वीशेशणसोधीकाढीनेअंसअंशनीमे
 लेजेमले। तोपोतेदरसवासावधांतज
 छे। हावेएप्रकारेएटलेदृष्टंतेकरीनेक
 रतापणकरतानासफुरणतीमधेज
 रहाछे। हावेएहेवाकरतासर्वनीमध्येर
 हाथकासरवअंसातारगर्गनेचग
 चगतीजांणेछे। तेमाटेजेजेहेनीकर
 णीप्रमाणेजोईनेमस्यारोदेवासारुनी
 जकरतामाहावचीस्यणछे। अनेकोई
 नांसुक्रीतइक्रीतरतीमात्रेइकरताने

अज्ञां एतथी। तेसामाटेकरतातो अनंत
दृष्टीमांनते अनंत लगमाती वाछाछे
जेतेथी सुअज्ञां एरहे। माटे एप्रकारता
करता अने कवीशेषण सेहेवतमांनक
रीने दरसाव्या जेतेहेतोनी सेकरी जो
तां अंतरमेधुदथेने पछे बीजां अने कशा
रूनासीधांत अवीलोकीने जोतांतेहे
नेवीशेषणप्रकारताकरताव्यावीकने
वीशेषणसेहेवतमांनतावुणव्याहोय
नेनालरव्यामे आवाहोयतो तेशासूने
पुरां एनासीधांतपतीवीना सुसकजांण
वा॥ तोते सुसकसीधांततेसांभलतां सु
नफोमलेतेसांभलीये॥ अनेजेकदाची
कतेसरवनेलीधेदेषादेषीसांभलवुप
डितोकरतावीनुसीधांतअंतरसाचुक
रीनेनाघालीये। अनेबीजांअनेकभजेन
समरणनेसाधंनकरतारहीतछे। तेतो
पदारथनीफलप्रापतीनाछे पणतेथ

स.भा।
४२।

कीकरतानोवीयोगतामते। नेपरमपद
पणतामलेमाटेकरतानोवीयोगमटाड
वालायकअनेपरमपदपमाडवालायक
एकपरमगुरुजछे। अनेपरमपदतेएक
करतानुधामजछे। तेजाहारेकरताने
समजायताहारेतेधाममेजवाय। अने
वाकीतोदेवजजंतनांफलभुगतमांन
कर्यांजायनेअहीनाअहीजरहीये। ते
माटेआपणानीजकरतानेमखवानोरव
पकरोतोपरमगुरुतेजकरतानापरम
वीशेशअंशजांणवा। वलीकोइकेहेशेजे
एतोप्राकृतवांणीनुसुप्रमांणछे। माटेया
क्रणदेववांणीवीनाकीममांतीसकाय
एहेबुजोकोहोतोसांभलोजेप्राकृततेते
सर्ववांणीनीश्रेष्ठतेपरावांणीजांणवीते
परावांणीनुकृततेप्राकृतजांणवुअने
व्याकरणतेतेथकीवैनेप्रसवथयानीक
एनुजांणवु। तेछेलीवैषरीवांणीतेवीशे।

जाणवुं॥ तेसामाटेजेप्रथमबालकतेपरा
वांणीथकीप्राकृतनेजबोलेछे॥ तेपरावां
णीथकीप्राकृततेकीमजांणीये॥ हावते
कहीयेथीयेजेप्राकृततेपरानुक्रततेवै
षरीजीभ्यायेजबोलाय॥ अनेव्याकरणते
जभ्याहोवतालुकानेनासायेवायुनुरुं
धनकरीनेवायुनीकीरणेपरसवकरा
नुव्याकरणजांणवुं॥ तेजंमघासनुतरण
तेघासनुकीरणवतघासनेछेवटजेरे
हेछे॥ तीमवायुनुछेवटतेवैषरीथकी
कीरणनीकसेतेमाटेव्याकरणतेवैषरी
वांणीयेजांणवुं॥ अनेप्राकृततोपराथकी
उतपंनथयेलुतेवैषरीवांणीनाव्याकरण
थकीनुनकीमजांणीये॥ तेमाटेप्राकृतते
व्याकरणबुबीजगजांणवुं॥ अनेपरावांणी
तेमुलपुणायंमजांणवो॥ तेपुणायंमरुपी
परानुक्रततेप्राकृतजांणवुं॥ हावेपुणा
यंमरुपीपरानुक्रततेप्राकृतकीमजांणी

स.भा. ये हावेतेकहीयेष्टीयेजेप्राकृततेजेजीभ्या
होवनेमरोडकर्यावीनाएकलेपणवेज
॥४३॥ डउच्चारणथायछेतेप्राकृतजांणवुतेअ
णसमऊणबालकनुबोलवुतेबीजग
रूपेसुलप्राकृतजांणवुं॥अनेतारपीछे
जांहांसुधीजीभ्याहोवतालुकानेनासाये
प्रावनाकवजनीकरणवीनाबोलेतेही
पणप्राकृतजांणवुतेमाटेप्राकृततेव्याक्र
णनुबीजगजांणवुं॥सामाटेजेप्राकृतते
नीजचैतंतनुअंगीकृतछेअनेव्याकरण
तेपरचैतंतनथीअध्यासकरेलुछेतेजांहां
सुधीअभ्यासराषेतांहांसुधीरेहे॥नहीत
रतोवीसरजंतनथेजाय॥अनेप्राकृततोअ
भ्यासकर्यावीनुपणरेहेछे॥तेसामाटेजेप्रा
कृततेनीजचैतंतनुअंगीकृतछे॥अने
व्याकरणतेपरथकीईडीयोनुअंगीकृत
छे॥तेईडीयोअलपलेछेतेअभ्यासराषे
तांहांसुधीरेहेनेनहीतरतोवीसरजंतनथा

य। अने प्राकृत तो सररी रना सरवज्ञे चैतं
ननु अंगीकृत छे। तेकी मवी सरजं नथे जा
यवली कोई के हे से जे प्राकृत मे तो अज्ञां
न छे। अने व्याकरण मे तो ज्ञां न छे। हावे ते क
ही ये छी ये जे अज्ञां न ते जे कशी मतलब
नु पदारथ आरोपण कशा वी ना बोले ते
जां एवु। अने ज्ञां न ते जे नीज मतलब नु
पदारथ आरोपण करीने बोले ते माटे बा
ल कनु पण मुख प्राकृत ते रोवु। ते ही पण
दरदुषधा के मातु सररी रूपी पदारथ नु
आरोपण करीने ज रोवे छे। ते ही पण अ
ज्ञां न जां एवु। अने व्याकरण पण कशु पद
रथ आरोपण करीने ज बोले छे। हावे ते प
दारथ ते बे प्रकार नां ज छे। तेकी यां कीयां
जे कह्ये छी ये जे एक पे हे लु पदारथ ते नी
ज करता जे सर्वनु कारण। अने बीजु प
दारथ ते नीज करता नु कृत ए उभये प
दारथ कहाते हे से जे बांणीने वी शे नीज

स.भा॥

॥४४॥

करतारूपीपदारथनुवरणवन्नावितेवां
 णीव्याक्रणहोकेप्राकृतहो॥पणतेवांणी
 बीजगसोतीसजीवनजोणावी॥अनेजे
 वांणीमेतीजकरतानुवरणवनाआवेने
 तस्यांपदारथांनुजवणविहोयतोतेवांणी
 व्याक्रणहोकेप्राकृतहोय॥तोपणतेवांणी
 नीरबीजशुकजोणावी॥हावितेहेनुदृष्टांत
 कहीयेछीयेजेजंमकोडीनुवरणवव्याक्र
 णेकरुहोयते॥पारशनुवणविषाकृतेक
 रुहोयते॥पणतेहेनोअर्थवीचारतांतो
 प्राकृततोपारस्यजंमभारेनीकसे॥अते
 व्याक्रणनीकोडीतेकोडीनोजमालनीक
 से॥तोव्याक्रणनुअदकापणतेशुरुहं॥
 जेकोडीनोपेशायनउपजे॥अनेवलीबीज
 दृष्टांतकहीयेछीयेजे॥कोईपरदेशपतीव्र
 ताअस्त्रीनोपुरुषगयोहोयतोतेदेशनु
 व्याक्रणवडेवरणवकरेतोहोयतेअस्त्री
 नेकणकांमनुष्ये॥अनेप्राकृतेकोईपोता

नापतीनीषवेरकरे तो ते कांमनीछे नेते
हेनुसरवण करवुं पणपतीवीनुव्याक्र
णहोयते कांमनुते हेने नही। तेमाटेकरता
नापदनावर्णववीनानुव्याक्रणहोयतो
होयपणपतीबुताजेपरमेश्वरनाजंत
तेहेनेसुकांमआवेछे। जेप्राक्रतथीअद
कुकरिजांणेतेमाटेजेवांणीमेसीधांत
मोदुहोयतेवांणीमोटीजांणवी। वलीको
इकेहेसेजेव्याक्रणतोदेववांणीछे। एहे
बुकेहेसोतोजेवांणीतोजीनमेजेटलीस
मऊणहोयतेहेबुजेतेबोलीसके। तोज्ञां
नीथकीदेवमेशीअदकीसमऊणछे
तेमोदुबोल्माहशेजेदेवनुचरीत्रतेक्रीया
क्रमतोज्ञांतीनाकरतांघणांकनीचांछे
माटेतेवांणीपणतेप्रमाणेजबोल्माहशे
केनहीतेमाटेदेवनुसमऊवुतेमोरापस
तेज्ञांनीथीश्रेष्ठनही। तोतेदेवांनीवांणी
तेसीधांतेसीअदकीहशे। तोदेववांणीनु

स.भा
॥४६॥

यपणप्राकृततो आशेलेईने जकरे लीजां
लाबी। माटेजेतेवांणीयेपदा रथांना अर्थ
समजवोछे तोतेपदारथांना अर्थस
मजापपेप्राकृतथी व्याकरणमे सुअदकु
पणछे माटेजेतेवांणीयेपदारथांना अर्थ
रथनुकांमछे॥ तेकेहेतीये रेजेकोईताड
वेगती आद्यलेईने असुधवृक्षनी साष्पा
नी एधांतीये चंद्रमाने देषाडे तो होयपण
चंद्रमा साथे जकांमहुतुं॥ अनेवलीचंद्रन
सरुतरुनी आद्यलेईने उत्समवृक्षनी
साष्पानीये धांणीये चंद्रदेषाडे तो होय
णचंद्रदेष्पानीमतलबहुती॥ पछे सुभ
असुभवृक्षनुचंद्रमाजो तो सुअदकु अ
छे॥ माटेजो व्याकरणे अथे एकेहे सोनेप्रा
कृतने असुधकेहे सोतो तेमे सब्नासीधा
तनेनथीजांणता अनेनर्याशब्दने जसा
धीजांणोछे॥ तेमाटेतमेतोकेहेवाछे जे
जंमपोपटसब्जसाधीजांणोछे॥ पणशब्

नासीधांतनेनासमंके। तीमत्तमेपण
तेसरषाष्टे। तोतमेतीजकरतानाअनु
भवनासीधांतनेसुसमजीसकोमाटे
आमारुबोलवुतेसरवसीधांतनेव्या.
क्रणतुनीजबीजगकारणछेसामाटेजे
आमाहारबोलवामेत्यावसहीततीज
करतानुवरणवुछेतेमाटेआमारुबोल
वुतेसर्वअपीलाबुंहाअष्टीतीवांणीवु
कारणछे। जेरषेप्राकृतजोईनेपाष्टाभा
गतातोतमाटेतीजकरतानाघरजुवे
काणुबीजीजायगेनहीजडेतेसामाटे
जेतमाहारीसर्वेईवांणीयांनासीधांत
तोजोईलीधांछे। जेतेहेमेएकेईतीजक
रतानेअंगीकृतलागेएवुनथीसामाटे
जेतमेतोतीजकरतानाकर्तनांपदार
यसर्ववांणीयोनेवीषेसाधांछे। पणनी
जकरतानेतीशेकरीनेवांणीमेनथीव
रणव्यासामाटेजेसर्गुणकरणवुछेतेतो

स. भा.

॥४७॥

करतानाकरतनुषे। अनेनीरगुणप्र
करतवर्णविकसुंषे। तेतोप्रकाशवतक
रतानुसंमशक्तीनुकसुंषे। पणनीज
करतानुकांईयेनथीवरणवकसुं। तेप्र
कारेतेमनांभजनसमरणनेसाधन
नांकरमपणनीजकरतानेअंगीक्र
तनथीयतांतेजाहारेजेवांणीनाथापुं
एकरेलाभजनसमरणनेकरमनी
जकरतानेअंगीक्रतनथायतोतेदेव
वांणीहोयतोहोयपणमनुस्यनाकर
तांकनीएजाणवितेमादेव्याकरणहो
केप्राक्रतहोपणजेवांणीमेसीधांतमो
दुहोयतेवांणीग्रहणकरवी। हवेतेसी
धांतमोदुतेजेवांणीमेनीजकरतानु
थापणहोयतेजसीधांतमोदुजाणवु ते
सीधांतनुवरणवअमेपणसर्वदेशमे
प्रवर्त्तेएवुव्याकरणमेपंचमवेदसक्रत
बीजबोलाघेये। तेसर्वनिअबालवर्ध

तेसमजामेना आवे ॥ माटे एक देशी
तेमेतो अर्थ आशेकही समजावीये
अतेतेवीना बीजी अतेकवाणीयोडा
हापणचतुरेनेलावणतानीभरेली
योछे ॥ तेसर्वेइतिहासकरवानीयो
पणपोतानानीजकरतानेअंगीक्र
तकरीनेहेतुउपजावेएहेवीयोतही
तेजंमकोईनगरनायकाअतीसेला
वणताडाहापणनेबोलकनीवीश्व
मोहीतकरेएहेवीहोय ॥ पणपतीवृता
जेहेवीतहीनेतेहेनीहारेपणआवे
नही ॥ सामाटेजेपतीवृताथोडांवचन
बोलेपणपतीनेअंगीक्रतथैनेपती
नेरीऊवेछे ॥ ताहारेतेहेनोपतीपोता
नीमांनीनेपालणपोशणकरेछे ॥ अ
नेवेशीयातोअनेकप्रकारनांइतीहा
सबोलीनेरीऊवेपणकीयोपतीपो
तानीमांनीनेधणीयातुकरेएप्रका

स.भा.॥

॥४८॥

रेनीजकरतापतीनाथापणवीनानी
वांणीनाकर्तातेकुणपोतानोमांती
तेसाहायकरीनेमोसपमाडशे। तेम
टेएहेवाजीवतेसदायकालनीधणी
यासरषाभवमेभटक्याकरे। पणको
कालेपारपांमेतही। माटेपतीवीनानी
वांणीनासुसकज्ञानमेअकर्तनाव
चनसांभलीनेतेहेनेवीसवाशेनाषे
टीथेरेहेशे। अनेजातेहोनाकहातेवी
शवासेरेहेशे। तोदेहनेअंतेपाछापस्ता
सोहावेतेकेहेनीपेरेजेपेहेलेअसा
डमहीनानेवरसातेकोईषेडुहलोत
रुकरीनेजायछे। ताहारेरस्तामेए
ककरतगतीमोचीनीतुमलीपडीह
तीतेहेनेअथेतेहेनोजीवअवगती
योथईनेबेशीरह्योहते। तेपेलाषेडु
नेकेहेवालागोजेभाईतुमाहारीसेवा
करीनेबेशीरेहेने। हावेतोवरसात

नही वरसे माटे सांती दोस्ती मेहे नत क
री मरे छे। पछे ते हे ना वचन उपर खेती वा
डी नां कर मछो डी देई ने वी सवा सशषी
ते ते हे नी शे वा करवा लाग्यो। ता हारे पे
लोषे डुके हे जे हे तु मली आतो वरसात
वरसतो देषाय छे ने। ता हारे पे ली तु म
ली के हे जे तु वरसात ने वरसतो देषे श
ज नही। एणे वरशे कांई पाक वा तु नथी
माटे तुं सर्वे भ्रांती मुकी देई ने मा हार व
चंन उपर दृष्ट राषी ने रे हे पछे ते षे डु वर
सात नी भ्रांती मुकी देई ने वेशी रहो प
छे वरसात तो वरशी ने परी पुरण पक
व्युने सरवलोक नवां नषई ने कला
ल करवा लाग्या। ता हारे पे ले षे डु ये तु
मली ने पुषु जे हे तु मली तु तो के हे ती ती
ने वरसात नही वरशे ते पाक से ई न
ही। अने ए तो वरशी ने परी पुरण कर्
पक व्युं। ता हारे पे ली तु मली के हे जे हं

स. भा.

॥४८॥

तो करतज्ञातु मलीष्टं ते एहेवांजकोमक
रुष्टं पणसरवकरमघोडीनेतु माहारे
वीशवाशेरहोतो ॥ पछेतुमलीनुएहेबु
सांभलीनेषेदुनेकेहेवोपस्तावोथयोह
शे ॥ एप्रकारेबुंल्लज्ञानीनावहीतज्ञान
सांभलीनेवीश्वासरेदेशोनेपरमेश्वर
तुभजनसुमरणघोडीदेशोतोपेलाषे
दुनाजेवोपस्तावोथशे ॥ तेमाटेनीजक
रतानासंजुक्तवीनाबीजावहीतज्ञान
नाकरतातेजेजीवांनेकर्मथीनेकरता
थीविमुषकरनारानेकरतज्ञानीतुम
लीसरषाजजांणवावलीबीजुदृष्टांत
कहीयेष्टीयजेकोईबेपुरुषपरदेशजे
नेमोटासेहेरमेटेवनाषवालाग्या जेए
कतोकोईधनवंतसेवनेघेरनाषेष्ट
अनेबीजातोकोईभंगोडीनेतांहांआस
नराषीनेभांगपीनेबेजारमेजेनेकेहे
वालागेजेभाईयोलोकोमाहारेकशोड

वनोदोदोतथी॥ अनेहतोसरवसमरधी
येपरीपुरणछुं॥ जेकोईनेद्वलेवुहोयतो
आवोएहेवाप्रकारनीटेलनांषतांवरश
वीतीगयुं॥ ताहारेपेलासेठनीटेलवाला
नेतोपेलेसेठेद्वआपीनेधंनवंतकरी
नेघेरमोकलोपछेपेलोतोठालोनेमालो
जघेरगायो॥ पणघेरलेईनेसुगयोछेकम
ईनेतेभुक्तमानकरे॥ ताहारेपाछोपरदे
शमेजरटणकरतोरेहेनेपेटभरीषाय
हावेतेहेनुसीधांतएजेनगरसेठनेघेर
देहेलनांषतांरोतोपरमेश्वरनोउपाशी
कजांणवो॥ अनेभंगोडीनेघेरउतर्योते
तेतोबंलज्ञांतीबंलज्ञांनरुपीभांगपीने
बकेछेजेहतोअहंबंलास्मीपरीपुरण
छुनेतमाहारेकोईनेथवुहोयतोआवो
एहेवुकेहेतांवरसतेबाधोजलमारोजां
णवोपछे॥ अंत्येपेलापरमेश्वरनीउपास
नावालानेतोद्वरुपीपरमपदआपीने

पोतानाधांममेराषे ॥ अनेपेलेतोपरमेश्व
 र्नीभक्तीकर्यावीनासांनीमजुरीआषी
 ॥५०॥ नेपोतानाधांममांराषे ॥ माटेतेहेनेतोतु
 रतनुतुरतचोराशीरुपीयापरदेशमेज
 लममरणभुगतवाजवुपडेतेमाटेनीज
 करतानीभक्तीषोडीनेकोईबुंल्लज्ञांन
 मेवहीतवीटंडथेनेजशोनही ॥ अनेकर
 तानीभक्तीनेभजंतकरशेतोतमाहा
 रोओधारथशेअनेधणीयाताकेहेवा
 शोतेजाहारेनीजकरतानाधणीयाताथ
 शोताहारेकालमायानीआघलेईनेबीजां
 अनेकवीघंतछे ॥ तेहेमेपछेतमनेकुण
 आंचदेईसकनारोछे ॥ अनेजाहारेकाल
 मायानेवीघंतनीआंचरहीतथशो ॥ ता
 हरितोअवतारधरशोतोहोयमुक्तरूपछे
 अनेवलीबुंल्लज्ञांतीकेहेसजेअमेतोबुं
 ल्लज्ञांतथकीजमुक्तरूपछीये ॥ एहेवुजो
 केहेशेतोअमेअनेकत्यायेकरीनेजो

युपणबुल्लज्ञानेनेएमनेकहेमुक्करूपनथी
थवायएहेवुष्टेतेमाटेमुक्ततोकरतानीबं
दगीथकीकरतारीजीनेकरेतोजथवाय
केपंचपुकारनादेहभांगीनेकरतामेमले
तोथायपणतेपंचदेहेभांगानीकलएमने
हाथनथीनेएमनाथीभंगायएहेवानथी
तेसामाटेजेकरतानाअदृष्टवीभुतीनांप
दारथकरतानांकरेलाकरतावीनाकेक
रतानीकरेलीअवधीवीनाकोईभांगीस
केनही। अनेवलीकरतानीबंदगीनेभ
क्कीवीनाआपेआपज्ञानपांमीनेमोक्षया
यतोकरतानाकरुणातुनेकरताबुसुमा
हातंमरुदुंतेमाटेकरतानीभक्कीकर
तांकरतारीजीनेकर्ताकाकरुणावीना
कोईथीतरणुपणहालीनवसकै। ताहा
रेवलीकोईकेहेशेजेआमलमोटामोटा
आचारजनीआयलेईनेअवतारादीक
थेगयातेअनेकपुकारनापुचाकरीगया

स.भा. जेकेटलाकसुवासजीवंनकरानेकेटलाक
 ॥५१॥ खुलापांगलानेअंधनेहाथपावनेआंध्यो
 आपीगयातेकीमआपीगयाहशे।अनेत
 सेतोकह्युंजेकरतानाकसावीनाबीजाथी
 तरणयनाहाले।ताहारेतेणेपरचाकेमआ
 प्पाहशे॥हावेतेकहीयेछीयेभाईअंमेपण
 एहेबुतोग्रंथांनेवीशेकहीगयाछीयेपण
 तेहेनोअनीप्रायकहीयेतेसुणेजेआज
 गतनेवीशेचारप्रकारनाजीवछे।तेकीया
 कीयातेकहीयेछीयेजेएकतोजगनासुर
 जीवबीजोतेममोसुजीव अनेत्रीजोतेअ
 रथाअरथीजीव।अनेचोथोतेवीषइजी
 व॥हाविएचारप्रकारनाजीवतेएकरता
 थकीसेदृष्टंतेजाणीये हावेतेकहीयेछीये
 जेजंमएकजलथीचारवस्तुनीपजीजेए
 कप्रपोटो॥बीजुतेबुण॥त्रीजोतेकरोचो
 थुतेमोती॥एचारवस्तुमेप्रपोटोतेजगना
 सुरजीवजाणवो॥अनेमीबुतेममोसुजीव

जांणवो॥ अने करोते अरथा अरथी जीव
जांणवो॥ अने मोती ते वीशे ई जीव जांण
वो ते जगता सुर जीव तो त्या व सहीत क
रता संमंधी ज्ञान सुणतां मे ज चेती ते श
रण आव्यो॥ पछे ते हे ने करतानी भक्ती
जेरी त्ये कही तेरी ते करवा लागे॥ अने
ममो सु जीवने तो दो स्ती करी ते ते हे नी
साथे एकताथे ने धीरे धीरे परमोधक
रतां गाली ते शरण आव्यो॥ ते हे ने पण
करता संमंधी भक्ती मे व लगडवो॥ अ
ने अरथा अरथी जीवने तो जनम मरण
ने चो राशी ना तर कनो मे देषाडी ने गाल
वो॥ ता हारे ते गाली ते सुरण आव्यो ते हे ने
पण करता संमंधी भक्ती आपी ते व लग
डवो॥ पछे ता उपरांत वीशे ई जीवने तो ए
त्रण प्रकार ना ज्ञान नी आद्य ले ई ने बीजा
अने क प्रकारे संमजा व्यापण ए के ई प्रका
रना समजा॥ अने अंमारी पासे पणना

स.भा. ॥ ५२ ॥

आवा ॥ अने अलगाने अलगारहा ॥ ताहा
रे अमेपेलात्रणप्रकारनाहरीजनांनेक
हुंजे अमारीपासे तो एलोक आवतातथी
ताहारेतेलोकोनेतेमेसमजावीने अमा
रीपासेलावो ॥ तोतेलोकांने अमेहरेकप्र
कारेसमजावीनेपसुसरषाजंगलीने
मांणसनीहारमेआंणीनेपछेत्यावसही
तनीजकरतानेओलखावीनेतेहेनीभ
क्तीकरावीशु ॥ ताहारेतेसमजेलालोकजे
हरीजंततेजेनेतेहोनेबोधकरवालाग्या
ताहारेजंगलीसाकुटएहेवुबोला ॥ जेत
मारागुरुतेसुकोईमुवाजीवताकरेछे
केकोईलुलापांगलाअंधनेहाथपावके
आंष्योआपेछे ॥ जेअमेतेमनेमांरीयेते
तेमनेशरणआवीये ॥ अनेवलीतमारु
रुतेपणषायछेपीयेछेनेआपणसरषा
जछेकेनही ॥ माटेकसोकपरचोदेषाडे
तोअमेमांनीयेएहेवुबोलतातेलोकस

रवेहवा ॥ सामारेजेतेमनेअंतरज्ञानतो
छेतहीताहारेतेउपरलेदेहेतेसुअदकु
देषीनेमाते ॥ एवुपेलेहरीजनेअमोनेआ
वीनेकहुताहारेअमेतीजकरतानीअस्तु
तीकरीनेकरतानीआग्यामागताहवा
जेहेकरतापेलाचारप्रकारनाजीवतमा
राउपजावेलहुतातेहेमेत्रैणप्रकारना
जीवनेतोतमाराअरुपनेनेतमारीम्हां
नतानेजाणताकसा ॥ पणएकप्रकारना
जीवतोअंमारीपासेआव्यानही तोतेहे
नेकंसकरीतेसमजावीयेनेतेमनेओ
लषावीये ॥ अनेषानपांततोतेहेनेतमारे
सरषुआपवुपडेछे ॥ अनेतेतंमनेतोओ
लषतायनथीतोतेहेनेतमारेउपजावी
नेपालपोसणकरुपानीशीमतलबुपो
होचे ॥ अनेतमारीमोटमनेतंमारीम्हांता
प्रमाणो ॥ तेहेनीतोतंमारेगणनायनथी
पणहंतमारीनीजअंगीकृतमहायअंस्थ

तेमाहारे तमोने ओलषाव्यावीनाकंमचा
 ले। अनेमतेपण तमे प्राग्या करीने भवते
 वीषेपठ्यो छे तेमेपण तमाहारी सीमतल
 बसाधी। तेमाटे तेजीवांने तमने ओलषाव
 वाअने ओलष्यापछी चाहेतंमकरोपण
 तमारीमांहांतानेतो जां एषरा। तेमाटे प्रा
 ग्यामागीने एजकहुंजे एलोकतोपरचा
 थकीजमांने छेपणतेपरचा प्रापणाहुंके
 मवीनाबीजेत्रएयकंमहालीसके एप्रका
 रेअमेपणअस्तुती करीने करतानी प्राग्या
 मागीनेतेपुमांणे कतीनाकराव्याथकाप
 रचासंतेग्रंथांमेलषीनेपेलासंमंजेलाह
 रीजनांने प्रापताहवापणतेपरचातुमां
 नअमारेमांथेनथीलीधु। सामाहेजेपरचा
 तोकरतानीपासेजकराव्याथे। तोप्राप
 णेमाथेसीदलीधाजेईये। पछेतेग्रंथलेई
 नेपेलासाकुटलोकोनेसंभलाया। ताहारे
 तेसाकुटलोकोयेसांभलुनेभावउपजोने

अमारीपासेआवालाग्यापछेतेजीवांते
हेतकरीनेपासेबेसाडीनेथोडेथोडेबो
धकरनोमांड्यो॥ तंमतंमतेजीवांतेअ
मारीउपरहेतउपजावालाग्या॥ सामा
देजेएतो जइहतापणपेलापरचाउरमे
जांणीनेभावउपजाविषे॥ पछेअमारी
साथेतेजीवांतेहतासाचीवेगी॥ पछेते
जीवअमारीसाथेअंतरखोलीनेवातोकर
वालाग्यातेहेस्वामीतमेतोकोईअक
लपुरुषअविनाशीछे॥ ताहारेअमेकहुं
जेभाईयोएहेवाअमोनेतमेकंपमजांण्या
ताहारेतेलोकोकेहेवालाग्यातेहेमहरा
जतमेंतोघणांकनांकारजकरुणांजेसु
वांमतीशजीवाड्यांनेघणांकनेहाथपा
वनेआंष्योआपीयोनेएहेवांबहुजएनां
कारजकरुणांछेमाटेएहेवांकांमतेमोटा
पुरुषवीनाकीमथाय॥ पछेतेसरवलो
कोनेअमेएहेवुंकहुंजेएहेमेनुअमेतोकां

स. भा.

इकिरुनथी। अने एतो पेलाहरी जंतोयं

॥५४॥

अमारी उपमा करीने तमोने कहु हरी

पण एहेवु अमेनथी कसुं ताहारे सर्वह

री जंत के हेवा ला गया जेमोटा पुरुस तेकी

मके हे जे अमे कसुं छे। माटे मोटा पुरस.

तो पोतानी की रती पोताने मुषेना करे

पण अमे की मजुठु मां नीये ए प्रकारे अ

मेना ताके हेता जइये तं मतं म ए मनेवी

शेदु कर ता जाय अने जाहारे अमारेवी

शेदु कर्ता जाय। अने जाहारे अमारेवी

शे जीवपतीती प्राणीने दृढ थया ताहार

पछे ते जीवांने अमारी बोध करतो फावु

जे पछे अमे जे जे ज्ञान करीये ते ते स्या चुज

मां नी लेने चीतवंत करीने समजवाला

ग्याहा विते जांणवाला ग्याते जे सार असा

रसा चने जुठने वलीनी त्यानीत्य विवेके

जे आतेनीत्य वस्तु अने आते अनीत्य व

स्तु जे आते करताथ की जनीप जे छे। अने

बीजाथकीजनानीपजेअनेकरताआप
जेजेहेनेहाथकरवेतोतेथीनीपजीसके
पणकोईबीजाथीआपोआपतानीपजी
सके। एहेवुजाहारेसमऊवालागया ताह
रेअमनेनीजज्ञानेकरीनेसतमान्याअ
नेएप्रकारेजाहारेसतमान्याताहारेअमे
तेहोनेकरतासमंधीकरमकरावीनेमा
णसनीहारमेआंणाअनेजाहारेएलोक
मांणानीहारमेआव्याताहारपछेतेलो
कोनेअमेनीजकरतासमंधीउपदेशक
रीनेसुषीयाकसा॥ पछेतेलोककरताने
जांणेशकेसुषीयाथईनेपेलापरचापर
चीनीवेमभुलीगया। हावितेकीमजांणी
येजेजोपरचातीवेमअमेनाअंतरमेरही
होयतोकोईहरीजननेएकोएकपुत्रहो
यतेअमेतांहांबेगहईयेनेपुत्रमृतकत
थायपणतेअमनेकोईनाकेहेजेआवा
लकजीवतुकरेसामारेजेपरचातीहां

एनीताहाणीसमजेलाछेतेमाटेतथीकेहे
 ताजेआटलुकांमकरो ॥ एप्रकारेतेजंगली
 जडजीवांतेचेतावीतेपरमेश्वरनेपमा
 द्यातेहावेकेहेनीपेजेतेहेनुदृष्टांतक
 हीयेछीयेजेचोपगापशुनेवीशेमदोमस्त
 हस्तीनेजालीकसकरवोहोयतोतेहेनेअ
 गाडीषोटीनेतेहेनीउपरकागलनीहस्त
 नीउभीरषांतेअगाडीमेपाडेछे ॥ माटेते
 साचीहस्तणीछे ॥ पणजुठीहस्तणीथकी
 पडेपछेतेहेनेहाथकरीतेराजातीस्वारी
 जोगकस्योअनेवीजुदृष्टांतएजेवनने
 वीषेसीघरेहेछेतेकोईनेहाथनथीआ
 वतोतेहेनेपणअजाडीकेपांजरामेछे
 तरीनेपकडेछेपछेतेहेनेपणवस्तीमेआ
 णिनेभणावेछेतेराजानेकांमआवेछे ए
 प्रकारेपेलासाकुटजंगलीजीवएहेवा
 जुहतापणतेणेपरचारूपीपांजरामेने
 अजाडीमेपाडीनेपरमेश्वरनेषपलगा

डातेआचारजेसारुकरुंकेषोदुअनेवली
बीजुदष्टांतकहीयेष्टीयेजेकोईवालकनेरो
गथायतोतेहेनेओषदपायानीदोस्तीते
हेनीमातुश्रीकरनीगलीमुगीवालीनेके
हेजेवेदाआटलुओषदपीयुतोआमारीमु
गीमेलाडवोछेतेतुनेआपुएप्रकारेमातु
श्रीयेपणजुरुबोलीनेवालकनेओषदप
ईनेरोगमटादोतेप्रकारेआचारजेजग
तरुपीवालकनेज्ञानरुपीओषदीपईने
मोक्षपमाडेछेअनेवलीकोईनेराधीपती
राजानेमाहावीकटवंकोदेशजीतवोहो
यतोहरेकप्रकारनाछलकरीनेजजीतेछे
पछेतेवंकादेशनेअनेकप्रकारनाअन्या
नेकुभंडछेडावीनेराजान्यायनीतीमेवर
तावेछे। तारेसर्वलोकसुषपांमेछे। तेसुष
पांमीनेसर्वेइलोकसरकारनेआशीशिट
छे। पछेतेआसीशेकरीनेपेलाछेदरनादो
शानराधीपतीनेएकेइतिवरहे। पछेपोता

नीजयेथेनेअमलनीबुधीपांमतीजाय
 पणजोन्यायेचालोनेजगततेसुषवरता
 वेतोतेहेनुराजघणाककालपोचे।अनेव
 लीत्यायेचल्याथकीनेरहीतनेसुषपमा
 ड्याथकीराजातीसकीत्रिनिंसेभाषणी
 चालेअनेसोभानेजशकीत्रियैराजकरा
 नुफलजांणबुजेजेहेणेआलोकतेपरलो
 कमेजेहेसोजसरेहेतेजशथकीजेलोकमे
 जायतेलोकमेतेहेनेआदरमांनतेसुषज
 आपतेमाटेराजाबुताबुरीयेएजछे।जेता
 डसहीतत्यायेचालबुनेरहीतनेपालवी
 तोराजकर्यानोदेशनालागेपरमेश्वर
 राजीरेहेअनेजाहारेपुभुराजीरहाताहा
 रेएहेनेवीजुशुजोईयेछीये।तेमाटेरायने
 प्रजानेइषनादेवुअनेजोप्रजाअतीसेड
 षपांमेतोतेइषनेलीधेप्रजानोएकोथेजा
 य।अनेजाहारेप्रजानोएकोथायतारेराज
 भंगकरे।अनेजाहारेराजभंगथायतोजग

तबहुइषीथायनेएकबीजानेलुंटीषेनेउ
जडकरीनांषे। माटेराजानेजगतनोएको
नाथवादेवोसामाटेजेएकोथायतोजग
तलुंटेनेउजडथेजाये। अनेजाहारेजग
तनोभंगथायताहारेपरमेश्वरनेपोतातो
माहाद्यप्रंशमोकलीनेनेमेशवावतांघए
कप्रेतंनपडेछेतेजाहारेपरमेश्वरनेपेते
नपडेताहारेतेकरतांजेराजातुहमणेचा
लतुराजहोयनेनेमेशषीसकेतोघएक
सारु। जेपरमेश्वरनेअमनपोचे। हावेए
टलाप्रकारनेन्यावेजोतोराजपदमीतीई
श्वरीयेघणीकमोटीछे। पणअमेकहुंते
प्रकारेकरीजांणोतोजेराजकरेनेपरमेश्वर
नोमोक्षपणपांमे। माटेएप्रकारेन्यायच
लावीनेजगतनेपालणकरीनेसुषीराष
वाजोगतोएकराजपदमीजछे॥ साधी॥ त
वतेसीषसकलवीधी॥ राजरीतनकीसो
य॥ भीनभीनकरीनांषेहुं। अरथसहीत

